

**POLIISIN TIEToon TULLUT RASISTINEN
RIKOLLISUUS SUOMESSA 2007**

**POLIISIN TIEToon TULLUT RASISTINEN
RIKOLLISUUS SUOMESSA 2007**

MIKKO JORONEN

Poliisiammattikorkeakoulu
Tampere, 2008

Vaajakatu 2
33720 Tampere
www.polamk.fi

Mikko Joronen

**POLIISIN TIETOOON TULLUT RASISTINEN RIKOLLISUUS
SUOMESSA 2007**

ISBN 978-951-815-151-0 (painettu)
ISBN 978-951-815-153-4 (PDF)

Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 72/2008
ISSN 1797-5743

Kannet: Ari-Pekka Maunuksela
Taitto: Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print
Paino: Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print, Tampere 2008

KIITOKSET

Kiitokset Juha Kääriäiselle ja Laura Peutereelle sekä hankkeen ohjausryhmän jäsenille: Antti Nyströmille, Jorma Laitiselle, Heidi Kujalalle, Timo Makkoselle, Marja Wahlbergille ja Rainer Hiltuselle.

Kiitokset myös Poliisiammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehittämisosaston henkilökunnalle viihtyisästä työympäristöstä.

SISÄLLYS

1 Johdanto.....	13
2 Rasistinen rikollisuus.....	16
2.1 Rasismi ja rasistinen rikos	16
2.2 Epäilty rasistinen rikos	17
2.3 Rasistiselle rikollisuudelle alttiit ryhmät Suomessa	18
3 Selvityksen toteutus	21
3.1 Aineiston muodostaminen	21
3.2 Selvityksen metodologisia ongelmakohtia	23
4 Epäillyt rasistiset rikokset Suomessa vuonna 2007.....	27
4.1 Rikosilmoituksien ja rikosepäilyjen määrä.....	27
4.2 Epäiltyjen rasististen rikosten yleisimmät päärikosnimikkeet.....	28
4.3 Epäillyt rasistiset rikokset rikosluokittain	31
4.4 Epäillyt syrjintä- ja työsyrintärikokset	33
4.5 Yleisimmät sivurikosnimikkeet.....	34
4.6 Rasismikoodin käyttö rikosilmoituksissa	36
4.7 Rasistisesti motivoituneet pahoinpitelytapaukset.....	39
4.8 Epäiltyjen rasististen rikosten tapahtumapaikat	41
4.9 Epäiltyjen rasististen rikosten tapahtuma-ajat	45
4.10 Epäiltyjen rasististen rikosten alueellinen jakautuminen	47
4.11 Epäiltyjen rasististen rikosten määrät vuosina 2003–2007..	50
5 Asianomistajat epäillyissä rasistisissa rikoksissa vuonna 2007.....	54
5.1 Asianomistajien kansalaisuus ja syntymämaa.....	54
5.2 Asianomistajien ikä ja sukupuoli.....	58
5.3 Asianomistajan ja epäillyn suhde	61
6 Rasistisista rikoksista epäillyt vuonna 2007	64
7 Epäiltyjen rasististen rikosten eteneminen syyteharkintaan	69
7.1 Poliisin esitutkintapäätökset epäillyissä rasistisissa rikoksissa	69
8 Yhteenveto	74

Lähdeluettelo	76
Liitteet	79
Summary.....	90

TAULUKOT

Taulukko 1	Yleisimmät ulkomaan kansalaiset Suomessa 2007.....	19
Taulukko 2	Rasistiseksi luokiteltujen rikosilmoitusten ja epäiltyjen rasististen rikosten määrä vuosina 2003–2007	27
Taulukko 3	Epäiltyjen rasististen rikosten yleisimmät päärikosnimikkeet vuonna 2007	28
Taulukko 4	Epäillyt rasistiset rikokset rikosluokittain vuonna 2007	31
Taulukko 5	Yleisimmät sivurikosnimikkeet rasistiseksi luokitelluissa rikosilmoituksissa vuonna 2007.....	35
Taulukko 6	Rasismikoodin käyttö rikosilmoituksissa vuosina 2003–2007.....	37
Taulukko 7	Poliisin rasismikoodilla merkitsemät rikosilmoitukset päärikosnimikkeen rikosluokan mukaan vuosina 2006–2007.....	38
Taulukko 8	Rasistisesti motivoituneiksi luokitellut pahoinpitelyt vuonna 2007.....	40
Taulukko 9	Rasistisesti motivoituneiden pahoinpitelyjen asianomistajien kansalaisuus vuonna 2007.....	41
Taulukko 10	Epäiltyjen rasististen rikosten tapahtumapaikat vuonna 2007.....	42
Taulukko 11	Epäiltyjen rasististen rikosten tapahtumapaikat rikosluokittain vuonna 2007.....	44
Taulukko 12	Epäiltyjen rasististen rikosten tapahtuma-ajat vuonna 2007.....	45
Taulukko 13	Epäiltyjen rasististen rikosten tapahtuma-ajat rikosluokittain vuonna 2007.....	47
Taulukko 14	Epäillyt rasistiset rikokset lääneittäin vuonna 2007, (N=698).....	48
Taulukko 15	Epäiltyjen rasististen rikosten määrät kunnittain vuonna 2007	50
Taulukko 16	Epäiltyjen rasististen rikosten yleisimmät päärikosnimikkeet vuonna 2003–2007	51
Taulukko 17	Epäiltyjen rasististen rikosten määrän kehitys rikosluokittain vuosina 2003–2007.....	52

Taulukko 18	Epäiltyjen rasististen rikosten asianomistajat kansalaisuuden mukaan vuosina 2003–2007 (yleisimmät kansalaisuudet vuonna 2007), (N=625)	55
Taulukko 19	Yleisimmät Suomessa asuneet ulkomaan kansalaiset ja näihin kohdistuneet rasistiset rikosepäilyt (rikosepäily/ tuhat asukasta).	56
Taulukko 20	Rasististen rikosepäilyjen asianomistajat syntymämaan mukaan vuosina 2003–2007 (yleisimmät syntymämaat vuonna 2007), (N=625)	57
Taulukko 21	Epäiltyjen rasististen rikosten asianomistajien sukupuoli ikäluokkien mukaan vuonna 2007, (N=616).....	58
Taulukko 22	Rasististen rikosepäilyjen asianomistajien sukupuoli rikosluokkien mukaan vuonna 2007, (N=625)	59
Taulukko 23	Epäiltyjen rasististen rikosten asianomistajien ikä rikosluokittain vuonna 2007, (N=616).....	60
Taulukko 24	Asianomistajan suhde rikoksesta epäiltyyn vuonna 2007, (N=626).....	62
Taulukko 25	Asianomistajan suhde rikoksesta epäiltyyn rikosnimikkeittäin vuonna 2007, (N=626).....	63
Taulukko 26	Rasistisista rikoksista epäiltyjen kansalaisuudet vuonna 2007, (N=622)	65
Taulukko 27	Rasistisista rikoksista epäiltyjen syntymämaat vuonna 2007, (N=622).....	65
Taulukko 28	Rasistisista rikoksista epäiltyjen sukupuoli ja ikä vuonna 2007, (N=603)	66
Taulukko 29	Rikosluokat epäillyn sukupuolen mukaan vuonna 2007, %	67
Taulukko 30	Rikosluokat epäillyn iän mukaan vuonna 2007, (N=603)	68
Taulukko 31	Esitutinnan tila rikosluokkien mukaan (1.1–30.6.2007).	71
Taulukko 32	Rasististen rikosepäilyjen eteneminen syyteharkintaan rikosluokittain vuonna 2007.....	72

KUVIOT

Kuvio 1	Rasistiseksi luokiteltujen rikosilmoitusten ja epäiltyjen rasististen rikosten määrä vuosina 2003–2007	27
Kuvio 2	Epäiltyjen rasististen rikosten yleisimmät päärikosnimikkeet vuonna 2007, (N=698).....	29
Kuvio 3	Epäillyt rasistiset rikokset rikosluokittain vuonna 2007.....	32
Kuvio 4	Yleisimmät sivurikosnimikkeet rasistiseksi luokitelluissa rikosilmoituksissa vuonna 2007, (N=144)	35
Kuvio 5	Rasismikoodin käyttö rikosilmoituksissa vuosina 2003–2007, %.....	37
Kuvio 6	Poliisin rasismikoodilla merkitsemät rikosilmoitukset päärikosnimikkeen rikosluokan mukaan vuosina 2006–2007, %.....	39
Kuvio 7	Epäiltyjen rasististen rikosten tapahtumapaikat vuonna 2007	43
Kuvio 8	Epäiltyjen rasististen rikosten tapahtuma-ajat vuonna 2007	46
Kuvio 9	Epäillyt rasistiset rikokset lääneittäin vuonna 2007, (N=698)	48
Kuvio 10	Epäiltyjen rasististen rikosten määrän kehitys vuosina 2003–2007 (yleisimmät päärikosnimikkeet vuonna 2007) ...	52
Kuvio 11	Epäiltyjen rasististen rikosten määrän kehitys rikosluokittain vuosina 2003–2007	53
Kuvio 12	Epäiltyjen rasististen rikosten asianomistajien sukupuoli rikosluokkien mukaan vuonna 2007, % (N=625).....	59
Kuvio 13	Epäiltyjen rasististen rikosten asianomistajien ikä rikosluokittain vuonna 2007, N=616).....	61
Kuvio 14	Asianomistajan suhde rikoksesta epäiltyyn vuonna 2007, (N=626)	62
Kuvio 15	Rasistisista rikoksista epäiltyjen sukupuoli ja ikä vuonna 2007, %.....	66
Kuvio 16	Rikosluokat epäillyn sukupuolen mukaan vuonna 2007, %.....	67
Kuvio 17	Rikosprosessin eteneminen poliisilta syyttäjälle. (Lähde: Helminen et al 2005).....	69
Kuvio 18	Rasististen rikosepäilyjen eteneminen syyteharkintaan rikosluokittain vuonna 2007, % (N=230).....	72

LIITTEET

Liite 1	Aineiston muodostaminen selvityksissä vuosina 1997–2007	79
Liite 2	Poiminnassa mukana olleet rikosnimikkeet (poimintaehto 3).....	81
Liite 3	Muuttujien luokituksia.....	82
Liitetaulukko 1	Päärikosnimikkeet rasistisiksi luokitelluissa rikosilmoituksissa	85
Liitetaulukko 2	Epäiltyjen rasististen rikosten uhrien kansalaisuudet.....	86
Liitetaulukko 3	Epäiltyjen rasististen rikosten uhrien syntymämaat...	88

1 JOHDANTO

Tässä selvityksessä tarkastellaan vuonna 2007 poliisin tietoon tulleita epäiltyjä rasistisia rikoksia eli sellaisia rikosilmoituksen kirjaamiseen johtaneita tekoja, joissa on rasistinen motiivi tai selkeitä rasistisia piirteitä. Selvitys on tehty Poliisiammattikorkeakoulussa sisäasianministeriön toimeksiannosta, ja se on jatkoa vuodesta 1997 lähtien tehdyille vastaaville selvityksille. Vuosien 1997–2002 selvitykset ovat keskenään vertailukelpoisia, mutta uudemmissa aineiston poiminta on toteutettu eri tavalla, joten tarkasteluvuoden tulokset ovat vertailukelpoisia vain vuosien 2003–2006 selvitysten kanssa.

Euroopan unionin perusoikeusviraston (FRA) uusimman vuosiraportin mukaan Suomen rasistisen rikollisuuden tiedonkeruujärjestelmä on yksi jäsenmaiden parhaista (FRA 2008). Arvostuksesta huolimatta nykyistä tiedonkeruujärjestelmää tarvitsee kehittää erityisesti siinä, miten poliisin tietoon tulleet epäillyt rasistiset rikokset etenevät syyttäjälle ja edelleen tuomioistuinkäsittelyyn. Tämä ongelma-kohta on tiedostettu äskettäin valmistuneessa ja valtioneuvoston hyväksymässä sisäisen turvallisuuden ohjelmassa. Siinä rasististen rikosten tunnistaminen, seuranta ja käsittely oikeusjärjestelmässä sekä ilmoituskynnyksen madaltaminen on nostettu kehityskohteiksi, joilla pyritään parantamaan maahanmuuttajien ja etnisten vähemmistöjen turvallisuutta (Sisäasiainministeriö 2008a). Seurannan kannalta merkittävimmät ohjelmaan kirjatut toimenpiteet ovat rasistisen rikoksen määritelmän luominen oikeuslaitoksen käyttöön ja tutkimusresurssien varmistaminen rikosepäilyjen etenemistä oikeusjärjestelmässä tarkastelevalle tutkimukselle.

Rasistisen rikollisuuden tiedonkeruujärjestelmän ehdotettu laajentuminen nykyisestä pelkästään poliisin tilastotietoihin pohjautuvasta järjestelmästä syyttäjä- ja tuomioistuinlaitoksen tilastotiedot kattavaan järjestelmään nostaa esiin kysymyksen käytössä olevan terminologian tarkastamisesta. Sisäisen turvallisuuden ohjelman tekoon osallistunut asiantuntijaryhmä, joka käsitteli hyvien etnisten suhteiden edistämistä ja etnisten vähemmistöjen turvallisuuden edistämistä, tuo omassa loppuraportissaan esiin tämän nimenomaisen seikan. Loppuraportissa todetaan, että rasistisesta rikoksesta tulisi puhua vasta kun rikoksesta on annettu tuomio ja käytetty koventamisperustetta, ja että tältä osin rasismia käsittelevissä vuosiselvityksissä on tarvetta terminologian tarkastamiselle (Sisäasiainministeriö 2008b).

Poliisin tilastoihin pohjautuvassa aineistossa on aina kyse rikoksiksi epäillyistä teoista, mutta rasismia käsittelevissä vuosiselvityksissä tämä asiantila on käytetyn terminologian kohdalla ilmaistu selkeäsanaisesti vasta viime vuonna. Kyseisessä selvityksessä ei enää puhuttu rasistisista rikoksista vaan epäillyistä rasistisista rikoksista. Tällä perusteella voidaan

todeta, että muutokselle ei enää ole tarvetta, mutta haasteena on vakiinnuttaa käytössä oleva terminologia rasismien vastaisten toimijoiden keskuuteen – ja sitä kautta laajemmin yleisön keskuuteen – jotka ovat jo vuosien ajan puhuneet rasistisista rikoksista viitattaessa näihin selvityksiin.

Rasistinen rikollisuus -termistä ei kuitenkaan ole mahdollista luopua, eikä siihen ole tarvettakaan. Tässä selvityksessä termiä käytetään yleisterminä, jolla viitataan rasistisiin ilmiöihin yleisesti. Se pitää sisällään niin poliisin tietoon tulleet epäillyt rasistiset rikokset ja tuomioistuinten määrittelemät rasistiset rikokset kuin rasistiset teot, jotka uhri mieltää rasistiseksi, mutta jotka eivät ole tulleet poliisin tietoon.

Tämän vuoden selvitykseen on tehty muutamia pieniä uudistuksia, joista merkittävin on epäiltyjen syrjintä- ja työsyryntärikosten aikaisempaa tarkempi käsittely. Kaikista epäillyistä syrjintä- ja työsyryntärikoksista on eritelty muun muassa, millaisessa tilanteessa epäilty syrjintärikos on tapahtunut, ja oliko syrjinnän uhri kansallisen etnisen vähemmistön edustaja vai maahanmuuttajataustainen henkilö. Myös kaikki poliisin tarkasteluvuonna kirjaamat rikosepäilyt, joissa päärikosnimikkeenä oli kiihottaminen kansanryhmää vastaan, on esitetty aikaisempaa tarkemmin. Tapahtumapaikkaluokitteluun on lisätty kaksi uutta tapahtumapaikkaa: internet ja uhrin työpaikka. Internet on lisätty tapahtumapaikaksi siitä syystä, että viime vuosina sen rooli rasistisen aineiston levittämiskanavana on noussut esiin myös Suomessa (ks. esim. Vähemmistövaltuutettu 2005; 2006). Sisäisen turvallisuuden ohjelmaan on tältä osin kirjattu ajankohtainen toimenpide, jonka tavoitteena on varmistaa, että internetissä esiintyvään rasistiseen materiaaliin voidaan tehokkaasti puuttua rikosoikeudellisin keinoin (Sisäasiainministeriö 2008a). Uhrin työpaikka on otettu mukaan uutena tapahtumapaikkaluokituksena, koska tarkasteluvuoden aineistosta tuli selkeästi esiin maahanmuuttajataustaisten henkilöiden pitämiin niin sanottuihin etnisiin ravintoloihin kohdistuneet vahingonteot. Tämä on ilmiönä sellainen, että sen seuranta tulee kiinnittää jatkossakin huomiota.

Edellä mainittuja uudistuksia lukuun ottamatta selvityksen sisällöllinen rakenne perustuu pitkälti aikaisempien vuosien selvityksiin ja paikoitellen niitä on hyödynnetty myös tekstin osalta. Tarkoituksena on esittää poliisin tietoon tulleen aineiston perusteella kuva rasismista ilmiönä tarkastelemalla, millaisia epäiltyjä rasistisia rikoksia ja kuinka paljon niitä kirjattiin tarkasteluvuonna, ja erittelemällä rikosepäilyjä tarkemmin kuvaavia muuttujia. Tässä selvityksessä lähdetään liikkeelle tarkastelemalla epäiltyjen rasististen rikosten tyypillisimpiä rikosnimikkeitä, millaisissa paikoissa ja mihin vuorokauden aikaan epäillyt rikokset tapahtuivat, ja samalla kuvailemalla tyypillisimpien rikosepäilyjen tapahtumaolosuhteita. Epäiltyjen rasististen rikosten alueellista jakautumista tarkastellaan myös yhden kappaleen verran. Tarkasteluvuoden tuloksia vertaillaan useassa kohtaa aikaisempien vuosien tuloksiin ja esiin tulleita selkeitä muutoksia

pyritään mahdollisuuksien mukaan taustoittamaan ymmärrettävämmäksi. Epäiltyjen rasististen rikosten systemaattista, vuosittaista tilastointia hyödynnetään erityisesti kappaleessa, jossa vuosien 2003–2007 tuloksista tuodaan esiin selkeimpiä kehityssuuntia epäillyissä rasistisissa rikoksissa. Seuraavassa kappaleessa tarkastellaan epäiltyjen rasististen rikosten asianomistajien ja rikoksista epäiltyjen tunnuspiirteitä. Viimeisessä kappaleessa tarkastelun kohteena on, miten epäillyt rasistiset rikokset etenivät poliisilta syyttäjälle syyteharkintaan.

2 RASISTINEN RIKOLLISUUS

2.1 Rasismi ja rasistinen rikos

Rasismia voidaan nähdä esiintyvän ideologiana, toimintana ja olosuhteena. (Makkonen 2000). Rasistisella ideologialla tarkoitetaan perinteisesti näkemystä, jonka mukaan ihmiset ovat syntyperänsä perusteella jaoteltavissa biologisiin ja sosiaalisiin ominaisuuksiin pohjautuviin rotuihin, jotka nähdään perusteena ryhmien välisen hierarkkisen järjestyksen arvottamiselle. Rasistisen ideologian uudempi muoto korostaa rodun sijasta kulttuuriin perustuvaa erilaisuutta, jossa tyypillisesti korostetaan kulttuurien erillään pitämisen luonnollisuutta. Tätä näkemystä perustellaan tulkitsemalla kulttuuri absoluuttisena ja muuttumattomana tekijänä (ks. esim. Huttunen et al 2005).

Rasismi toimintana on sellaista toimintaa, jonka tietoisena päämääränä tai seurauksena on henkilön tai ryhmän ihmisoikeuksien kieltäminen tai vaarantuminen ryhmän todellisten tai kuviteltujen etnisten tai rodullisten ominaisuuksien tähden. Käytännössä tämä ilmenee muun muassa väkivaltana, syrjintänä, vainoamisena ja poissulkemisena. Rasismi olosuhteena puolestaan näyttäytyy siten, että erilaiset käytännöt, toiminnot ja yhteiskunnan rakenteet tuottavat ja ylläpitävät eriarvoisuutta, jonka perusteella jotkut ihmisryhmät voivat jäädä tiettyjen etuuksien ulkopuolelle tai joutua muita huonompaan asemaan. (Makkonen 2000.)

Tässä selvityksessä tarkastelun kohteena on rasistinen toiminta, joka pääasiassa ilmenee etniseen alkuperään perustuvana syrjintänä ja väkivaltana eli ihmiselle vahinkoa tuottavana oikeudenvastaisena toimintana. Tässä yhteydessä syrjinnällä tarkoitetaan sellaista henkilön tai ryhmän eriarvoista kohtelua, joka perustuu johonkin kiellettyyn syrjintäperusteeseen, ja jolla ei ole hyväksyttävää oikeutusta (ks. esim. Makkonen 2003). Etnisestä syrjinnästä puhutaan silloin, kun toimintaa perustellaan kohteena olevan henkilön tai ryhmän etnisellä tai kulttuurisella taustalla. Muita lailla kiellettyjä syrjintäperusteita ovat muun muassa ikä, sukupuoli, perhesuhteet, sukupuolinen suuntautuminen, terveydentila ja uskonto.

Euroopan rasismia ja suvaitsemattomuuden vastainen komissio (ECRI) määrittelee rasismia käsitykseksi, jonka mukaan henkilöön liittyvä ominaisuus kuten rotu, ihonväri, kieli, uskonto, kansalaisuus, kansallinen tai etninen alkuperä oikeuttaa henkilön tai ihmisryhmän halveksunnan tai käsityksen henkilön tai ihmisryhmän ylemmyydestä toisiin nähden.¹ Täs-

¹ ECRI General Policy Recommendation No. 7 on national legislation to combat racism and racial discrimination.

sä selvityksessä nojaututaan tähän laajaan rasismien määritelmään. Näin ollen rasismilla tarkoitetaan edellä mainitulla tavalla määriteltyä ideologiaa sekä niitä tekoja ja käytäntöjä, joiden motiivina kyseinen ideologia toimii.

Rasistinen rikollisuus mielletään tyypillisesti osaksi viharikollisuutta. Viharikoksilla tarkoitetaan rikoksia, joiden motiivina ovat ennakkoluulot tai vihamielisyys yksilön kansallisuuden tai etnisyyden, kielen, ihonvärin, uskonnon, sukupuolen, iän, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun vastaavan henkilöön liittyvän ominaisuuden perusteella määrittynyttä ryhmää kohtaan. Näin ollen viharikokset kohdistuvat yksittäisen rikoksen uhrin kautta koko tämän edustamaan ryhmään, joten niiden seuraukset eivät rajoitu ainoastaan rikoksen uhrin fyysisiin, henkisiin tai taloudellisiin seurauksiin. Viharikokset saavat aikaan ja ylläpitävät ennakkoluuloja, pelkoa ja vihamielisyyttä eri ihmisryhmien välillä. (Perry 2001.)

Rasistisessa rikoksessa on tarkkaan ottaen kysymys teosta, josta on langetettu rangaistus ja tuomiossa on käytetty koventamisperustetta (RL 6:5 §) teon rasistisen motiivin johdosta. Rasistinen motiivi on ollut rangaistuksen koventamisperuste vuodesta 2004 lähtien. Tilastojen mukaan näyttää siltä, että sitä sovelletaan vuositasolla harvoin. Vuonna 2004 koventamisperustetta sovellettiin rangaistuksessa teon rasistisen motiivin perusteella kymmenen kertaa (Tilastokeskus 2006). Vuosina 2005–2006 koventamisperustetta sovellettiin kumpanakin vuonna 14 kertaa (Tilastokeskus 2007; Tilastokeskus 2008).

2.2 Epäilty rasistinen rikos

Tämän selvityksen aineiston muodostavat epäillyt rasistiset rikokset. Epäillyllä rasistisella rikoksella tarkoitetaan sellaista rikokseksi epäiltyä tekoa, josta on kirjattu rikosilmoitus, ja joka täyttää rasismiluokitukselle asetetut ehdot. Poliisiasian tietojärjestelmässä (PATJA) on ollut käytössä erillinen luokittelu rasistisille jutuille vuodesta 1997 lähtien. Alkuperäinen ohje luokittelun eli rasismikoodin käytölle viittasi rikosepäilyihin, joissa vähemmistöryhmän edustaja oli joutunut teon kohteeksi joko pääasiassa tai ainakin osittain sen johdosta, että hän rodultaan, ihonväritään, kansalliselta tai etniseltä alkuperältään poikkesi rikoksen tekijästä. Vuonna 2005 määritelmää tarkastettiin, koska oli tullut ilmeiseksi, että myös valtaväestöön kuuluva henkilö voi joutua rasistisen rikoksen uhriksi. Nykyisen ohjeistuksen mukaan rikosilmoitus tulee luokitella rasismijutuksi, kun henkilö on joutunut rikoksen uhriksi sen johdosta, että hän ihonväritään, rodultaan tai etniseltä alkuperältään poikkeaa rikoksen tekijästä. Lisäksi ohjeessa todetaan, että rasististen piirteiden selvittämiseksi on

kiinnitettävä erityistä huomiota tekijän käyttäytymiseen ja sanomisiin ennen rikokseen ryhtymistä, kuten solvauksiin ja nimittelyihin.

Edellä esitetystä käy ilmi, että nykyinen ohjeistus luokituksen käytöstä on aiempaa tiukempi. Poliisiin tulee tehdä rikosilmoitukseen rasismiluokitus vain silloin, kun rikoksen tekijän ainoa motiivi on rasismi, kun taas aikaisemmin poliisi oli velvollinen tekemään rasismiluokituksen myös silloin, kun rikoksesta epäillyn motiivi oli ainakin osittain rasismi. Näiden vuosiselvityksien aineisto ei kuitenkaan muodostu vain poliisin rasistiseksi luokittelemista rikosilmoituksista. Poliisin rasistiseksi luokittelemien rikosilmoitusten lisäksi aineistoon valitaan rikosilmoitukset: a) jotka sisältävät selviä rasistisia herjauksia; b) joissa epäilty on ilmoittanut rikoksen motiiviksi ulkomaalaisvihän ja uhri on jonkin etnisen vähemmistön edustaja; ja c) joissa joku asianosaisista tai poliisi on pitänyt teon motiivina rasistisena. (ks. kappale 3.1.). Näin ollen näiden selvitysten puitteissa epäilty rasistinen rikos tarkoittaa rikokseksi epäiltyä tekoa, josta on kirjattu rikosilmoitus, ja jossa on rasistinen motiivi tai selkeitä rasistisia piirteitä.

Poliisin käytössä olevassa rasismiluokituksen ohjeistuksessa ei mainita uskontoa perusteena rasismiluokituksen käytölle, vaikka uskonnon katsotaan kuuluvan kansanvälisten rasismia koskevien standardien alaisuuteen, kuten edellä esitetystä Euroopan rasismin ja suvaitsemattomuuden vastaisen komission (ECRI) rasismin määritelmästä ilmenee (ks. kappale 2.1.). Viime vuosina useissa Euroopan maissa on rasististen tekojen taustalla ollut merkittävässä määrin kyse uskuntoon liittyvistä ennakkoluuloista. Erityisesti muslimeihin ja juutalaisiin kohdistuvat rasistiset teot ovat monessa maassa suuri ongelma (ks. esim. EUMC 2004a; 2004b; FRA 2006). Tämän selvityksen lopullisen aineistoon valikoituneet rasistiseksi luokitellut rikosilmoitukset on luettu lävitse myös sitä silmälläpitäen, onko niihin kirjatuissa epäillyissä rasistisissa rikoksissa mahdollisesti kysymys islamofobiasta tai antisemitismistä.

2.3 Rasistiselle rikollisuudelle alttiit ryhmät Suomessa

Rasismi kohdistuu yleensä niin sanottuihin näkyviin vähemmistöihin eli niihin, jotka ulkoisilta piirteiltään selvimmin eroavat valtaväestöstä. Suomessa rasistiselle rikollisuudelle alttiisiin ryhmiin kuuluvat ulkomaalais- taustaiset ja perinteisiin etnisiin vähemmistöihin kuuluvat henkilöt. Tällaista tilastotietoa eri etnisten ryhmien koosta ei ole olemassa, koska henkilötietolaissa kielletään arkaluontoisten henkilötietojen tallentaminen, jotka on tarkoitettu muun muassa kuvaamaan etnistä alkuperää (HTL 3:11 §). Tilastotietoa Suomessa asuvista henkilöistä on mahdollista saada

kansalaisuuden, äidinkielen ja syntymämaan perusteella, mutta täsmällistä tietoa ulkomaalaistaustaisten määrästä ne eivät kerro, eikä kyseisellä menetelmällä pystytä arvioimaan kansallisten etnisten vähemmistöjen määrää laisinkaan.

Vuoden 2007 lopussa Suomessa asui yhteensä 132 708 ulkomaisten kansalaista. Selkeästi suurimmat ryhmät olivat venäläiset ja virolaiset (Taulukko 1). Ulkomailla syntyneitä oli Suomessa vuoden 2007 lopussa 202 528. Suuri osa heistä oli entisessä Neuvostoliitossa, Ruotsissa tai Virossa syntyneitä. Muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea äidinkielenään puhuvia asui Suomessa 172 928 henkilöä vuoden 2007 lopussa. Yleisimmät kielet olivat venäjä (45 224), eesti (19 812), englanti (10 589), somalia (9 810) ja arabia (8 119).

Taulukko 1 Yleisimmät ulkomaan kansalaiset Suomessa 2007.²

Kansalaisuus	N	%	Syntymämaa	N	%
Venäjä	26 211	19,8	Ent. Neuvostoliitto	43 805	21,6
Viro	20 006	15,1	Ruotsi	30 203	14,9
Ruotsi	8 346	6,3	Viro	16 728	8,3
Somalia	4 852	3,7	Venäjä	5 872	2,9
Kiina	3 978	3,0	Somalia	5 802	2,9
Thaimaa	3 470	2,6	Ent. Jugoslavia	5 470	2,7
Saksa	3 318	2,5	Saksa	5 289	2,6
Turkki	3 182	2,4	Kiina	5 269	2,6
Britannia	3 143	2,4	Irak	4 794	2,4
Irak	3 036	2,3	Thaimaa	4 761	2,4
Ent. Serbia ja Montenegro	2 986	2,3	Turkki	4 056	2,0
Iran	2 611	2,0	Britannia	4 020	2,0
Intia	2 333	1,8	Vietnam	3 680	1,8
Yhdysvallat (USA)	2 296	1,7	Yhdysvallat (USA)	3 659	1,8
Afganistan	2 197	1,7	Iran	3 604	1,8
Muut	40 743	30,7	Muut	55 516	27,4
YHTEENSÄ	132 708	100		202 528	100

² Tilastokeskuksen StatFin-tilastotietokanta.

Suomen kansallisia etnisiä vähemmistöjä ovat romanit, juutalaiset, tataarit ja vanhavenäläiset, jotka ovat asuneet maassamme jo vuosikymmenien tai -satojen ajan. Saamelaiset ovat Suomen alkuperäiskansa, eivät kansallinen vähemmistö. Saamelaiskäräjät keräsi saamelaisten lukumäärän vaaliensa yhteydessä vuonna 2003. Vaaleissa äänioikeutettujen henkilöiden antamien tietojen mukaan saamelaisia asui Suomessa noin 8 000 henkilöä (Salonen & Villa 2006). Romaniväestöön kuuluvien henkilöiden määräksi Suomessa on arvioitu noin 10 000. Lisäksi Ruotsissa asuu noin 3 000 suomalaista romania. Suurin osa romaneista asuu Etelä-Suomen suurissa kaupungeissa. Romaneilla on vahva oma kulttuurinen identiteettinsä ja oma kieli (Sosiaali- ja terveysministeriö 2004). Niin kutsut vanhavenäläiset ovat Suomeen 1800-luvulla ja 1900-luvun alkupuolella muuttaneiden venäläisten jälkeläisiä. Tämän ryhmän koko on nykyään vaikeasti arvioitavissa, koska viimeisen vuosikymmenen aikana venäjältä on muuttanut runsaasti uusia maahanmuuttajia. Vanhavenäläisten määrän on arvioitu olevan alle 5 000 henkilöä (Salonen & Villa 2006).

Juutalaisia Suomessa asuu hieman yli tuhat, joista valtaosa Helsingin ja Turun seuduilla, missä sijaitsevat maamme kaksi juutalaista seurakuntaa. Suurin osa Suomen juutalaisista on 1800-luvulla tänne asettuneiden Venäjän armeijan sotilaiden jälkeläisiä. Tataareja on Suomessa arviolta tuhat. Tataarit ovat Suomen vanhin islaminuskoinen perinteinen vähemmistö ja he puhuvat turkkilaiskieliin kuuluvaa tataaria. Valtaosa Suomen tataareista asuu pääkaupunkiseudulla. Tataarit saapuivat maahanme vähitellen 1800-luvun puolivälin jälkeen. (Salonen & Villa 2006.)

3 SELVITYKSEN TOTEUTUS

3.1 Aineiston muodostaminen

Tämän selvityksen aineiston muodostaa poliisiasiain tietojärjestelmästä (PATJA) tietyin ehdoin poimitut rikosilmoitukset.³ Rikosilmoituksen voi tehdä kuka tahansa rikoksen asianosainen tai sen nähnyt henkilö. Kaikki rikosilmoitukset kirjataan poliisiasiain tietojärjestelmään. Juttu etenee esitutkintaan, jos ilmoituksen perusteella on syytä epäillä, että on tapahtunut rikos. Asianomistajarikoksen kuten lievän pahoinpitelyn, laittoman uhkauksen, kotirauhan rikkomisen tai kunnianloukkauksen ollessa kyseessä toimitetaan esitutkinta vain asianomistajan vaatiessa tekijälle rangaistusta.⁴ Suurin osa rikoksista on kuitenkin virallisen syytteen alaisia eli poliisilla on velvollisuus tutkia ne ja syyttäjä voi nostaa syytteen vaikka asianomistaja ei vaatisikaan rangaistusta. Tämän selvityksen lähdeaineiston muodostavat siis rikosepäilyt, joista poliisi on kirjannut rikosilmoituksen. Rikosepäilyt muuttuvat rikoksiksi vasta kun tuomioistuin on näin todennut, joten selvityksessä puhutaan nimenomaan epäillyistä rasisista rikoksista.

Tulosten vertailtavuuden takaamiseksi aineiston poiminta toteutettiin tarkasteluvuonna samalla tavalla kuin vuosina 2003–2006. Poiminta oli kolmivaiheinen. Ensimmäiseksi poimittiin raaka-aineiston:

- kaikki rikosilmoitukset, jotka poliisi oli merkinnyt rasismikoodilla;
- kaikki rikosilmoitukset, joissa oli rikosnimikkeenä syrjintä, työ-syrjintä tai kiihottaminen kansanryhmää vastaan;
- rikosilmoitukset, joihin kirjatuissa rikosnimikkeissä rasisia piirteitä todennäköisimmin ilmenee, ja joissa asianomistajana oli ainakin yksi ulkomaalainen tai ulkomaalaisyntyinen eli hänen kansalaisuudekseen ja/tai syntymämaakseen oli kirjattu muu kuin suomi;⁵ ja

³ Aineiston poiminnassa on mukana varsinaisten rikosilmoitusten eli R-ilmoitusten lisäksi myös niin sanotut S-ilmoitukset ja P-ilmoitukset. S-ilmoituksiin ja P-ilmoituksiin sisältyvät nimikkeet eivät ole varsinaisia rikoksia. S-ilmoitus kirjataan esimerkiksi virka-apu-, poliisitutkinta- ja ulkomaalaisasioista. Poliisitutkinnalla tarkoitetaan muuta poliisin toimitettavaksi säädettyä tutkintaa kuin rikoksen johdosta toimitettavaa esitutkintaa. P-ilmoitus syntyy kirjattaessa poliisilakiperusteisen kiinnioton lomaketta.

⁴ Poliisi voi kuitenkin aloittaa esitutkinnan ilman asianomistajan vaatimusta, jos asianomistaja ei ilmeisesti vielä tiedä rikoksesta eikä tutkintaa voida siirtää rikoksen selvittämisen vaarantumatta (ETL 3:2 §).

⁵ Kyseessä tietyt rikosnimikkeet, eivät kaikki PATJA:ään sisältyvät (ks. Liite 2).

- kaikki rikosilmoitukset, joiden selostusosassa esiintyi kirjainyhdistelmä ”rasism” tai ”rasist”.

Näillä hakuehdoilla löytyi tarkasteluvuoden osalta yhteensä 6 755 rikosilmoitusta. Poiminnan toisessa vaiheessa raaka-aineistosta poimittiin varsinainen aineisto erilaisia hakusanoja käyttäen. Hakusanoina käytettiin herjaavia sanoja, joiden on vuosien varrella havaittu usein esiintyvän rasismikoodilla merkityissä ilmoituksissa. Näillä hakuehdoilla aineistoon jäi 978 rikosilmoitusta.

Poiminnan kolmannessa vaiheessa kaikki 978 rikosilmoitusta luettiin läpi ja lopulliseen aineistoon valittiin ilmoitukset:

- jotka poliisi oli merkinnyt rasismikoodilla;⁶
- jotka sisälsivät selviä rasistisia herjauksia;
- joissa epäilty ilmoitti rikoksen motiiviksi ulkomaalaisvihan ja uhri oli jonkin etnisen vähemmistön edustaja; ja
- joissa joku asianosaisista tai poliisi piti teon motiivina rasistisena.

Lopulliseen aineistoon valikoitui yhteensä 240 poliisin rasismikoodilla merkitsemää rikosilmoitusta, ja lisäksi 214 rikosilmoitusta, joita ei ollut merkitty rasismikoodilla, mutta jotka voitiin ilmoituksen selostusosan perusteella luokitella rasistisia piirteitä sisältäviksi. Suurimmassa osassa jälkimmäisistä oli kyse tapauksista, jotka sisälsivät selkeitä rasistisia herjoja tai jota joku asianosaisista piti rasistisesti motivoituneena. Harvemmin oli kyse tapauksista, joissa rikoksesta epäilty henkilökohtaisesti kertoi poliisille teon motiiviksi rasismia tai ulkomaalaisvihan, vaikka näitäkin tapauksia löytyy lopullisesta aineistosta. Rikosilmoituksia epäilyistä rasistisista rikoksista löytyi tarkasteluvuonna yhteensä 454 kappaletta.

Lopullisesta aineistosta jätettiin pois 12 poliisiläpikäytettyä kiinniottoa eli käytännössä päihtyneiden henkilöiden säilöönottoa sillä perusteella, että niissä ei ollut kyse rikosepäilyistä. Kyseisissä tapauksissa päihtynyt henkilö oli huudellut julkisella paikalla, kuten ostoskeskuksessa tai kadulla, rasistisia solvauksia etnisten vähemmistöryhmien edustajille ja/tai käyttäytynyt heitä kohtaan aggressiivisesti. Tyypillisesti näissä tapauksissa kauppakeskuksen vartijat tai satunnainen ohikulkija hälytytti paikalle poliisin.

Tarkasteluvuoden 454 rasistisesta rikosilmoituksesta kerättiin tarvittavat rikosepäilyjä, asianomistajia ja epäiltyjä koskevat tiedot. Osa muuttujista (esimerkiksi perustiedot kuten tapahtumakunta, tapahtumakellonaika, asianomistajan/epäillyn syntymäaika, sukupuoli, kansallisuus ja syntymämaa) saatiin valmiina poliisiasian tietojärjestelmästä. Osa

⁶ Poliisin rasismikoodilla merkitsemistä rikosilmoituksista yhteensä 13 poistettiin lopullisesta aineistosta, koska niissä koodia oli selkeästi käytetty väärin.

muuttujista luokiteltiin uudelleen (esimerkiksi tapahtuma-aika), ja osa muodostettiin kokonaan itse ilmoitusten tietojen perusteella (esimerkiksi tapahtumapaikka ja uhrin suhde epäiltyyn).⁷

Yhdessä rikosilmoituksessa voi olla kirjattuna useita tekoja eli rikosepäilyjä ja useita asianomistajia. Sama henkilö voi olla asianomistajana useammassa kuin yhdessä rikosepäilyssä. Tyypillisesti esimerkiksi pahoinpitelyn yhteydessä asianomistajaan kohdistuu myös kunnianloukkausrikosepäily. Aikaisempien vuosien tapaan tässä selvityksessä tarkastellaan vakavinta asianomistajaan kohdistunutta tekoa eli niin sanottua päärikosepäilyä. Päärikosepäilyn määrittelyssä vakavimmiksi luokiteltiin henkilön suoraan kohdistuvat teot. Vakavuusjärjestys vakavimmasta lievimpään oli seuraava: henkirikokset ja henkirikosten yritykset, seksuaalirikokset (raiskaus), fyysiset väkivallanteot (pahoinpitely), väkivallalla uhkaaminen (laiton uhkaus), syrjintä, henkilön kunniaa loukkaavat teot, kotirauhan rikkomiset ja vahingonteot.

3.2 Selvityksen metodologisia ongelmakohtia

Selvitystä luettaessa ja lukuja tarkastellessa tulee huomioda lähdeaineiston erityispiirteet, jotka asettavat rajoituksia tulosten tulkintaan. Oleellisinta tässä yhteydessä on, että vuosiselvitykset kertovat ainoastaan poliisin tietoon tulleista epäillyistä rasistisista rikoksista eli ilmirikollisuudesta. Osa rasistisista rikoksista, kuten muistakin rikoksista, jää kuitenkin ilmoittamatta poliisille. Tehtyjen uhritutkimusten perusteella voidaan arvioida, että piilorikollisuuden osuus rasistisessa rikollisuudessa on suuri (ks. kappale 4.1.). Näin ollen vuosiselvitysten tuloksista ei voi vetää suoria johtopäätöksiä rasistisen rikollisuuden tosiasiallisesta määrästä tai sen kehityssuunnista, koska on mahdotonta arvioida vuositasolla, kuinka suuri osuus rasistisista teoista, jotka voisivat täyttää rikoksen tunnusmerkistön, jää tulematta poliisin tietoon. Vuosiselvityksien tuloksista voi vetää sellaisen johtopäätöksen, että jonakin vuonna poliisin tietoon tuli aikaisempia vuosia enemmän tai vähemmän epäiltyjä rasistisia rikoksia, mutta ei sellaista johtopäätöstä, että rasistinen rikollisuus on jonakin vuonna kasvanut tai vähentynyt Suomessa.

Rikosilmoituksia voidaan syystä pitää luotettavana tutkimusaineistona, mutta niiden kirjaamistavoissa on alueellisia ja yksilöllisiä eroavaisuuksia, jotka saattavat vaikuttaa tuloksiin. Rasismikoodin käyttöaste saattaa esimerkiksi olla korkeampi sellaisilla paikkakunnilla, joissa on paljon maahanmuuttajataustaisia asukkaita kuin paikkakunnilla, joissa heitä asuu vain vähän. Lisäksi eri henkilöt kirjaavat tapahtumia erilaisella tarkkuudella ja teon rasistisen motiivin päättelemisen rikosilmoituksen

⁷ Muuttujien luokitukset on kuvattu tarkemmin liitteessä 3.

selostusosan tietojen pohjalta on usein hankalaa, jos tapauskuvaus on sen osalta ylimalkainen.

Aineiston poimintaan liittyy myös muutamia epävarmuustekijöitä, joista johtuen on todennäköistä, että osa epäillyistä rasistisista rikoksista jää vuosiselvitysten lopullisen aineiston ulkopuolelle. Poiminnan ensimmäisessä vaiheessa aineistosta jää pois sellaiset rasistisia piirteitä sisältävät rikosilmoitukset, joissa asianomistajan kansalaisuus ja syntymämaa on Suomi, mutta joita ei ole merkitty rasismikoodilla eikä tapauskuvauksessa ole nimenomaisesti mainittu rasismia. Näissä tapauksissa asianomistajana voi olla jonkin Suomen perinteisen etnisen vähemmistön edustaja tai toisen polven maahanmuuttaja. Tätä epäkohtaa aineiston poiminnassa voidaan jo nyt pitää todellisenä heikkoutena aineiston kattavuuden kannalta. Lähivuosina vaikutus tulee olemaan vielä nykyistä suurempi, kun toisen polven maahanmuuttajien lukumäärä Suomessa kasvaa.

Poiminnan ensimmäisessä vaiheessa olisi hyvä kerätä raaka-aineistoon automaattisesti myös kaikki rikosilmoitukset, joissa rikosnimikkeenä on uskonrauhan rikkominen (RL 17:10 §) tai järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan osallistuminen (RL 17:1a §). Ensin mainitun lisäyksen avulla aineistoon tulisi mukaan nykyistä kattavammin ja varmemmin rikosepäilyt, joissa teon motiivi on antisemitismi tai islamofobia. Jälkimmäisen lisäyksen avulla vastaavasti varmistettaisiin, että aineistoon suodattuisi mukaan rikosilmoitukset, joissa rasistisista rikoksista epäillyt toimivat osana järjestäytyntä rikollisryhmää, kuten esimerkiksi uusnatsijärjestöä. Muun muassa YK:n rasismien ja muukalaisvihan erityisraportoitsijan raportin mukaan uusnatsijärjestöjen toiminta on aktivoitunut viime vuosien aikana.⁸ Näin ollen Suomessa tulisi käyttää hyödyksi seurantajärjestelmän mahdollistamat keinot kyseisen ilmiön seuraamiseksi.

Poiminnan toisessa vaiheessa aineistosta karsiutuvat pois sellaiset rikosilmoitukset, jotka eivät sisällä poiminnassa käytettyjä hakusanoja. On vaikea arvioida, kuinka paljon tämä kokonaisuudessaan vaikuttaa aineiston kattavuuteen, mutta selkeää on kuitenkin se, ettei kaikissa epäillyistä rasistisista rikoksista kirjatuissa rikosilmoituksissa esiinny solvavia haukkumasanoja. Tyypiesimerkki tällaisesta on yön aikana tehdyt vahingonteot. Hakusanalistaa tulee myös päivittää systemaattisesti, jotta se vastaisi mahdollisimman tarkasti käytettyä puhekieltä. Yksi tapa minimoida molempia edellä käsiteltyjä aineiston poiminnan ongelmakohtia on pyrkiä kehittämään poliisien kykyä tunnistaa rikosepäilyjen rasistiset piirteet ja näin taata, että mahdollisimman moni rasistisia piirteitä sisältävä rikosilmoitus on luokiteltu rasismijutuksi. Näin ne tulisivat mukaan aineistoon ilman muutoksia aineiston keruun metodologiaan.

Aineiston poiminnan kolmannessa vaiheessa keskeisin ongelma on määrittellä, millainen teko luokitellaan rasistiseksi. Millainen on selkeä ra-

⁸ UN/ Doc.E/CN.4/2006/54.

sistinen piirre? Mihin vedetään raja rasistisen ja ei-rasistisen teon välillä? Näihin kysymyksiin ei ole olemassa yksiselitteistä ohjenuoraa, vaan joissakin tapauksissa ratkaisu täytyy tehdä tapauskohtaisesti rikosilmoituksen selostusosan tapauskertomusta tulkitsemalla. Suurin osa rasistiseksi luokitelluista rikosilmoituksista kuitenkin sisältää hyvin selkeitä rasistisia piirteitä, jotka tulevat helposti esille selostusosasta. Viimekädessä kaikki tulkintaan perustuvat ratkaisut ovat selvityksen tekijän subjektiivisia näkemyksiä tapauksesta, joten on todennäköistä, että eri vuosina tehdään hieman erilaisia tulkintoja, koska selvitysten tekijät vaihtuvat vuosittain.

Lopullisen aineiston analyysissä käytetty rikosepäilyjen jaottelu pää- ja sivurikosepäilyihin ja pääríkosepäilyn valintamenetelmä ei kaikilta osin ole tarkoituksenmukainen epäiltyjen rasististen rikosten tarkastelussa. Yksi pääríkosepäilyn valintamenetelmän ongelma on, ettei sellaisia rikosnimikkeitä, joiden nimenomaisena tarkoituksena on antaa suojaa rasistisia tai muukalaisvihamielisiä tekoja vastaan, ole arvoitettu siten, että ne olisivat etusijalla muihin rikosnimikkeisiin nähden. Muun muassa kiihottaminen kansanryhmää vastaan (RL 11:8), syrjintä (RL 11:9), työ-syrjintä (RL 47:3) ja kiskonnantapainen työsyryntä (RL 47:3a) voisivat olla rikosnimikkeitä, jotka tulisi mahdollisesti asettaa erityisasemaan pääríkosepäilyn valinnassa. Tätä käytäntöä puoltaisi se, että kohdistuessaan etnisen vähemmistön edustajaan kyseisten rikosten tunnusmerkit täyttävät teot ovat aina rasistisesti motivoituneita, kun taas pahoinpitely tai vahingonteko on rasistisesti motivoitunut vain tietyissä tilanteissa. Vuosiselvityksissä tämä ongelma tulee esiin muun muassa siten, että epäilty syrjintärikos luokitellaan sivuríkokseksi ja pahoinpitely pääríkokseksi, jos sisäänpääsyn kieltämisen seurauksena ovimiehen ja asiakkaaksi pyrkineen välille syntyy käsiryry. Lisäksi pahoinpitelyn valinta pääríkosepäilyksi kyseisessä tilanteessa on hieman kyseenalainen myös tapahtumien kronologian kuin pahoinpitelyn rasistisen luokituksenkin kannalta. Kriittisesti käytössä olevaan valintamenetelmään suhtautuva voi oikeutetusti kyseenalaistaa pahoinpitelyn rasistisen motiivin, sillä perusteella, että teoista vain syrjintä oli rasistisesti motivoitunut ja pahoinpitely taas syntyi konfliktitilanteesta.

Hieman kyseenalaisena käytäntönä voidaan pitää myös sitä, että teon vakavuushierarkian mukaan kunnianloukkaus on vahingontekoa vakavampi teko. Esimerkiksi tapauksessa, jossa asiakas solvaa rasistisesti etnisen ravintolan työntekijöitä ja tämän lisäksi hajottaa ravintolan irtaimistoa, pääríkokseksi valikoituu kunnianloukkaus ja sivuríkokseksi vahingonteko. Tätä valintaa ei voida pitää itsestäänselvytenä, varsinkin jos asiakkaan aiheuttama vahinko on mittava ja rikosnimikkeenä on törkeä vahingonteko. Tämä sama problematiikka pätee myös törkeisiin kotirauhan rikkomisiin ja uskonrauhan rikkomisiin: onko kunnianloukkaus yksiselitteisesti rasistisena rikoksena vakavampi kuin törkeä kotirauhan rikkominen tai uskonrauhan rikkominen?

Vuosiselvityksien aineistossa ei kuitenkaan ole monia edellä esitetyn kaltaisia tapauksia, joten ne eivät vääristä tuloksia – vaikka päärikosepäilyä valintaa niiden osalla pidettäisiinkin ongelmallisena. Kyseinen problematiikka on kuitenkin hyvä tiedostaa tulevaisuuden metodologisia kehittämistarpeita ajatellen. Yksi vaihtoehto on luopua pää- ja sivurikosjaottelusta kokonaan tai muuttaa rikosnimikekohtaista hierarkiaa siten, että se vastaisi nykyistä paremmin selvityksen substanssitarpeita – eli kuvaisi tarkemmin rasismia ilmiönä. Jälkimmäinen vaihtoehto saattaa olla varteenotettava vaihtoehto, kun sisäisen turvallisuuden ohjelmaan kirjattu toimenpide rasisen rikoksen määritelmän luomisesta oikeuslaitoksen käyttöön toteutuu ja epäiltyjen rasisen rikosten etenemistä oikeusjärjestelmässä aletaan seurata järjestelmällisesti. Tällöin on luonnollisesti tarpeen, että jokaisessa tiedonkeruuvaiheessa tiedot poimitaan samoista, ennalta määritellyistä rikosnimikkeistä. Tässä vuosiselvityksessä on kuitenkin pitäydytty aikaisempien vuosien metodologiassa tulosten vertailtavuuden takaamiseksi.

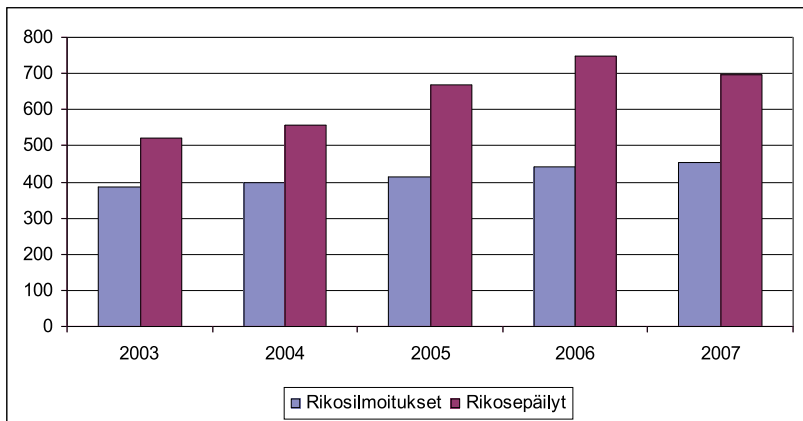
4 EPÄILLYT RASISTISET RIKOKSET SUOMESSA VUONNA 2007

4.1 Rikosilmoitusten ja rikosepäilyjen määrä

Tarkasteluvuoden aineistosta löytyi yhteensä 454 rasistiseksi luokiteltavaa rikosilmoitusta. Näihin ilmoituksiin oli kirjattu yhteensä 698 epäiltyä rasistista rikosta. Edelliseen vuoteen verrattuna kasvua oli rasistiseksi luokiteltujen rikosilmoitusten määrässä, mutta epäiltyjen rikosten määrä oli laskenut. Muutokset olivat kuitenkin määrällisesti pieniä: rikosilmoitusten määrä kasvoi noin kolme prosenttia ja epäiltyjen rikosten määrä laski noin kuusi prosenttia. Tarkasteltaessa muutoksia pidemmällä aikavälillä käy ilmi, että rasistiseksi luokiteltujen rikosilmoitusten määrä on kasvanut hienoisesti vuodesta 2003 lähtien, mutta epäiltyjen rikosten neljä vuotta jatkunut kasvu näyttää taittuneen vuonna 2007 (taulukko 2 ja kuvio 1).

Taulukko 2 Rasistiseksi luokiteltujen rikosilmoitusten ja epäiltyjen rasististen rikosten määrä vuosina 2003–2007.

	2003	2004	2005	2006	2007
Rikosilmoitukset	387	400	412	442	454
Rikosepäilyt	522	558	669	748	698

Kuvio 1 Rasistiseksi luokiteltujen rikosilmoitusten ja epäiltyjen rasististen rikosten määrä vuosina 2003–2007.

Rikosilmoitusten ja yksittäisten rikosepäilyjen vuotuisista lukumääristä ei ole mahdollista vetää suoria johtopäätöksiä rasistisen rikollisuuden tosiasiallisesta määrästä tai kehityssuunnasta, sillä vuosiselvitykset kertovat ainoastaan poliisin tietoon tulleesta rikollisuudesta eli niin sanotusta ilmirikollisuudesta. Osa rasistisista rikoksista, kuten muistakin rikoksista, jää ilmoittamatta poliisille. Viimeisimmän kattavan uhritutkimuksen mukaan vain seitsemän prosenttia tutkimukseen osallistuneista maahanmuuttajista oli tehnyt rikosilmoituksen jokaisesta kokemastaan rasistisesta teosta, joka voisi täyttää rikoksen tunnusmerkistön, kun lähes 70 prosenttia ei ollut ilmoittanut poliisille ainuttakaan kokemaansa rasistista tekoa (Jasinskaja-Lahti et al 2002).

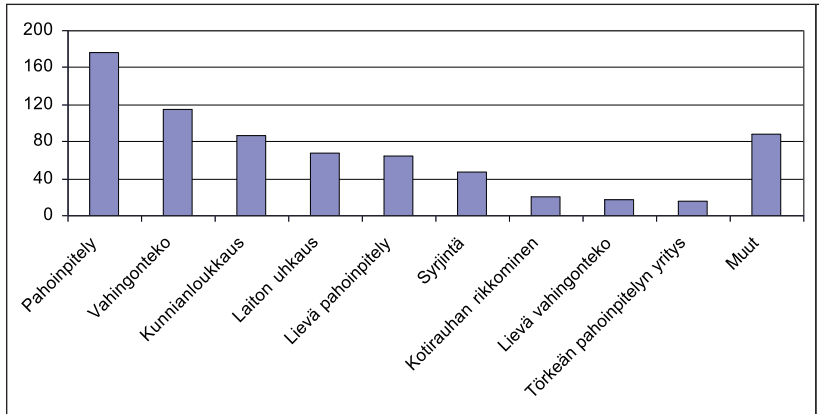
4.2 Epäiltyjen rasististen rikosten yleisimmät päärikosnimikkeet

Tarkasteluvuonna yleisin päärikosnimike oli aikaisempien vuosien tapaan pahoinpitely. Se oli päärikosnimike neljänneksessä epäillyistä rasistisista rikoksista (Taulukko 3 ja Kuvio 2). Vahingonteko oli päärikosnimike 17 prosentissa epäillyistä rasistisista rikoksista. Kunnianloukkauksia oli yhteensä 12 prosenttia ja laittomia uhkauksia kymmenen prosenttia epäillyistä rasistisista rikoksista. Lieviä pahoinpitelyjä oli yhdeksän prosenttia

Taulukko 3 Epäiltyjen rasististen rikosten yleisimmät päärikosnimikkeet vuonna 2007.

Rikosnimike	N	%
Pahoinpitely	176	25,2
Vahingonteko	115	16,5
Kunnianloukkaus	86	12,3
Laiton uhkaus	68	9,7
Lievä pahoinpitely	64	9,2
Syrjintä	47	6,7
Kotirauhan rikkominen	21	3,0
Lievä vahingonteko	18	2,6
Törkeän pahoinpitelyn yritys	15	2,1
Muut	88	12,6
YHTEENSÄ	698	100

ja epäiltyjä syrjintärikoksia kahdeksan prosenttia. Seuraavaksi yleisimmät päärikosnimikkeet olivat kotirauhan rikkominen (3 %), lievä vahingonteko (3 %) ja törkeän pahoinpitelyn yritys (2 %).

Kuvio 2 Epäiltyjen rasististen rikosten yleisimmät päärikosnimikkeet vuonna 2007, (N=698).

Huomionarvoisimmat muutokset edelliseen vuoteen verrattuna olivat epäiltyjen syrjintärikosten (RL 11:9 §) määrän oleellinen pienentyminen ja epäiltyjen vahingontekojen (RL 35:1 §) määrän selkeä kasvu. Tarkasteluvuonna kirjattiin vahingontekoja yhteensä 115 kappaletta. Vuotta aikaisemmin vahingontekoja kirjattiin yhteensä 74 kappaletta. Tarkasteluvuonna oli lisäksi kirjattu yhteensä 18 kappaletta lieviä vahingontekoja (RL 35:3 §), joka on kymmenen enemmän kuin edellisenä vuonna. Silmiinpistävä erityispiirre vuoden 2007 epäillyissä rasistisissa rikoksissa olikin niin sanottuihin etnisiin ravintoloihin kohdistuneiden vahingontekojen suuri määrä. (ks. kappale 4.3.).

Vuonna 2007 syrjintärikosepäilyjä (RL 11:9 §) kirjattiin yhteensä 47 kappaletta, kun niitä vuotta aiemmin kirjattiin 113 kappaletta. Vuotta 2006 on kuitenkin syytä pitää poikkeuksellisena, sillä syrjintärikosepäilyjen määrää nosti merkittävästi neljän romanin Porissa yhden illan aikana tekemä ravintolasyrjintätesti. Heiltä evättiin sisäänpääsy tai heitä kieltäydettiin palvelemasta useassa eri ravintolassa.⁹ Testiryhmä teki illan tapahtumista kaiken kaikkiaan 13 rikosilmoitusta. Nämä ilmoitukset

⁹ Ks. esim. Helsingin Sanomat (7.6.2006).

näkyvät kyseisen vuoden tilastossa yhteensä 52 epäiltyä syrjintärikoksesta, koska vuosiselvityksissä on havaintoyksikkönä asianomistaja. Ilman ravintolasyrjintätestiä epäiltyjä syrjintärikoksia olisi vuonna 2006 ollut yhteensä 61 kappaletta.

Tämän selvityksen puitteissa ei ole mahdollista analysoida syvällisesti, mitä ravintolasyrjintätesti kertoo syrjinnän tilasta Suomessa, koska testin toteutukseen liittyvät yksityiskohdat eivät ole osa selvityksen aineistoa. Testitulokset on tarkempien taustatietojen puuttuessa avoin liian monille oletetuksiin perustuvilla tulkinnoilla etnisen syrjinnän yleisyydestä – erityisesti koko maan ja muiden etnisten vähemmistöryhmien kuin romanien osalta – joten tässä yhteydessä tulkintojen esittäminen on tietoisesti jätetty väliin. Vuosien varrella poliisiin tietoon tulleet epäillyt syrjintärikkokset ovat kuitenkin osoitus siitä, että etnisiä vähemmistöjä kohtaan esiintyy kielteisiä asenteita, jotka ilmenevät syrjintänä eri elämäntilanteilla.

Tarkasteluvuonna poliisille tehtiin edellisiä vuosia enemmän rikosilmoituksia tapauksista, joissa rikosnimikkeenä oli kiihottaminen kansanryhmää vastaan (RL 11:8 §). Näitä tapauksia oli yhteensä kymmenen kappaletta. Vuonna 2004 poliisille tehtiin rikosilmoitus neljästä kiihottamisesta kansanryhmää vastaan tapauksesta, kun muina vuosina tapauksia oli tullut poliisiin tietoon kolme kappaletta. Vuoden 2007 tapauksissa seitsemässä oli kyse internet sivustosta. Kahdessa tapauksessa tutkintapyyntö liittyi eduskuntavaaliehdokkaan esittämiin lausuntoihin tai vaalimateriaaliin ja yhdessä tutkintapyyntöä oli kyse valaisinpöytäisiin ripustetuista islaminuskoa herjaavista julisteista.

Tarkasteluvuoden aineistosta löytyi yhteensä 14 rikosepäilyä, joissa tekojen motiivina voidaan perustellusti pitää islamofobiaa eli islamvastaisuutta. Näistä seitsemässä päärikosnimike oli pahoinpitely ja yhdessä lievä pahoinpitely. Islamofobia tuli näissä esiin joko siten, että rikoksesta epäilty sanoi uhrille vihaavansa muslimeja ennen pahoinpitelyä, tai siten, että islamia ja muslimeja solvattiin yleisesti. Kolmessa epäilyssä kunnianloukkauksessa oli kyse muslimien ja islaminuskon solvauksesta. Yhdessä rikosepäilyssä oli päärikosnimikkeenä uskonrauhan rikkominen ja siinä tutkintapyyntö liittyi internetin keskustelupalstalla esitettyihin henkilön uskontoon kohdistuneisiin loukkaaviin lausuntoihin. Yhdessä rikosepäilyssä, jossa päärikosnimike oli vaaran aiheuttaminen, oli islamilaisen seurakunnan rukous- ja opetustiloihin heitetty avoimesta ikkunasta ilotulite. Rikosepäilyssä, jossa päärikosnimike oli kiihottaminen kansanryhmää vastaan, oli kyse valaisinpöytäisiin ripustetuista islaminuskoa herjaavista julisteista. Tarkasteluvuonna aineistossa ei ollut yhtään sellaista rikosepäilyä, jota voitaisiin perustellusti pitää antisemitistisenä.

4.3 Epäillyt rasistiset rikokset rikosluokittain

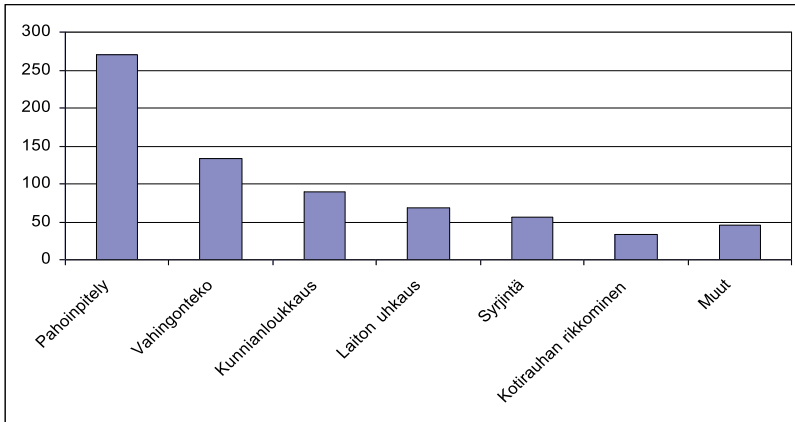
Epäiltyjen rasististen rikosten päärikosnimikkeet on tässä selvityksessä jaoteltu seitsemään eri luokkaan. Pahoinpitelyn yritykset ja eristeiset pahoinpitelyt (lievä pahoinpitely, pahoinpitely, törkeän pahoinpitelyn yritys ja törkeä pahoinpitely) on yhdistetty luokkaan ”pahoinpitelyt” ja eristeiset vahingonteot (lievä vahingonteko, vahingonteko ja törkeä vahingonteko) yhdistetty luokkaan ”vahingonteko”. Luokkaan ”syrjintä” on yhdistetty syrjintä, työsyryntä ja kiskonnantapainen työsyryntä ja luokassa ”kunnianloukkaus” on yhdistettynä kunnianloukkaukset ja törkeät kunnianloukkaukset. Luokassa ”kotirauhan rikkominen” on yhdistettynä rikosnimikkeet kotirauhan rikkominen ja törkeä kotirauhan rikkominen. Laittomat uhkaukset ovat oma luokka ja loput päärikosnimikkeet on yhdistetty luokkaan ”muut”. Tämän jaottelun tarkoituksena on mahdollistaa päärikosnimikkeitä vakaampi vertailupohja epäiltyjen rasististen rikosten vuosivertailuille ja tarkempi analysointi selvityksessä käytettävien muututtujen suhteen.

Tarkasteluvuonna epäiltyjä rasistisia pahoinpitelyrikoksia oli yhteensä 271 kappaletta (taulukko 4 ja kuvio 3). Tämä oli 39 prosenttia kaikista epäillyistä rasistisista rikoksista. Edellisenä vuonna pahoinpitelyrikoksia oli hieman enemmän: yhteensä 302 kappaletta, joka oli runsas 40 prosenttia kaikista sen vuoden epäillyistä rasistisista rikoksista. Vuonna 2007 epäiltyjä syrjintärikoksia oli yhteensä 56 kappaletta, joista yhdeksän oli epäiltyjä työsyryntärikoksia (RL 47:3 §). Edellisenä vuonna epäiltyjä työsyryntärikoksia oli neljä ja lisäksi yksi epäilty kiskonnantapainen työsyryntärikos (RL 47:3a §). Laittomia uhkauksia kirjattiin tarkasteluvuonna 68 kappaletta eli yksi enemmän kuin vuotta aiemmin. Kunnian-

Taulukko 4 Epäillyt rasistiset rikokset rikosluokittain vuonna 2007.

Rikosluokka	N	%
Pahoinpitely	271	38,8
Vahingonteko	134	19,2
Kunnianloukkaus	90	12,9
Laiton uhkaus	68	9,7
Syrjintä	56	8,0
Kotirauhan rikkominen	34	4,9
Muut	45	6,4
YHTEENSÄ	698	100

loukkauksia kirjattiin myös lähes saman verran molempina vuosina: 90 vuonna 2007 ja 92 vuonna 2006. Epäiltyjen vahingontekorikosten määrä oli tarkasteluvuonna selkeästi suurempi kuin edellisellä vuonna, kun taas kotirauhan rikkomisten kohdalla tilanne oli päinvastainen. Epäiltyjen vahingontekorikosten määrä oli noussut 83:sta vuonna 2006 yhteensä 134:ään vuonna 2007 ja kotirauhan rikkomiset olivat samalla aikavälillä laskeneet 54:stä 34:ään.

Kuvio 3 Epäillyt rasistiset rikokset rikosluokittain vuonna 2007.

Tarkasteluvuonna kirjattiin eriaisteisten vahingontekojen lisäksi 12 rikosepäilyä, jossa päärikosnimike oli tuhotyö tai sen yritys (RL 34:1 §). Eriasteiset vahingonteot ja tuhotyöt sekä tuhotyön yritykset olivat tarkasteluvuonna pohjimmiltaan samankaltaisia. Ne kohdistuivat useimmiten etnisten vähemmistöjen edustajien omaisuuteen tai heidän pitämiin ravintoloihin. Jälkimmäisenä mainittuihin kohdistuneet tapaukset saivat usein alkunsa, kun päihtynyt valtaväestön edustaja tuli asioimaan etniseen ravintolaan. Asiakas häiriköi, nimitteli henkilökuntaa rasistisesti ja rikkoi samalla irtaimistoa, kuten lautasia, laseja, tuoleja tai pöytiä. Vahingontekorikokset, jossa epäilty ei ollut tiedossa, olivat tyypillisesti sellaisia, että ravintolan omaisuutta oli rikottu tai törhitty yön aikana. Muutamissa tapauksissa kohteena oli asianomistajan pihalla tai pihapiirissä oleva omaisuus, kuten auto tai muu kulkuväline. Osa yön aikana tapahtuneista vahingonteoista oli sellaisia, että vahingoitettuun omaisuuteen oli raaputettu tai törhitty rasistisia viestejä, kun taas osa oli sellaisia, että etnisen

vähemmistön edustajan omaisuutta oli vahingoitettu ilman kirjallisia rasismien ilmaisuja, kuten esimerkiksi puhkottu auton kumit, särjetty auton ikkunat tai aiheutettu peltivaurioita. Jälkimmäiset tapaukset on luokiteltu rasistisiksi pääasiassa siksi, että asianomistajan mielestä teon taustalla oli rasistinen motiivi ja rikosilmoituksen selostusosasta tuli esiin tätä käsitystä tukevia seikkoja. Etniseen ravintolaan kohdistuneessa tuhotyössä ravintolan terassi oli sytytetty yöllä palamaan, kun taas toisessa tuhotyössä oli neljän ulkomaalaisten opiskelijan autot sytytetty palamaan asuntolan parkkipaikalla. Tuhotyön yritys -tapaus oli sellainen, että ulkomaalais-taustaisen perheen postiluukusta tungettiin asuntoon palavaa paperia.

4.4 Epäillyt syrjintä- ja työsyryntärikokset

Kaikki epäillyt syrjintärikokset on tässä selvityksessä jaoteltu neljään luokkaan ja kaikki epäillyt työsyryntärikokset on jaoteltu kahteen luokkaan. Syrjintärikosten luokat ovat ”asumisasiat”, ”koulutusasiat”, ”sosiaali- ja terveyspalvelut” sekä ”palvelujen tarjonta”. Epäiltyjen työsyryntärikosten luokat ovat ”rekrytointi” ja ”työolot / työehdot”. Aikaisempina vuosina tätä erittelyä ei ole tehty, mutta nyt on katsottu tarpeelliseksi eritellä yksityiskohtaisempaa tietoa epäillyistä syrjintärikoksista. Kattava tieto epäillyistä syrjintärikoksista, niiden tapahtumapaikoista ja ulkoisista olosuhteista, mahdollistaa tehokkaan syrjinnän vastaisten toimenpiteiden kohdistamisen niille elämänalueille, joissa kehitystarve on suurin.

Tarkasteluvuonna poliisi kirjasi epäiltyjä työsyryntärikoksia yhteensä yhdeksän kappaletta. Kahdeksassa näistä oli asianomistajana maahanmuuttajataustainen henkilö. Yhdessä rikosepäilyssä ei ollut lainkaan asianomistajaa, sillä kyseessä oli Hämeen työsuojelupiirin poliisille tekemä rikosilmoitus syrjivästä työpaikkailmoituksesta. Kyseisessä ilmoituksessa haettiin pitseriatyöntekijää, ja hakijalta vaadittiin täydellistä suomen kielen taitoa. Edellisen lisäksi yksi tapaus liittyi rekrytointiin. Tässä tapauksessa kuljetusfirman edustaja oli todennut maahanmuuttajataustaiselle työnhakijalle, etteivät he palkkaa tätä, koska heidän asiakkaansa eivät hyväksy maahanmuuttajataustaisia työntekijöitä. Kaiken kaikkiaan seitsemässä työsyryntätapauksessa oli kyse työoloista ja työehdoista. Kolmessa epäiltiin, että asianomistajille maksetaan kantaväestön työntekijöitä pienempää palkkaa, kun taas neljässä syrjintäepäilyssä oli kyse maahanmuuttajataustaisten työntekijöiden asettamisesta työolojen ja etuuksien suhteen eriarvoiseen asemaan.

Tarkasteluvuonna poliisin kirjaamista epäillyistä syrjintärikoksista 37:ssä (79 %) oli asianomistajana romani ja 10:ssä (21 %) oli asianomistajana maahanmuuttajataustainen henkilö. Suurimmassa osassa rikosepäilyistä oli kyse normaaleista palvelukäytänteistä poikkeamisesta asiakkaan etnisen alkuperän johdosta. Kaiken kaikkiaan tällaisia rikosepäilyjä oli

41 kappaletta (87 %). Tarkasteluvuonna poliisin tietoon ei tullut yhtään sellaista epäiltyä syrjintärikosta, jossa olisi ollut kyse syrjinnästä koulutusasioissa tai sosiaali- ja terveyspalveluissa. Rikosepäilyjä, joissa oli kyse syrjinnästä asumisasioiden eli pääasiassa asunnon vuokraamisessa asianomistajan etnisen alkuperän johdosta, ilmoitettiin poliisille yhteensä kuusi kappaletta (13 %).

Syrjinnällä palvelujen tarjonnassa viitataan tilanteeseen, jossa periaatteessa kaikille tarjolla tai kaikkien käytettäväksi tarkoitetuissa palveluissa poiketaan normaaleista palvelukäytänteistä asiakkaan etnisen alkuperän johdosta. Vuonna 2007 suurimmassa osassa palvelujen tarjonnassa tapahtuneista syrjintätapauksista oli kyse sisäänpääsyn epämisestä johonkin illanviettopaikkaan, kuten ravintolaan, baariin tai yökerhoon. Yhteensä 20 tapausta oli tällaisia eli lähes puolet kyseisen luokan tapauksista. Kuudessa tapauksessa oli kysymys kauppaan asioimaan pyrkineen henkilön kääntymisestä takaisin heti ovella tai asiakkaana olevan henkilön perusteettomasta poistamisesta kaupan tiloista. Neljässä tapauksessa oli kyse syrjintäepäilystä majoituspalvelujen tarjonnassa eli hotellissa, motellissa tai leirintäalueella. Kahdessa tapauksessa taksikuski oli epäiltyä syrjinnästä, koska oli kieltäytynyt palvelemasta etnisen vähemmistön edustajaa ja kahdessa tapauksessa bussikuski oli epäiltyä samasta syystä. Tarkasteluvuonna poliisille tehtiin rikosilmoitus myös pankissa, huoltoasemalla ja kirpputorilla asioinnin yhteydessä tapahtuneesta epäilystä syrjintärikoksesta. Yhdessä epäillyssä syrjintärikoksessa oli kyse muuttofirman työntekijästä, joka kieltäytyi puhelimitse sovitusta muuttopalvelusta, koska huomasi asiakkaan olevan etnisen vähemmistön edustaja. Lisäksi yhdessä epäillyssä syrjintärikoksessa etnisen vähemmistön edustajaa ei hyväksytty tanssikurssille tämän etnisen alkuperän takia ja yhdessä etnisen vähemmistön edustaja teki rikosilmoituksen laulukilpailussa kokemastaan syrjinnästä.

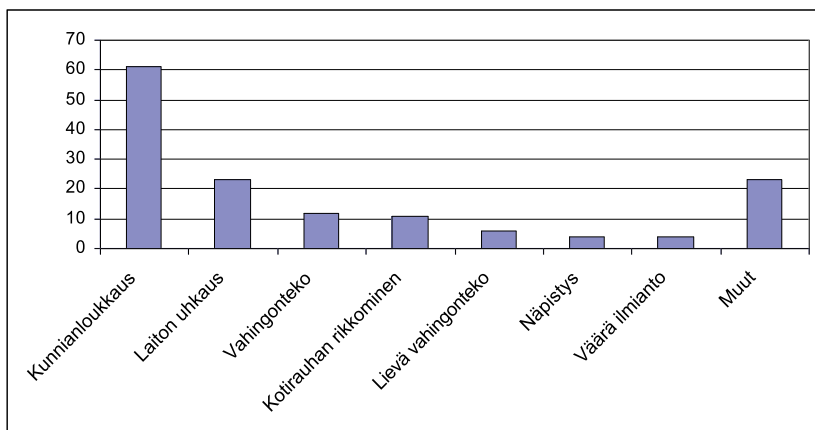
4.5 Yleisimmät sivurikosnimikkeet

Päärikosepäilyjen lisäksi rikosilmoituksiin oli tarkasteluvuonna kirjattu yhteensä 144 sivurikosepäilyä (taulukko 5 ja kuvio 4). Yleisin sivurikosepäily oli aikaisempien vuosien tapaan kunnianloukkaus, joita kirjattiin yhteensä 61 kappaletta. Tämä oli runsas 42 prosenttia kaikista sivurikosepäilyistä. Kunnianloukkauksia kirjattiin useimmiten pahoinpitelytapausten yhteydessä. Toiseksi yleisin sivurikosnimike oli laitton uhkaus, joita kirjattiin yhteensä 23 kappaletta. Laittomia uhkauksia kirjattiin useimmiten pahoinpitelyjen ja kotirauhan rikkomisten yhteydessä. Vahingonteko kirjattiin sivurikokseksi 12 kertaa ja kotirauhan rikkomisen 11 kertaa. Syrjintärikoksia kirjattiin sivurikoksena kaksi kappaletta. Näissä molemmissa tapauksissa oli kyse tilanteesta, jossa asianomistajan sisäänpääsy

ravintolaan oli estetty tämän etnisen alkuperän johdosta ja tilanne oli lopulta kärjistynyt tappeluksi. Koska tässä selvityksessä valitaan päärikkokseksi vakavin uhriin kohdistunut teko eli näissä nimenomaisissa tapauksissa pahoinpitely, epäilty syrjintärikos luokitellaan sivurikosnimikkeeksi.

Taulukko 5 Yleisimmät sivurikosnimikkeet rasistiseksi luokitelluissa rikosilmoituksissa vuonna 2007.

Rikosnimike	N	%
Kunnianloukkaus	61	42,4
Laiton uhkaus	23	16,0
Vahingonteko	12	8,3
Kotirauhan rikkominen	11	7,6
Lievä vahingonteko	6	4,2
Näpistys	4	2,8
Väärä ilmianto	4	2,8
Muut	23	16,0
YHTEENSÄ	144	100

Kuvio 4 Yleisimmät sivurikosnimikkeet rasistiseksi luokitelluissa rikosilmoituksissa vuonna 2007, (N=144).

4.6 Rasismikoodin käyttö rikosilmoituksissa

Poliisin ohjeistuksen mukaan rasismiluokitus eli rasismikoodi tulee merkitä rikosilmoitukseen silloin, kun henkilö on joutunut rikoksen uhriksi sen johdosta, että hän ihonväriältään, rodultaan tai etniseltä alkuperältään poikkeaa rikoksen tekijästä. Rasismikoodin ohella poliisilla on käytössä myös muita rikosilmoitusten luokitteluperusteita, kuten huumausainerikokset, talousrikokset ja perheväkivaltarikokset. Niin rasististen kuin muidenkin rikosepäilyjen kohdalla luokittelumerkintä jää tuosta tuosta tekemättä, joten sen osalta kyseessä ei ole rasististen juttujen erityispiirre. Luokittelematta jättäminen ei kuitenkaan vaikuta jutun jatkotutkintaan mitenkään, sillä luokittelu on vain tilastointia varten.

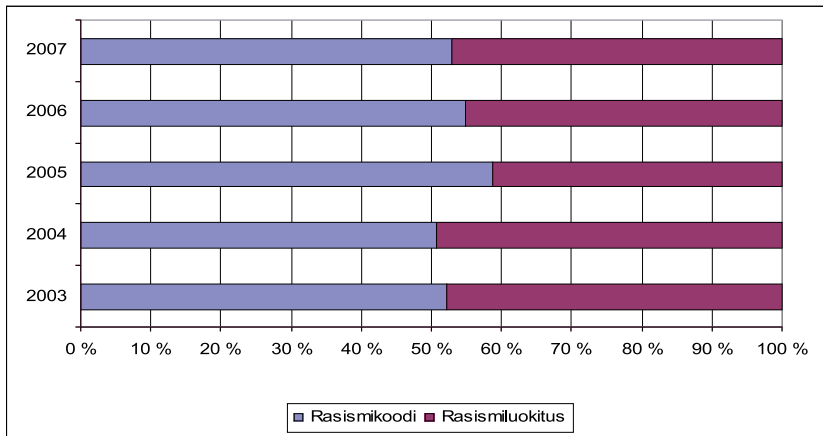
Rasismikoodin käyttämättä jättämisen voidaan katsoa johtuvan useasta eri seikasta. Päälimmäisenä lienee puhdas huolimattomuus, sillä järjestelmä sallii merkinnän sivuuttamisen. Huomionarvoinen seikka on myös se, että tapauksen rasistiset piirteet eivät välttämättä ole selvillä heti rikosilmoituksen kirjaamisvaiheessa. Ne voivat tulla esille vasta myöhemmin esitutkinnan aikana. Luonnollisesti rikosilmoituksen täydentäminen on mahdollista myöhemminkin, mutta se saattaa jäädä helposti tekemättä. Voidaan myös olettaa, että tapauksen rasistinen motiivi ei esitutkinnan aikana tunnu ensisijaiselta asialta, jolloin se jää tärkeämmäksi koettujen seikkojen varjoon. Rikoksen rasistinen motiivi on kuitenkin rangaistuksen koventamisperuste (RL 6:5 §) ja poliisi on avainasemassa sen tunnistamisessa, selvittämisessä ja havaintojen kirjaamisessa syyttäjälle lähetettävään esitutkintamateriaaliin. Mikäli poliisi ei tuo esiin teon rasistista motiivia esitutkintapöytäkirjassa, ei syyttäjä välttämättä osaa vaatia koventamisperusteen käyttöä.

Vuonna 2007 poliisi oli merkinnyt rasismikoodilla yhteensä 240 rikosilmoitusta, joka oli noin 53 prosenttia kaikista epäiltyjä rasistisia rikoksia sisältäneistä rikosilmoituksista.¹⁰ Edellisenä vuonna rasismikoodia oli käytetty 242 rikosilmoituksessa, joka oli noin 55 prosenttia kaikista epäiltyjä rasistisia rikoksia sisältäneistä rikosilmoituksista. Myös aikaisempien vuosien tilanne oli pitkälti nykyisen kaltainen (taulukko 6 ja kuvio 5).

¹⁰ Tarkasteluvuonna poliisi oli kaiken kaikkiaan merkinnyt 253 rikosilmoitusta rasismikoodilla, mutta lopullisesta aineistosta poistettiin 13 rikosilmoitusta, koska niissä koodia oli selkeästi käytetty virheellisesti.

Taulukko 6 Rasismikoodin käyttö rikosilmoituksissa vuosina 2003–2007.

Luokitus	2003		2004		2005		2006		2007	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Rasismikoodi	202	52,2	203	50,8	242	58,7	242	54,8	240	52,9
Rasismiluokitus	185	47,8	197	49,3	170	41,3	200	45,3	214	47,1
Yhteensä	387	100	400	100	412	100	442	100	454	100

Kuvio 5 Rasismikoodin käyttö rikosilmoituksissa vuosina 2003–2007, %.

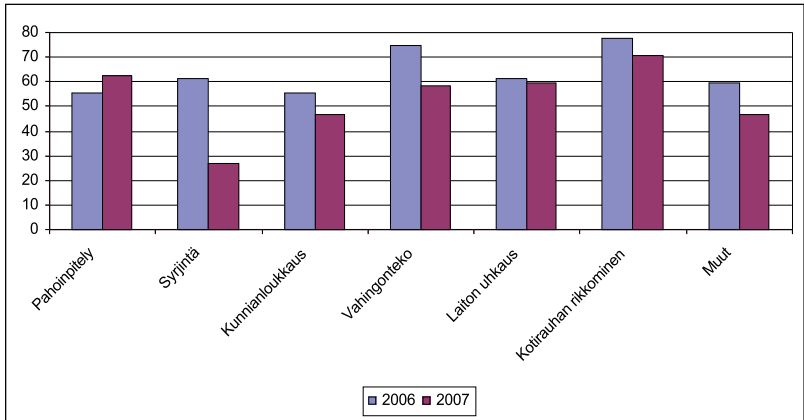
Rasismikoodin käyttöä voi tarkastella myös rikosluokittain. Tarkoituksena on arvioida, onko koodin käytössä tai käyttämättä jättämisessä eroja eri rikosluokkien välillä. Tällaista vertailua tulee kuitenkin pitää vain suuntaa antavana, koska rasismikoodi on rikosilmoituskohtainen, ei rikosnimikekohtainen. Koodin käytöstä ja käyttämättä jättämisestä luotettavimman kuvan antaa rikosilmoituskohtainen tarkastelu.

Tarkasteluvuonna yhteensä 391 rikosepäilyä eli 56 prosenttia kaikista epäillyistä rasistisista rikoksista oli merkitty rasismikoodilla (taulukko 7 ja kuvio 6). Edellisenä vuonna vastaava luku oli 454 (61 %). Rikosilmoituksista, joissa rikosepäily oli vahingontekorikos, oli kirjaamisen yhteydessä merkitty 59 prosenttia rasistisiksi. Edellisenä vuonna

luku oli 75 prosenttia eli huomattavasti suurempi osuus kuin tarkasteluvuonna. Tämä saattaa johtua siitä, että tarkasteluvuonna oli edellistä vuotta enemmän sellaisia vahingontekoja, joissa rasistinen motiivi ei ollut yksitulkintainen. Kun tarkastellaan rikosilmoituksia, joissa eriaistiset kotirauhan rikkomiset olivat päärikosnimikkeinä, voidaan todeta, että 70 prosenttia oli merkitty rasismikoodilla. Tämä oli hieman vähemmän kuin vuotta aiemmin, jolloin 78 prosenttia oli merkitty rasismikoodilla. Eriasteisten pahoinpitelyjen kohdalla 63 prosenttia rikosilmoituksista oli merkitty rasismikoodilla, mikä oli hieman enemmän kuin vuotta aiemmin, jolloin vastaava luku oli 55 prosenttia. Syrjintärikoksista huomattavasti aikaisempaa pienempi osuus oli merkitty rasismikoodilla vuonna 2007. Vuonna 2006 syrjintärikoksista kirjatuista rikosilmoituksista runsas 60 prosenttia oli merkitty rasismikoodilla, kun vastaava luku tarkasteluvuonna oli vain 27 prosenttia.

Taulukko 7 Poliisin rasismikoodilla merkitsemät rikosilmoitukset päärikosnimikkeen rikosluokan mukaan vuosina 2006–2007.

Rikosluokka	2006		2007	
	N	%	N	%
Pahoinpitely	167	55,3	170	62,7
Syrjintä	72	61,1	15	26,8
Kunnianloukkaus	51	55,4	43	46,7
Vahingonteko	62	74,7	78	58,6
Laiton uhkaus	41	61,2	40	59,7
Kotirauhan rikkominen	42	77,8	24	70,6
Muut	19	59,4	21	46,7

Kuvio 6 Poliisin rasismikoodilla merkitsemät rikosilmoitukset päärikosnimikkeen rikosluokan mukaan vuosina 2006–2007, %.

4.7 Rasistisesti motivoituneet pahoinpitelytapaukset

Tarkasteluvuonna suurimmassa osassa (69 %) epäillyistä rasistisista pahoinpitelyrikoksista oli kyse tilanteista, joissa valtaväestön edustaja pahoinpiteli etniseen vähemmistöön kuuluvan henkilön ja teon taustalla oli ilmoituksen selostusosasta yksiselitteisesti pääteltävä rasistinen motiivi. Edellisenä vuonna vastaava luku oli 62 prosenttia. Motiivi tuli esille useimmiten nimittelynä ja solvauksina, joita oli käytetty ennen pahoinpitelyä tai sen aikana. Lopuissa (31 %) tarkasteluvuoden epäillyistä pahoinpitelyrikoksista oli kyse tilanteista, joissa yhtä tai useampaa etniseen vähemmistöön kuuluvaa henkilöä oli solvattu rasistisilla nimityksillä ja yksi tai useampi heistä oli herjausten provosoimana käynyt solvaajan/solvaajien kimppuun.

Jälkimmäisen kaltaiset tapaukset eivät kuitenkaan ole varsinaisesti rasistisia, sillä rikosilmoituksen merkitty epäillyn pahoinpitelyrikoksen asianomistaja ei ole ollut rasistisen teon kohteena. Tilanne sinällään on sisältänyt selkeitä rasistisia piirteitä, mutta itse teko ei ole johtunut rasismista. Rasistisesti motivoituneessa pahoinpitelyssä henkilö lyö toista siksi, että tämä poikkeaa rodultaan, ihonväritään, kansalliselta tai etniseltä syntyperältään lyöjästä. Jos henkilö, jota on lyöty tai solvattu rasistisesti, käy solvaajan tai lyöjän kimppuun, kyse on tavallisesta pahoinpitelystä. Rasistisesti motivoituneet tapaukset tulisikin pystyä erottamaan rasistisia

piirteitä sisältäneistä pahoinpitelyistä, jotta ensin mainituista saataisiin tarkka lukumäärä. Solvauksesta alkunsa saaneet epäillyt pahoinpitelyrikkokset on kohtalaisen helppo eritellä omaksi ryhmäkseen, mutta joukkotappelutilanteisiin liittyvien rasististen tekojen erittely on huomattavasti haastavampaa rikosilmoitusten selostusosan tapahtumakuvauksen perusteella: useinkaan ei ole mahdollista sanoa, kuka on lyönyt ketä ja onko juuri kyseiseen lyöntiin liittynyt rasistinen motiivi.

Rasistisia piirteitä sisältäneet epäillyt pahoinpitelyrikkokset ovat olleet näiden selvitysten aineistossa joka vuosi ja ne on otettu mukaan tänäkin vuonna, jotta pystyttäisiin takaamaan vuosikohtaisten tulosten luotettava vertailtavuus. Tarkasteluvuoden aineiston epäillyistä pahoinpitelyrikkoksista on edellisen vuoden tapaan eritelty tarkempia lukuja poistamalla kaikki sellaiset tapaukset, joissa teko ei ole selkeästi perustunut rasistiseen motiiviin. Tällä tarkastelutavalla epäiltyjen pahoinpitelyrikosten määräksi tulee yhteensä 188 (taulukko 8). Tämä on yhteensä 83 rikosepäilyä eli 31 prosenttia vähemmän kuin koko aineistossa. Edellisenä vuonna vastaava luku oli 64 eli 21 prosenttia. Tarkasteluvuonna tavallisia pahoinpitelyjä (RL 21:5 §) ja niiden yrityksiä oli yhteensä noin 67 prosenttia ja lieviä pahoinpitelyjä (RL 21:7 §) oli runsas viidennes. Törkeitä pahoinpitelyjä (RL 21:6 §) ja niiden yrityksiä oli noin 11 prosenttia.

Taulukko 8 Rasistisesti motivoituneiksi luokitellut pahoinpitelyt vuonna 2007.

Rikosnimike	N	%
Pahoinpitely	117	62,2
Lievä pahoinpitely	43	22,9
Törkeän pahoinpitelyn yritys	15	8,0
Pahoinpitelyn yritys	8	4,3
Törkeää pahoinpitely	5	2,7
Yhteensä	188	100

Epäiltyjen rasistisesti motivoituneiden pahoinpitelyrikosten asianomistajista suurin (34 %) kansalaisuusryhmä oli suomalaiset (taulukko 9). Verrottuna tämän selvityksen koko aineistoon Suomen kansalaisten määrä pahoinpitelyrikosten asianomistajina pienenee 118 henkilöstä 63 henkilöön eli lähes puolella. Tämä selittyy sillä, että aineistosta poistettiin tilanteet, joissa etniseen vähemmistöön kuuluvaa rasistisesti herjanneen suomalaisen kimppuun oli käyty ja kahden tai useamman henkilön tap-

pelutilanteisiin liittyvistä asianomistajista poistettiin suomalaiset, joihin kohdistuneet lyönnit eivät olleet selkeästi rasisestisesti motivoituneita. Kuudestakymmenestäkolmesta suomalaisesta epäillyn rasisestisesti motivoituneen pahoinpitelyrikoksen asianomistajasta 62 prosenttia oli myös syntynyt Suomessa. Tarkasteluvuonna joka kymmenennen epäillyn rasisestisesti motivoituneen pahoinpitelyrikoksen asianomistaja oli Somalian kansalainen ja kuusi prosenttia pahoinpitelyistä kohdistui Afganistanin, Irakin ja Iranin kansalaisiin.

Taulukko 9 Rasisestisesti motivoituneiden pahoinpitelyjen asianomistajien kansalaisuus vuonna 2007.

Kansalaisuus	N	%
Suomi	63	33,5
Somali	20	10,6
Afganistan	11	5,9
Irak	11	5,9
Iran	11	5,9
Turkki	10	5,3
Venäjä	9	4,8
Muut	53	28,2
Yhteensä	188	100

4.8 Epäiltyjen rasisestisten rikosten tapahtumapaikat

Tässä kappaleessa tarkastellaan epäiltyjen rasisestisten rikosten tapahtumapaikkoja vuonna 2007. Mukana on kaksi uutta tapahtumapaikkaluokitusta: internet ja uhrin työpaikka. Aikaisempina vuosina tapaukset, joissa oli kyse rasisestisestä internet sivustosta, on sijoitettu ”muu paikka / ei tiedossa” luokkaan. Uhrin työpaikalla tapahtuneet rikosepäilyt on aikaisempina vuosina laitettu joko ”baari tai ravintola” tai ”muu / ei osaa sanoa” luokkaan. Todenäköisintä kuitenkin on, että suurin osa on luokiteltu ensin mainittuun luokkaan, koska tarkasteluvuoden aineiston perusteella tapahtumapaikka kyseisissä rikosepäilyissä on järjestelmällisesti niin sanottu etninen ravintola.¹¹

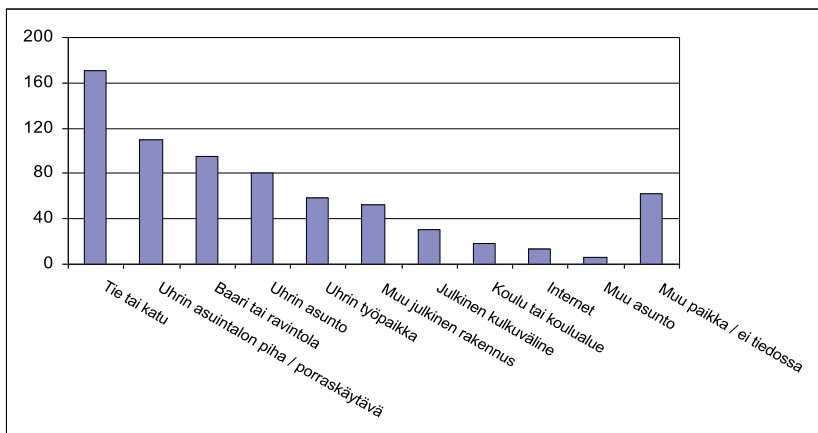
¹¹ Muuttujien luokitukset on kuvattu tarkemmin liitteessä 3.

Tarkasteluvuonna suurin osa kaikista epäillyistä rasistisista rikoksista tehtiin edellisestä vuodesta poiketen julkisella paikalla, kuten tiellä, kadulla, torilla tai puistossa (taulukko 10 ja kuvio 7). Noin neljännes kaikista epäillyistä rasistisista rikoksista kirjattiin tapahtuneeksi kyseiseen luokkaan kuuluvissa paikoissa. Vuonna 2006 suurin osa (33 %) tehtiin baarissa, ravintolassa tai niiden edustalla. Kun otetaan huomioon nyt käytössä oleva uudistettu luokkajaottelu, tarkasteluvuonna tehtiin silti edellisvuotta vähemmän epäiltyjä rasistisia rikoksia kyseisessä luokassa. Vanhan jaottelun mukaan noin 22 prosenttia tarkasteluvuoden epäillyistä rasistisista rikoksista tehtiin baarissa, ravintolassa tai niiden edustalla. Kyseisten vuosien välisen suurehkon eron selittää se, että vuonna 2006 kirjattiin poikkeuksellisen paljon epäiltyjä syrjäntirikoksia, joissa oli pääasiassa kysymys ravintolasyrjinnästä.

Uhrin asuintalon piha tai porraskäytävä oli toiseksi yleisin tapahtumapaikka vuonna 2007. Kyseiseen luokkaan kuuluvissa paikoissa tehtiin noin 16 prosenttia kaikista epäillyistä rasistisista rikoksista. Kun mukaan otetaan lisäksi uhrin asunnossa tehdyt epäillyt rikokset, joita oli 12 prosenttia, niin reilu neljännes kaikista epäillyistä rasistisista rikoksista tehtiin uhrin kotipiirissä. Seuraavaksi eniten epäiltyjä rasistisia rikoksia tehtiin uhrin työpaikalla. Yhteensä kahdeksan prosenttia kaikista rasistisista rikosepäillyistä tehtiin uhrin työpaikalla. Internet oli tapahtumapaikka yhteensä 14 rikosepäilyssä.

Taulukko 10 Epäiltyjen rasististen rikosten tapahtumapaikat vuonna 2007.

Tapahtumapaikka	N	%
Tie tai katu	171	24,5
Uhrin asuintalon piha tai porraskäytävä	110	15,8
Baari tai ravintola	95	13,6
Uhrin asunto	80	11,5
Uhrin työpaikka	58	8,3
Muu julkinen rakennus	53	7,6
Julkinen kulkuväline	31	4,4
Koulu tai koulualue	18	2,6
Internet	14	2,0
Muu asunto	6	0,9
Muu paikka / ei tiedossa	62	8,9
YHTEENSÄ	698	100

Kuvio 7 Epäiltyjen rasististen rikosten tapahtumapaikat vuonna 2007.

Kun tarkastellaan epäiltyjen rasististen rikosten tapahtumapaikkoja rikosluokan mukaan, voidaan todeta, että suurin osa (42 %) epäillyistä pahoinpitelyrikoksista tehtiin julkisella paikalla (taulukko 11). Noin viidennes epäillyistä pahoinpitelyrikoksista tapahtui baareissa, ravintoloissa tai niiden edessä. Epäillyistä syrjintärikoksista suurin osa (38 %) tehtiin edellä mainituissa paikoissa ja neljännes muissa julkisissa rakennuksissa, kuten kaupoissa tai ostoskeskuksissa. Yksi epäilty syrjintärikos tapahtui uhrin kotona. Tässä tapauksessa oli kyse muuttofirman edustajasta, joka kieltäytyi palveluntarjoannasta, kun huomasi asiakkaan olevan romani. Epäiltyjen rasististen vahingontekojen kaksi yleisintä tapahtumapaikkaa olivat uhrin asuintalon piha (29 %) ja uhrin työpaikka (21 %). Jälkimmäisistä kaikki tehtiin niin sanotuissa etnisissä ravintoloissa. Noin 38 prosenttia kaikista epäillyistä kunnianloukkauksista tehtiin uhrin kotipiirissä ja noin 14 prosenttia jollakin julkisella paikalla. Laittomista uhkauksista lähes 50 prosenttia tehtiin uhrin kotipiirissä. Kotirauhan rikkomisista suurin osa (85 %) tehtiin luonnollisesti uhrin kotona. Tosin yksi rikosepäily on kirjattu tapahtuneeksi uhrin työpaikalla. Tässä oli kyse etnisestä ravintolasta, jonka yhteydessä oli myös maahanmuuttajaperheen asunto. Internet oli tapahtumapaikka yhteensä 14 tapauksessa. Näistä seitsemän oli kunnianloukkauksia (kolme kunnianloukkausta ja neljä törkeää kunnianloukkausta) ja seitsemässä päärikosnimike oli kiihottaminen kansanryhmää vastaan.

Kaikki asumisen vuokraamisen liittyvät epäillyt syrjintärikokset ja kaikki epäillyt työsyryntärikokset on luokiteltu tapahtuneeksi ”muu paik-

Taulukko 11 Epäiltyjen rassististen rikosten tapahtumapaikat rikos luokittain vuonna 2007.

Tapahtuma- paikka	Pahoin- pitely	Syrjintä	Vahingon- teko	Kunnian- loukkaus	Laiton- uhkaus	Koti- rauhan rikko- minen	Muut	KAIKKI	
Tie tai katu	N	118	2	23	10	11	0	7	171
	%	43,5	3,6	17,2	11,1	16,2	-	15,6	24,5
Uhrin asuin- talon piha / porraskäytävä	N	24	0	39	22	16	3	6	110
	%	8,9	-	29,1	24,4	23,5	8,8	13,3	15,8
Baari tai ravintola	N	56	21	3	6	9	0	0	95
	%	20,7	37,5	2,2	6,7	13,2	-	-	13,6
Uhrin asunto	N	2	1	8	13	17	29	10	80
	%	0,7	1,8	6,0	14,4	25,0	85,3	22,2	11,5
Uhrin työ- paikka	N	13	0	28	6	3	1	7	58
	%	4,8	-	20,9	6,7	4,4	2,9	15,6	8,3
Muu julkinen rakennus	N	22	14	2	10	3	0	2	53
	%	8,1	25,0	1,5	11,1	4,4	-	4,4	7,6
Julkinen kulkuväline	N	18	1	0	5	5	0	2	31
	%	6,6	1,8	-	5,6	7,4	-	4,4	4,4
Koulu tai koulualue	N	12	0	0	5	1	0	0	18
	%	4,4	-	-	5,6	1,5	-	-	2,6
Internet	N	0	0	0	7	0	0	7	14
	%	-	-	-	7,8	-	-	15,6	2,0
Muu asunto	N	2	0	0	1	3	0	0	6
	%	0,7	-	-	1,1	4,4	-	-	0,9
Muu paikka / ei tiedossa	N	4	17	31	5	0	1	4	62
	%	1,5	30,4	23,1	5,6	-	2,9	8,9	8,9
YHTEENSÄ	N	271	56	134	90	68	34	45	698
	%	100	100	100	100	100	100	100	100

ka / ei tiedossa” luokkaan. Näiden lisäksi kaksi muuta epäiltyä syrjintärikosta luokiteltiin kyseiseen luokkaan: toisessa oli kyse tanssikursseille osallistumisesta ja toisessa laulukilpailuun osallistumisesta. Kaikissa epäillyissä rasistisissa vahingontekorikoksissa, jotka on luokiteltu ”muu paikka / ei tiedossa” luokkaan, on kyse ei-luonnollisesta asianomistajasta, kuten liikehuoneiston tai kiinteistön omistajatahosta.

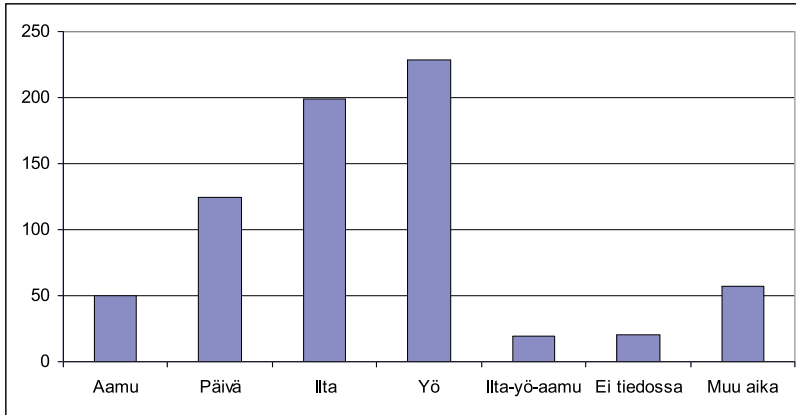
4.9 Epäiltyjen rasististen rikosten tapahtuma-ajat

Edellisvuosien tapaan suurin osa epäillyistä rasistisista rikoksista tehtiin illan ja yön aikana (taulukko 12 ja kuvio 8). Yöllä tehtiin noin 33 prosenttia kaikista epäillyistä rasistisista rikoksista ja illalla noin 29 prosenttia. Päivällä tehtiin noin 19 prosenttia ja aamulla noin seitsemän prosenttia kaikista rasistisista rikosepäilyistä. Luokkiin ”ei tiedossa” ja ”muu aika” luokiteltiin tapaukset, joiden tapahtuma-aikaa ei ollut joko kirjattu rikosilmoitukseen lainkaan tai jotka olivat tapahtuneet vuorokautta pidemmällä aikavälillä. Jälkimmäisten kohdalla tapaukset liittyivät useimmiten naapureiden välisiin kunnianloukkauksiin, joista asianomistaja teki rikosilmoituksen vasta pitkään jatkuneiden ongelmien jälkeen. Myös internetissä tapahtuneet kunnianloukkaukset tai kiihottaminen kansanryhmää vastaan rikosepäilyt on sijoitettu luokkaan ”muu”.¹²

Taulukko 12 Epäiltyjen rasististen rikosten tapahtuma-ajat vuonna 2007.

Tapahtuma-aika	N	%
Aamu	50	7,2
Päivä	124	17,8
Ilta	199	28,5
Yö	229	32,8
Ilta-yö-aamu	19	2,7
Ei tiedossa	20	2,9
Muu	57	8,2
YHTEENSÄ	698	100

¹² Muuttujien luokitukset on kuvattu tarkemmin liitteessä 3.

Kuvio 8 Epäiltyjen rasististen rikosten tapahtuma-ajat vuonna 2007.

Kun tarkastellaan rasististen rikosepäilyjen tapahtuma-aikoja rikosluokittain, voidaan todeta, että suurin osa epäillyistä rasistista pahoinpitelyistä tehtiin yöllä ja illalla (taulukko 13). Yön aikana tehtiin kaiken kaikkiaan noin 45 prosenttia ja illalla noin 30 prosenttia kaikista epäillyistä rasistisista pahoinpitelyrikoksista. Epäiltyjä syrjintärikoksia tehtiin eniten päivällä (34 %). Toiseksi eniten epäiltyjä syrjintärikoksia luokiteltiin tapahtuneeksi ”muu aika” -luokassa. Näissä tapauksissa oli pääasiassa kysymys asunnon vuokraamiseen yhteydessä tapahtuneista epäillyistä syrjintärikoksista. Noin viidennes kaikista epäillyistä syrjintärikoksista tehtiin illan aikana. Epäillyistä vahingonteoista noin 35 prosenttia tehtiin illan ja noin 30 prosenttia yön aikana. Epäiltyjä kunnianloukkauksia tehtiin eniten päivällä (26 %). Illalla ja muuna aikana tehtiin yhtä paljon epäiltyjä kunnianloukkauksia eli 22 prosenttia. Jälkimmäiset tapaukset olivat tyypillisesti asianomistajaa rasistisesti solvaavia viestejä/lappuja, joita oli kiinnitetty joko asuintalon yleisiin tiloihin tai tämän auton tuulilasiin. Laittomien uhkauksien tapahtuma-ajat jakaantuivat kaikista selkeimmin päivän (22 %), illan (30 %) ja yön (34 %) kesken. Kotirauhan rikkomiset sijoituivat useimmiten iltaan (26 %) ja yöhön (29 %).

Taulukko 13

Epäiltyjen rasististen rikosten tapahtuma-ajat rikosluokittain vuonna 2007.

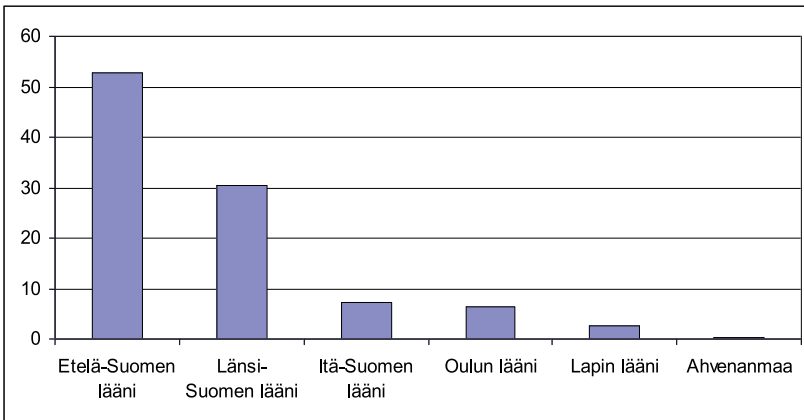
Tapahtuma-aika	Pahoinpitely	Syrjintä	Vahingon- teko	Kunnian- loukkaus	Laiton uhkaus	Koti- rauhan rikkominen	Muut	KAIKKI	
Aamu	N	10	1	13	7	4	7	7	49
	%	3,7	1,8	9,7	7,8	5,9	20,6	15,6	7,0
Päivä	N	47	19	13	24	15	5	1	124
	%	17,3	33,9	9,7	26,7	22,1	14,7	2,2	17,8
Ilta	N	81	12	46	20	23	9	8	199
	%	29,9	21,4	34,3	22,2	33,8	26,5	17,8	28,5
Yö	N	125	7	40	14	20	10	13	229
	%	46,1	12,5	29,9	15,6	29,4	29,4	28,9	32,8
Ilta-yö-aamu	N	1	0	15	0	0	0	3	19
	%	0,4	-	11,2	-	-	-	6,7	2,7
Ei tiedossa	N	5	4	3	5	3	1	1	22
	%	1,8	7,1	2,2	5,6	4,4	2,9	2,2	3,2
Muu aika	N	2	13	4	20	3	2	12	56
	%	0,7	23,2	3,0	22,2	4,4	5,9	26,7	8,0
YHTEENSÄ	N	271	56	134	90	68	34	45	698
	%	100	100	100	100	100	100	100	100

4.10 Epäiltyjen rasististen rikosten alueellinen jakautuminen

Epäillyt rasistiset rikokset jakautuivat lääneittäin edellisvuosien tapaan epätasaisesti. Yli puolet (52 %) rikosepäilyistä kirjattiin tapahtuneeksi Etelä-Suomen läänissä, missä suurin osa Suomen ulkomaalaistaustaisesta väestöstä asuu (taulukko 14 ja kuvio 9). Länsi-Suomen läänissä kirjattiin noin kolmannes epäillyistä rasistisista rikoksista, Itä-Suomen läänissä seitsemän prosenttia, Oulun läänissä kuusi prosenttia ja Lapin läänissä kolme prosenttia kaikista epäillyistä rasistisista rikoksista. Tarkasteluvuonna Ahvenanmaalla kirjattiin kaksi rasistista rikosepäilyä.

Taulukko 14 Epäilty rasistiset rikokset lääneittäin vuonna 2007, (N=698).

Lääni	N	%
Etelä-Suomen lääni	368	52,7
Länsi-Suomen lääni	213	30,5
Itä-Suomen lääni	51	7,3
Oulun lääni	45	6,4
Lapin lääni	19	2,7
Ahvenanmaa	2	0,3
YHTEENSÄ	698	100

Kuvio 9 Epäilty rasistiset rikokset lääneittäin vuonna 2007, (N=698).

Tarkasteluvuonna eri lääneissä kirjattujen epäiltyjen rasististen rikosten kokonaismäärän perusteella ei voida vetää pitkälle meneviä johtopäätöksiä. Oleellista on tiedostaa, että lääneissä asuu eri määrä etnisten vähemmistöjen edustajia. Suhteutettaessa epäiltyjen rasististen rikosten kokonaismäärä kussakin läänissä asuvien ulkomaankansalaisten määrään saadaan esiin tarkempi kuva rasististen rikosepäilyjen yleisyydestä. Tämän menetelmän keskeisin heikkous on, että kaikki epäiltyjen rasististen rikosten asianomistajat eivät ole ulkomaankansalaisia vaan joukossa on

Suomen perinteisten etnisten vähemmistöjen edustajia ja yhä enenevässä määrin Suomen kansalaisuuden saaneita maahanmuuttajia sekä toisen polven maahanmuuttajia, jotka ovat syntyperäisiä suomalaisia. Ulkomaan kansalaisten asukasmääriin nojaava tarkastelu on kuitenkin nykyisellään ainoa tapa, jolla epäiltyjen rasististen rikosten alueellista jakautumista pystytään tarkentamaan.

Tarkasteluvuonna eniten epäiltyjä rasistisia rikoksia kirjattiin Oulun läänissä ja Lapin läänissä. Niissä molemmissa kirjattiin kahdeksan epäiltyä rasistista rikosta jokaista tuhatta ulkomaan kansalaista kohden. Seuraavaksi eniten epäiltyjä rasistisia rikoksia tuhatta ulkomaan kansalaista kohden kirjattiin Itä-Suomen läänissä ja Länsi-Suomen läänissä: ensin mainitussa seitsemän ja jälkimmäisessä kuusi. Etelä-Suomen läänissä kirjattiin viisi epäiltyä rasistista rikosta jokaista ulkomaan kansalaista kohden, kun Ahvenanmaalla vastaava luku oli yksi.

Tarkasteluvuonna kirjattujen epäiltyjen rasististen rikosten jakautuminen kunnittain ei poikkea erityisesti edellisistä vuosista. Aikaisempien vuosien tapaan Helsingissä kirjattiin eniten rasistisia rikosepäilyjä (taulukko 15). Noin viidennes kaikista rikosepäilyistä kirjattiin tapahtuneeksi Helsingissä. Seuraavaksi eniten tapauksia kirjattiin Vantaalla ja Espoossa: seitsemän prosenttia molemmissa kaupungeissa. Pääkaupunkiseudulla tapahtui yhteensä reilu kolmannes poliisin kirjaamista rasistisista rikosepäilyistä.

Kun tarkastellaan kirjattuja epäiltyjä rasistisia rikoksia suhteutettuna ulkomaan kansalaisten määrään kunnissa, eniten rikosepäilyjä kirjattiin Seinäjoella ja Kajaanissa. Seinäjoella kirjattujen epäiltyjen rasististen rikosten määrä tuhatta ulkomaan kansalaista kohden oli 36, kun vastaava luku Kajaanissa oli 30. Näissä molemmissa kunnissa asuu hyvin vähän ulkomaan kansalaisia. Kajaanin kohdalla tulee myös muistaa, että siellä sijaitsee turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskus, joten ulkomaan kansalaisten lukumäärä on todellisuudessa suurempi kuin virallisissa tilastoissa. Seuraavaksi eniten kirjattiin epäiltyjä rasistisia rikoksia Kokkolassa, jossa myös asuu reilusti alle tuhat ulkomaan kansalaista. Tarkasteluvuonna Kokkolassa kirjattiin 18 epäiltyä rasistista rikosta jokaista tuhatta ulkomaan kansalaista kohden. Seuraavaksi eniten epäiltyjä rasistisia rikoksia kirjattiin Lappeenrannassa ja Kotkassa, molemmissa kymmenen. Kaikissa pääkaupunkiseudun kunnissa kirjattiin epäiltyjä rasistisia rikoksia alle viisi kappaletta jokaista tuhatta ulkomaan kansalaista kohden.

Taulukko 15 Epäiltyjen rasististen rikosten määrät kunnittain vuonna 2007.

Kunta	N	%
Helsinki	152	21,8
Vantaa	52	7,4
Espoo	50	7,2
Turku	47	6,7
Tampere	27	3,9
Jyväskylä	22	3,2
Kajaani	20	2,9
Vaasa	19	2,7
Lappeenranta	18	2,6
Kotka	17	2,4
Lahti	14	2,0
Seinäjoki	14	2,0
Oulu	12	1,7
Kokkola	11	1,6
Iisalmi	10	1,4
Kouvola	10	1,4
Kuopio	10	1,4
Rovaniemi	10	1,4
Muut	223	31,9
YHTEENSÄ	698	100

4.11 Epäiltyjen rasististen rikosten määrät vuosina 2003–2007

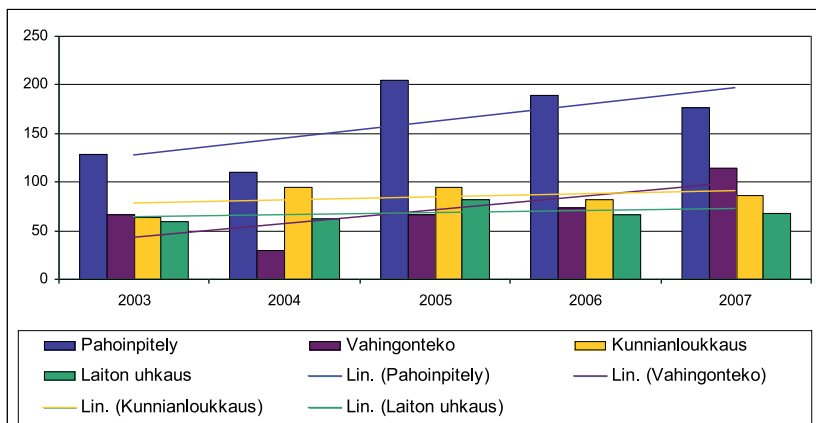
Tarkasteltaessa vuosina 2003–2007 poliisin tietoon tulleita epäiltyjä rasistisia rikoksia rikosnimikkeittäin tulee esiin muutama selkeä kehityssuunta (taulukko 16 ja kuvio 10). Epäiltyjen pahoinpitelyrikosten (RL 21:5 §) kohdalla kasvukäyrä on nousujohteinen siitä huolimatta, että poliisin tietoon tuli kyseisiä tapauksia vuonna 2007 edellistä vuotta hieman vähemmän. Epäiltyjen vahingontekojen (RL 35:1 §) kasvukäyrä ei ole yhtä selkeän nousujohteinen kuin pahoinpitelyjen kohdalla, mutta on pitkällä

aikavälillä myös nousujohteinen. Vuosi 2007 oli kuitenkin poikkeuksellinen aikaisempiin vuosiin verrattuna, sillä epäiltyjen vahingontekojen lukumäärä oli suurempi kuin koskaan aikaisemmin. Kunnianloukkauksien (RL 24:9 §) ja laittomien uhkauksien (RL 25:7 §) määrät ovat pääpiirteissään edellisten vuosien tasolla. Pitkällä aikavälillä minkään rikosnimikkeen kohdalla ei ole tapahtunut laskua. Trendiviivat ottavat huomioon pidemmän aikavälin, jolloin yksittäisinä vuosina tapahtuneet muutokset, jotka varsinkin pienten lukujen osalta ovat alttiita satunnaisvaihteluille, eivät vaikuta tarkasteluun.

Taulukko 16 Epäiltyjen rasististen rikosten yleisimmät päärikosnimikkeet vuonna 2003–2007.

Rikosnimike	2003		2004		2005		2006		2007	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Pahoinpitely	129	24,7	110	19,7	205	30,6	189	25,3	176	25,2
Vahingonteko	67	12,8	30	5,4	66	9,9	74	9,9	115	16,5
Kunnianloukkaus	63	12,1	94	16,9	94	14,1	82	11,0	86	12,3
Laiton uhkaus	59	11,3	62	11,1	82	12,3	67	9,0	68	9,7
Lievä pahoinpitely	57	10,9	58	10,4	54	8,1	84	11,2	64	9,2
Syrjintä	44	8,4	93	16,7	35	5,2	113	15,1	47	6,7
Kotirauhan rikkominen	17	3,3	30	5,4	17	2,5	18	2,4	21	3,0
Lievä vahingonteko	10	1,9	6	1,1	24	3,6	8	1,1	18	2,6
Törkeän pahoinpitelyn yritys	4	0,8	2	0,3	3	0,5	11	1,5	15	2,1
Muut	72	13,8	73	13,1	89	13,3	102	13,6	88	12,6
YHTEENSÄ	522	100	558	100	669	100	748	100	698	100

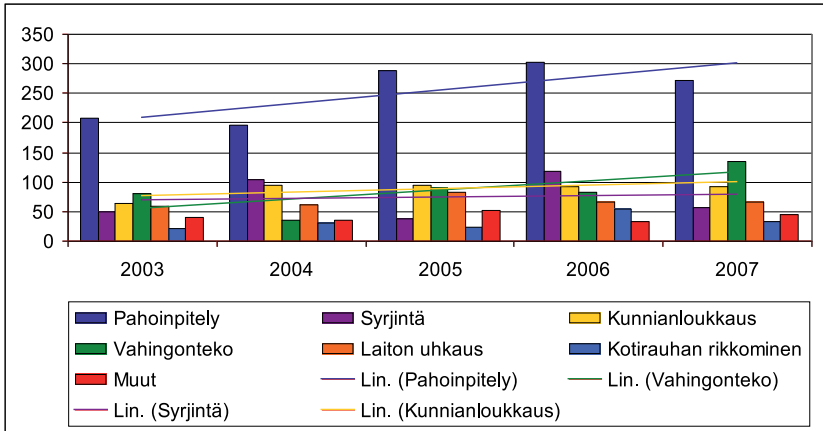
Kun tarkastellaan vuosina 2003–2007 poliisin tietoon tulleita epäiltyjä rasistisia rikoksia rikosluokittain, voidaan todeta, että kehityssuunnissa ei ole olennaisia muutoksia verrattuna rikosnimikekohtaiseen tarkasteluun. Syrjintärikosten kohdalla on erityisen silmiinpistävää, että vuosittaiset lukumäärät vaihtelevat suuresti vuodesta toiseen (taulukko 17 ja kuvio 11). Tälle ilmiölle on vaikea löytää tyhjentävää selitystä. Vuoden 2006 kohdalla tulee huomioida Porissa tehty ravintolasyrjintätesti, jota ilman epäiltyjä syrjintärikoksia olisi 52 kappaletta vähemmän. Näin vuotuinen lukumäärä olisi pääpiirteissään edellisten vuosien kaltainen, lukuun otta-

Kuvio 10 Epäiltyjen rasististen rikosten määrän kehitys vuosina 2003–2007 (yleisimmät päärikosnimikkeet vuonna 2007).

Taulukko 17 Epäiltyjen rasististen rikosten määrän kehitys rikosluokittain vuosina 2003–2007.

Rikosluokka	2003		2004		2005		2006		2007	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Pahoinpity	209	40,0	196	35,1	289	43,2	302	40,4	271	38,8
Syrjintä	49	9,4	105	18,8	37	5,5	118	15,8	56	8,0
Kunnianloukkaus	63	12,1	94	16,8	94	14,1	92	12,3	90	12,9
Vahingonteko	80	15,3	36	6,5	90	13,5	83	11,1	134	19,2
Laiton uhkaus	59	11,3	62	11,1	82	12,3	67	9,0	68	9,7
Kotirauhan rikkominen	21	4,0	30	5,4	24	3,6	54	7,2	34	4,9
Muut	41	7,9	35	6,3	53	7,9	32	4,2	45	6,4
YHTEENSÄ	522	100	558	100	669	100	748	100	698	100

Kuvio 11 Epäiltyjen rasististen rikosten määrän kehitys rikosluokittain vuosina 2003–2007.

matta vuotta 2004. Tälle vuodelle ei ole olemassa yhtä selkeää selitystä. Huomionarvoista on, että vuonna 2004 järjestettiin laajamittaisia syrjinnän vastaisia tiedotuskampanjoita, joissa syrjinnälle alttiita vähemmistöryhmiä valistettiin oikeuksistaan ja kannustettiin tekemään rikosilmoitus kokemastaan syrjinnästä. Tarkoituksena ei ole esittää, että nämä kampanjat selittäisivät kokonaisuudessaan kyseisen vuoden korkean syrjintärikosten määrän, mutta mahdollista on, että näillä kampanjoilla oli vaikutusta ilmoitusmääriin.

5 ASIANOMISTAJAT EPÄILLYISSÄ RASISTISISSA RIKOKSISSA VUONNA 2007

5.1 Asianomistajien kansalaisuus ja syntymämaa

Tässä kappaleessa kuvataan rasististen rikosilmoitusten asianomistajia eli niitä, jotka on kirjattu joko asianomistajiksi tai asianosaiseksi, silloin kun rikosilmoituksesta on ollut mahdollista päätellä, että kyseinen henkilö on selkeästi epäillyn rikoksen uhri. Epäselvissä tapauksissa henkilöä ei ole laskettu mukaan.

Rikosilmoituksen kirjaamiseen liittyvistä seikoista johtuen rikosilmoituksen asianomistaja ei aina tarkoita samaa kuin epäillyn rikoksen uhri. Rikosilmoitukseen saatetaan esimerkiksi epäselvissä pahoinpitelytapauksissa kirjata kaksi tai useampi rikoksesta epäiltyä ja jättää asianomistajan kokonaan kirjaamatta. Toisaalta rikoksen uhri saattaa olla kirjattuna asianosaiseksi asiassa, jos tämän osallisuus ei epäselvän tapauksen kirjaamisvaiheessa ole täysin selvillä. Vahingontekotapauksien rikosilmoituksissa on joskus asianomistajaksi kirjattu vain vahinkoa kärsineen liikehuoneiston tai kiinteistön omistajataho, ja liikehuoneiston tai asunnon käyttäjä on kirjattu asianosaiseksi. Lisäksi tarkasteluvuonna yhdessäkään kiihottaminen kansanryhmää vastaan tapauksessa ei ollut kirjattua asianomistajaa. Näin oli myös yhden työsyRJintätapauksen kohdalla.

Rasistiseksi luokitelluissa jutuissa oli yhteensä 687 asianomistajaa eli 11 vähemmän kuin tarkasteluvuoden epäiltyjen rasististen rikosten kokonaismäärä, koska kokonaismäärästä on vähennetty jo edellä mainitut kymmenen kiihottaminen kansanryhmää vastaan tapausta sekä yksi työsyRJintätapaus, jossa oli kyse syrjivästä työpaikkailmoituksesta. Muita kuin luonnollisia henkilöitä oli asianomistajana yhteensä 61 kappaletta. Nämä olivat pääosin joko liike- tai asuinkiinteistöyhtiöitä. Luonnollisia henkilöitä asianomistajina oli yhteensä 626 henkilöä. Osa asianomistajista oli joutunut rasistisia piirteitä sisältäneen teon kohteeksi useamman kuin yhden kerran. Yksi asianomistaja oli joutunut rasistisen teon kohteeksi neljä eri kertaa vuoden 2007 aikana. Neljä asianomistajaa oli mukana kolmessa ja 19 oli mukana kahdessa eri rikosilmoituksessa. Näin ollen epäiltyjen rasististen rikosten kohteeksi joutui yhteensä 657 eri asianomistajaa (mukana sekä luonnolliset että muut asianomistajat). Eri ihmisiä joutui rasististen tekojen kohteeksi yhteensä 597.

Rasistisiksi luokiteltujen rikosepäilyjen asianomistajat olivat suurimmaksi osaksi kansalaisuudeltaan suomalaisia (taulukko 18). Tarkasteluvuonna heidän osuus asianomistajista oli 50 prosenttia, joten laskua edellisestä vuodesta tapahtui kuusi prosenttiyksikköä eli samalle tasolle

kuin vuonna 2005. Suomen kansalaisista noin 39 prosenttia oli ulkomaalaistaustaisia ja 61 prosenttia syntyperäisiä suomalaisia. Somalian kansalaiset olivat suomalaisten jälkeen toiseksi useimmiten asianomistajana epäillyissä rasistisissa rikoksissa. Selkeästi esiin tuleva piirre epäiltyjen rasististen rikosten asianomistajissa on niin sanottujen näkyvien vähemmistöjen eli valtaväestöstä helposti erottuvien ihmisten yliedustus.

Taulukko 18 Epäiltyjen rasististen rikosten asianomistajat kansalaisuuden mukaan vuosina 2003–2007 (yleisimmät kansalaisuudet vuonna 2007), (N=625).¹³

	2007	2006	2005	2004	2003	2007	2006	2005	2004	2003
Kansalaisuus	N	N	N	N	N	%	%	%	%	%
Suomi	313	395	298	253	215	50,1	56,0	49,4	46,5	43,4
Somalia	51	42	51	57	58	8,2	6,0	8,5	10,5	11,7
Venäjä	29	25	35	34	27	4,6	3,5	5,8	6,3	5,4
Iran	26	20	16	16	19	4,2	2,8	2,7	2,9	3,8
Turkki	26	33	24	28	23	4,2	4,7	4,0	5,1	4,6
Irak	23	11	19	26	23	3,7	1,6	3,2	4,8	4,6
Afganistan	19	11	22	10	6	3,0	1,6	3,6	1,8	1,2
Nigeria	12	5	4	1	5	1,9	0,7	0,7	0,2	1,0
Ent. Jugoslavia	11	6	10	10	15	1,8	0,9	1,7	1,8	3,0
Viro	11	6	6	5	5	1,8	0,9	1,0	0,9	1,0
Marokko	10	3	8	5	4	1,6	0,4	1,3	0,9	0,8
Sudan	10	14	16	8	4	1,6	2,0	2,7	1,5	0,8
Kenia	9	8	5	7	2	1,4	1,1	0,8	1,3	0,4
Ghana	8	1	1	-	2	1,3	0,1	0,2	-	0,4
Muut	67	126	88	84	88	10,7	17,9	14,6	15,4	17,7
YHTEENSÄ	625	706	603	544	496	100	100	100	100	100

¹³ Tarkasteluvuonna asianomistajana oli yhteensä 626 luonnollista henkilöitä, mutta yhden kansalaisuutta tai syntymämaata ei ollut kirjattu rikosilmoitukseen.

Jäljempänä olevassa taulukossa on havainnollistettu epäiltyjen rasististen rikosten lukumäärä vuonna 2007 suhteutettuna yleisimpien Suomessa asuvien ulkomaan kansalaisten kokonaismäärään (taulukko 19). Tarkasteluvuonna entisen Jugoslavian kansalaiset olivat aikaisempiin vuosiin verrattuna poikkeuksellisen usein asianomistajana epäillyissä rasistisissa rikoksissa. Heihin kohdistui 24 epäiltyä rasistista rikosta jokaista tuhatta Suomessa asuvaa kyseisen maan kansalaista kohti. Seuraavana järjestyksessä olivat nigerialaiset ja marokkolaiset, joista ensin mainittuihin kohdistui 16 ja jälkimmäisiin 14 rasistista rikosepäilyä jokaista tuhatta Suomessa asuvaa kyseisen maan kansalaista kohti. Somalian kansalaisiin kohdistui 11 ja Iranin kansalaisiin kymmenen rasistista rikosepäilyä jokaista tuhatta Suomessa asuvaa kyseisen maan kansalaista kohti. Myös Sudanin, Afganistanin, Turkin ja Irakin kansalaisista oli asianomistajana rasistisissa rikosepäilyissä enemmän kuin seitsemän henkilöä jokaista tuhatta Suomessa asuvaa kyseisen maan kansalaista kohti.

Taulukko 19 Yleisimmät Suomessa asuneet ulkomaan kansalaiset ja näihin kohdistuneet rasistiset rikosepäilyt (rikosepäily/tuhat asukasta).

Kansalaisuus	Lukumäärä Suomessa vuonna 2007	Rasistisia rikosepäilyjä vuonna 2007	Rikosepäilyjä / 1000 kansalaista
Ent. Jugoslavia	459	11	23,9
Nigeria	773	12	15,5
Marokko	731	10	13,7
Somalia	4 852	51	10,5
Iran	2 611	26	10,0
Sudan	1 032	10	9,7
Afganistan	2 197	19	8,6
Turkki	3 182	26	8,2
Irak	3 036	23	7,6
Venäjä	26 211	29	1,1
Thaimaa	3 470	2	0,6
Viro	20 006	11	0,5
Kiina	3 978	2	0,5

Jäljempänä olevassa taulukossa on esitetty epäiltyjen rasististen rikosten asianomistajien syntymämaat vuosina 2003–2007 (taulukko 20). Tarkasteluvuoden suurimmat muutokset asianomistajien syntymämaatilastossa on tapahtunut suhteessa edelliseen vuoteen, sillä monessa kohtaa luvut ovat vuoden 2005 tasolla. Tarkasteluvuonna Suomessa syntyneiden osuus epäiltyjen rasististen rikosten asianomistajista oli 30 prosenttia, kun se edellisenä vuonna oli 42 prosenttia. Vuonna 2006 Suomessa syntyneiden suuri osuus selittyi pitkälti epäiltyjen syrjintärिकosten poikkeuksellisen suurella määrällä.

Taulukko 20 Rasististen rikosepäilyjen asianomistajat syntymämaan mukaan vuosina 2003–2007 (yleisimmät syntymämaat vuonna 2007), (N=625).¹⁴

	2007	2006	2005	2004	2003	2007	2006	2005	2004	2003
Syntymämaa	N	N	N	N	N	%	%	%	%	%
Suomi	190	295	180	152	114	30,4	41,8	29,9	27,9	23,0
Somalia	84	59	79	81	70	13,4	8,4	13,1	14,9	14,1
Turkki	37	41	33	31	31	5,9	5,8	5,5	5,7	6,3
Iran	35	24	24	18	27	5,6	3,4	4,0	3,3	5,4
Irak	32	21	19	31	37	5,1	3,0	3,2	5,7	7,5
Venäjä	30	25	28	17	26	4,8	3,5	4,6	3,1	5,2
Marokko	18	6	13	7	9	2,9	0,9	2,2	1,3	1,8
Afganistan	16	9	19	9	5	2,6	1,3	3,2	1,7	1,0
Sudan	15	15	21	8	4	2,4	2,1	3,5	1,5	0,8
Nigeria	14	5	5	1	7	2,2	0,7	0,8	0,2	1,4
Ent. Jugoslavia	13	7	9	11	16	2,1	1,0	1,5	2,0	3,2
Ent.Neuvostoliitto	11	7	20	21	17	1,8	1,0	3,3	3,9	3,4
Kenia	9	8	5	7	2	1,4	1,1	0,8	1,3	0,4
Ghana	8	1	1		2	1,3	0,1	0,2		0,4
Muut	113	183	147	150	129	18,1	25,9	24,4	27,6	26,0
YHTEENSÄ	625	706	603	544	496	100	100	100	100	100

¹⁴ Tarkasteluvuonna asianomistajana oli yhteensä 626 luonnollista henkilöitä, mutta yhden kansalaisuutta tai syntymämaata ei ollut kirjattu rikosilmoitukseen.

5.2 Asianomistajien ikä ja sukupuoli

Suurin osa (76 %) epäiltyjen rasististen rikosten asianomistajista oli miehiä, joista noin 36 prosenttia oli 15–24-vuotiaita (taulukko 21). Tarkasteluvuonna ikäluokat ovat hieman erilaisia verrattuna edelliseen vuoteen, jolloin 35–44-vuotiaat muodostivat suurimman (31 %) epäiltyjen rasististen rikosten asianomistajien ikäluokan. Tarkasteluvuoden luvut ovatkin enemmän vuoden 2005 kaltaisia kuin vuoden 2006. Suurin osa (35 %) naispuolisista epäiltyjen rasististen rikosten asianomistajista kuului myös 15–24-vuotiaiden ryhmään. Edellisenä vuonna suurin osa (29 %) naisista oli 25–34-vuotiaita, kun taas vuonna 2005 suurin osa (32 %) naisista oli 35–44-vuotiaita. Näin ollen naispuolisten asianomistajien kohdalla ikäluokkien vaihtelevuus on suurempi kuin miespuolisilla.

Taulukko 21 Epäiltyjen rasististen rikosten asianomistajien sukupuoli ikäluokkien mukaan vuonna 2007, (N=616).¹⁵

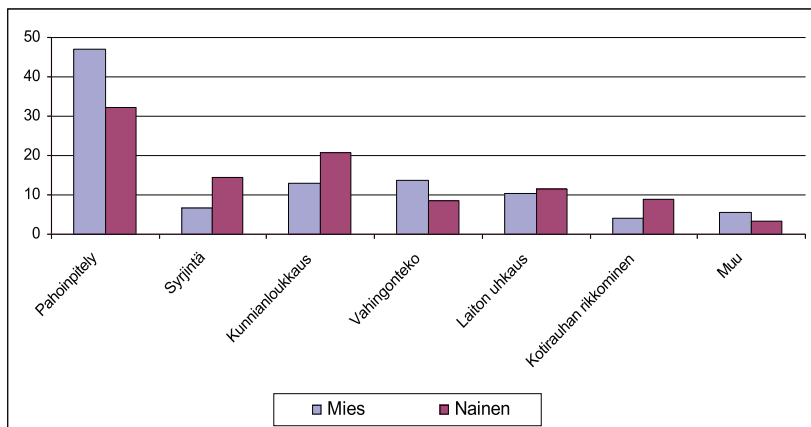
Ikäluokka	Miehet		Naiset		YHTEENSÄ	
	N	%	N	%	N	%
Alle 15-vuotiaat	43	9,2	14	9,3	57	9,3
15–24-vuotiaat	166	35,6	53	35,3	219	35,6
25–34-vuotiaat	116	24,9	32	21,3	148	24,0
35–44-vuotiaat	93	20,0	24	16,0	117	19,0
45–54-vuotiaat	39	8,4	18	12,0	57	9,3
Yli 55-vuotiaat	9	1,9	9	6,0	18	2,9
YHTEENSÄ	466	100	150	100	616	100

Naisiin ja miehiin kohdistuneet epäillyt rasistiset rikokset erosivat jonkin verran toisistaan (taulukko 22 ja kuvio 12). Miehiin kohdistui selkeästi enemmän pahoinpitelyjä kuin naisiin ja naisiin kohdistui hieman enemmän epäiltyjä syrjintärikoksia ja kunnianloukkausrikoksia. Miehet olivat myös asianomistajana naisia useammin epäillyissä vahingontekorikoksissa, kun taas naiset olivat miehiä useammin asianomistajana epäillyissä kotirauhan rikkomisissa.

¹⁵ Tarkasteluvuonna asianomistajana oli yhteensä 626 luonnollista henkilöitä, mutta rikosilmoituksiin oli kirjattu sekä ikä että sukupuoli 616 henkilön kohdalla.

Taulukko 22 Rasististen rikosepäilyjen asianomistajien sukupuoli rikosluokkien mukaan vuonna 2007, (N=625).¹⁶

Rikosluokka	Mies		Nainen		YHTEENSÄ	
	N	%	N	%	N	%
Pahoinpitely	221	47,0	50	32,3	271	43,4
Syrjintä	31	6,6	23	14,8	54	8,6
Kunnianloukkaus	60	12,8	32	20,6	92	14,7
Vahingonteko	64	13,6	13	8,4	77	12,3
Laiton uhkaus	49	10,4	18	11,6	67	10,7
Kotirauhan rikkominen	19	4,0	14	9,0	33	5,3
Muu	26	5,5	5	3,2	31	5,0
YHTEENSÄ	470	100	155	100	625	100

Kuvio 12 Epäiltyjen rasististen rikosten asianomistajien sukupuoli rikosluokkien mukaan vuonna 2007, % (N=625).

¹⁶ Tarkasteluvuonna asianomistajana oli yhteensä 626 luonnollista henkilöitä, mutta rikosilmoituksiin oli kirjattu sukupuoli 625 asianomistajan osalta.

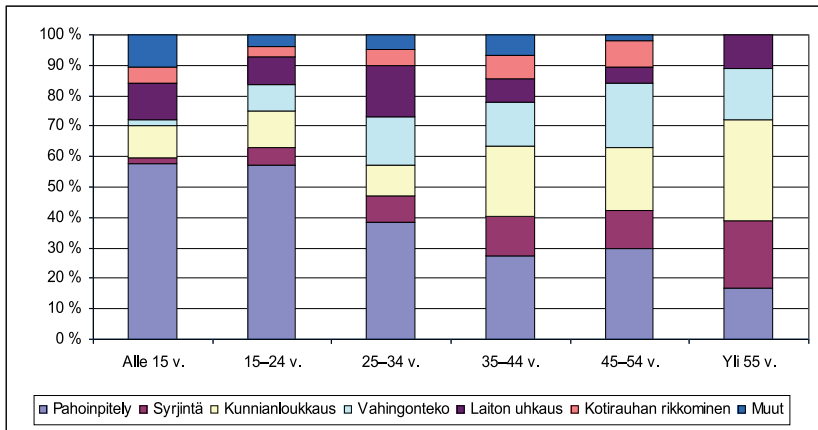
Kuten edellä jo todettiin, suurin osa epäiltyjen rasististen rikosten asianomistajista oli kansalaisuudeltaan suomalaisia ja syntynyt Suomessa (ks. taulukot 14 ja 16). Tämä pitää paikkansa niin miesten kuin naistenkin osalta. Seuraavaksi yleisimmät naisten syntymämaat olivat Somalia, Venäjä ja Irak. Miesten seuraavaksi yleisimmät syntymämaat olivat Somalia, Turkki ja Iran.

Tarkasteluvuonna erityisesti nuorempien ikäluokkien edustajat eli alle 15-vuotiaat ja 15–24-vuotiaat olivat usein asianomistajina epäillyissä rasistisissa pahoinpitelyrikoksissa (taulukko 23 ja kuvio 13). Ensin mainitusta ikäluokasta 58 prosenttia ja jälkimmäisestä 57 prosenttia oli asianomistajana epäillyssä rasistisessa pahoinpitelyrikoksessa. Tarkasteluvuonna myös kaikissa muissa paitsi yli 55-vuotiaiden ikäluokassa oli runsas neljännes asianomistajana epäillyssä rasistisessa pahoinpitelyrikoksessa. Kunnianloukkaukset ovat vanhempien ikäluokkien edustajien kohdalla yleisempiä kuin nuoremmilla. Myös laittomissa uhkauksissa oli vanhempien ikäluokkien edustajien osuus suurempi kuin nuorempien ikäluokkien kohdalla.

Taulukko 23 Epäiltyjen rasististen rikosten asianomistajien ikä rikosluokittain vuonna 2007, (N=616).¹⁷

Rikosluokka		Alle 15 v.	15–24 v.	25–34 v.	35–44 v.	45–54 v.	Yli 55 v.	KAIKKI
Pahoinpitely	N	33	125	57	32	17	3	267
	%	57,9	57,1	38,5	27,4	29,8	16,7	43,4
Syrjintä	N	1	13	13	15	7	4	53
	%	1,8	5,9	8,8	12,8	12,3	22,2	8,6
Kunnianloukkaus	N	6	26	15	27	12	6	92
	%	10,5	11,9	10,1	23,1	21,1	33,3	14,9
Vahingonteko	N	1	19	23	17	12	3	75
	%	1,8	8,7	15,5	14,5	21,1	16,7	12,2
Laiton uhkaus	N	7	20	25	9	3	2	66
	%	12,3	9,1	16,9	7,7	5,3	11,1	10,7
Kotirauhan rikkominen	N	3	8	8	9	5	0	33
	%	5,3	3,7	5,4	7,7	8,8	-	5,4
Muut	N	6	8	7	8	1	0	30
	%	10,5	3,7	4,7	6,8	1,8	-	4,9
YHTEENSÄ	N	57	219	148	117	57	18	616
	%	100	100	100	100	100	100	100

¹⁷ Tarkasteluvuonna asianomistajana oli yhteensä 626 luonnollista henkilöitä, mutta rikosilmoituksiin oli kirjattu ikä 616 henkilön kohdalla

Kuvio 13 Epäiltyjen rasististen rikosten asianomistajien ikä rikosluokittain vuonna 2007, N=616).

5.3 Asianomistajan ja epäillyn suhde

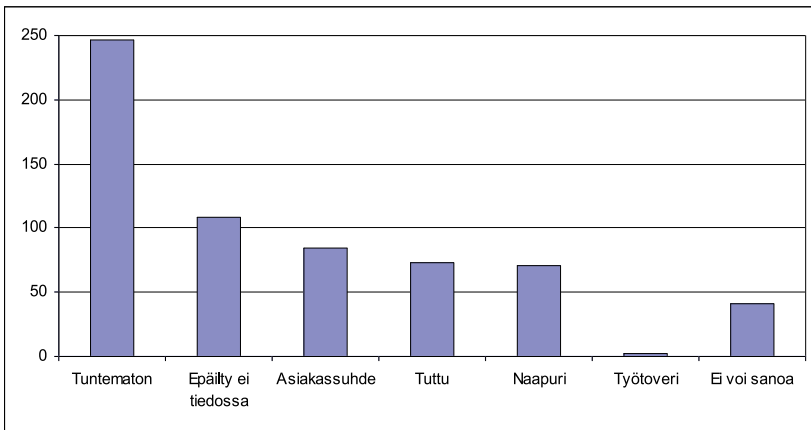
Asianomistajan ja epäillyn suhteen päättely rikosilmoituksen perusteella on usein hankalaa, sillä useimmista rikosilmoituksista se ei ilmene suoraan. Näin ollen se tulee päätellä rikosilmoituksen selostusosasta ilmi tulevista seikoista. Aikaisempien vuosien tapaan tässä selvityksessä kaikki epäselvät tapaukset on luokiteltu luokkaan ”ei voi sanoa”.¹⁸

Jäljempänä olevassa taulukossa ja kuviossa on havainnollistettu asianomistajan suhdetta rikoksesta epäiltyyn (taulukko 24 ja kuvio 14). Tarkasteluvuonna selkeästi suurin osa (40 %) rasistisista rikoksista epäillyistä henkilöistä oli asianomistajalle entuudestaan tuntematon. Asianomistajan ja rikoksesta epäillyn välillä oli asiakassuhde 13 prosentissa tapauksista ja 12 prosentissa tapauksista rikoksesta epäilty oli asianomistajan tuttu. Asianomistajan naapuri oli epäiltynä rikoksesta 11 prosentissa tapauksista. Vähiten epäiltyjä rasistisia rikoksia kirjattiin työtovereiden välillä. Tarkasteluvuonna kaiken kaikkiaan 17 prosenttia tapauksista oli sellaisia, että epäilty ei ollut tiedossa.

¹⁸ Muuttujien luokitukset on kuvattu tarkemmin liitteessä 3.

Taulukko 24 Asianomistajan suhde rikoksesta epäiltyyn vuonna 2007, (N=626).

Epäilty	N	%
Tuntematon	247	39,5
Ei tiedossa	108	17,3
Asiakassuhde	84	13,4
Tuttu	73	11,7
Naapuri	71	11,3
Työtoveri	2	0,3
Ei voi sanoa	41	6,5
YHTEENSÄ	626	100

Kuvio 14 Asianomistajan suhde rikoksesta epäiltyyn vuonna 2007, (N=626).

Pahoinpitelyrikoksista selkeästi suurin osa (61 %) oli asianomistajalle en-tuudestaan tuntemattoman henkilön tekemiä ja syrjintärikoksissa epäillyn ja uhrin suhde oli suurimmassa osassa (86 %) asiakassuhde (taulukko 25). Kunnianloukkauksissa rikoksesta epäilty oli usein tuntematon (27 %) tai asianomistajan naapuri (25 %). Suurimmassa osassa (66 %) vahingon-tekoja rikoksesta epäilty ei ollut tiedossa ja silloin kuin oli, niin kyseessä oli

usein asianomistajalle entuudestaan tuntematon henkilö (20 %). Laittomista uhkauksista epäilty olivat suurimmaksi osaksi (40 %) asianomistajalle entuudestaan tuntemattomia. Yhteensä 33 prosentissa kotirauhan rikkomisista oli epäiltynä asianomistajan naapuri. Rikoksesta epäilty oli tuntematon tai ei tiedossa 30 prosentissa tapauksista.

Taulukko 25 Asianomistajan suhde rikoksesta epäiltyyn rikosnimikkeittäin vuonna 2007, (N=626).

Epäilty		Pahoin- pitely	Syr- jintä	Kunnian- loukkaus	Vahingon- teko	Laiton uhkaus	Koti- rauhan rikko- minen	Muut	KAIKKI
Tuntematon	N	164	0	25	15	27	10	6	247
	%	60,5	-	27,2	19,5	40,3	30,3	19,4	39,5
Ei tiedossa	N	16	0	11	51	9	10	11	108
	%	5,9	-	12,0	66,2	13,4	30,3	35,5	17,3
Asiakassuhde	N	15	47	14	3	2	0	3	84
	%	5,5	85,5	15,2	3,9	3,0	-	9,7	13,4
Tuttu	N	37	0	13	3	9	2	9	73
	%	13,7	-	14,1	3,9	13,4	6,1	29,0	11,7
Naapuri	N	17	0	23	2	16	11	2	71
	%	6,3	-	25,0	2,6	23,9	33,3	6,5	11,3
Työtoveri	N	1	0	1	0	0	0	0	2
	%	0,4	-	1,1	-	-	-	-	0,3
Ei voi sanoa	N	21	8	5	3	4	0	0	41
	%	7,7	14,5	5,4	3,9	6,0	-	-	6,5
YHTEENSÄ	N	271	55	92	77	67	33	31	626
	%	100	100	100	100	100	100	100	100

6 RASISTISISTA RIKOKSISTA EPÄILLYT VUONNA 2007

Tarkasteluvuonna epäillyistä rasistisista rikoksista kirjatuihin rikosilmoituksissa oli yhteensä 622 rikoksesta epäiltyä. Tässä selvityksessä rikoksesta epäillyksi laskettiin henkilöt, jotka poliisi oli kirjannut ilmoitukseen rikoksesta epäillyksi, ja sellaiset poliisin alun perin asianosaiseksi kirjaamat henkilöt, joiden status oli tutkinnan myötä muuttunut rikoksesta epäillyksi.¹⁹ Aineiston ulkopuolelle rajautui näin ollen suurin osa asianosaiseksi kirjatuihin henkilöistä, kaikki sellaiset henkilöt, joista poliisilla oli tiedossa vain tuntomerkit, ja kaikki täysin tuntemattomaksi jääneet tekijät. Yhdessä ilmoituksessa voi olla useita rikoksesta epäiltyjä ja sama henkilö voi olla epäiltynä useasta eri rikoksesta joko samassa tai eri ilmoituksessa. Yhteensä 95 henkilöä oli vuonna 2007 epäiltynä kahdesta rikoksesta, kolmesta rikoksesta epäiltyjä oli yhteensä 27 ja yli kolmesta rikoksesta epäiltynä oli yhteensä seitsemän henkilöä. Eri henkilöitä epäiltynä oli yhteensä 447.

Rasistisista rikoksista epäillyistä 89 prosenttia oli kansalaisuudeltaan suomalaisia ja 85 prosentin syntymämaa oli Suomi (taulukko 26 ja taulukko 27). Somalian ja Venäjän kansalaiset olivat seuraavaksi useimmiten epäiltynä rasistisista rikoksista. Näissä tapauksissa oli tyypillisesti kyse pahoinpitelyrikoksista, jotka olivat saaneet alkunsa valtaväestön edustajan rasistisesta nimittelystä. Tällaisissa tapauksissa herjauksen kohteena ollut ulkomaalainen on normaalin käytännön mukaan kirjattu rikosilmoitukseen pahoinpitelyrikoksesta epäillyksi.

Tarkasteluvuonna valtaosa (84 %) rasistisista rikoksista epäillyistä oli miehiä. Edellisten vuosien tapaan suurin epäiltyjen ikäluokka oli 15–24-vuotiaat, joita oli yhteensä 40 prosenttia kaikista rasistisista rikoksista epäillyistä (taulukko 28 ja kuvio 15). Kyseinen ikäluokka oli selkeästi suurin sekä miespuolisilla että naispuolisilla epäillyillä. Miehillä seuraavaksi suurimmat ikäluokat olivat 25–34-vuotiaat ja 35–44-vuotiaat, kun taas naisilla seuraavaksi suurimmat ikäluokat olivat 35–44-vuotiaat ja 45–55-vuotiaat. Naisilla myös yli 55-vuotiaiden osuus oli suurempi kuin miehillä.

¹⁹ Asianosaisella tarkoitetaan henkilöä, joka liittyy jotenkin rikosilmoituksen tapaukseen, mutta ei ilmoitushetkellä ole määriteltävissä rikoksesta epäillyksi tai asianomistajaksi. Päätöksen epäilystä ja kirjaamisesta tekee poliisi.

Taulukko 26 Rasistisista rikoksista epäiltyjen kansalaisuudet vuonna 2007, (N=622).

Kansallisuus	N	%
Suomi	554	89,1
Somalia	11	1,8
Venäjä	10	1,6
Viro	6	1,0
Ruotsi	5	0,8
Sudan	4	0,6
Jugoslavia	3	0,5
Turkki	3	0,5
Muu	26	4,2
YHTEENSÄ	622	100

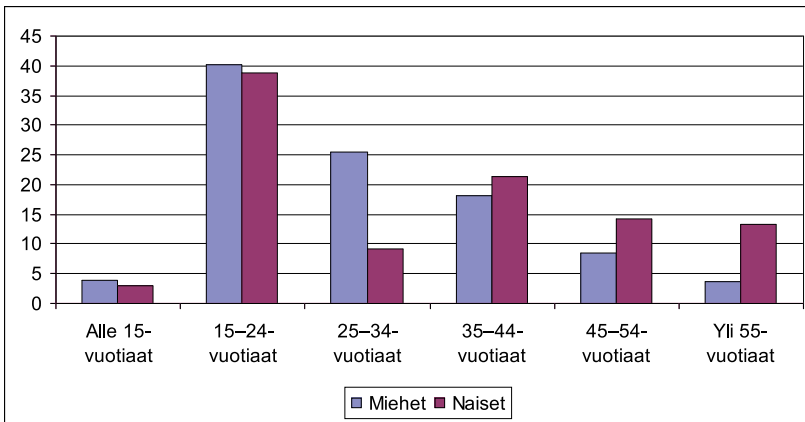
Taulukko 27 Rasistisista rikoksista epäiltyjen syntymämaat vuonna 2007, (N=622).

Syntymämaa	N	%
Suomi	529	85,0
Somalia	13	2,1
Ruotsi	10	1,6
Sudan	8	1,3
Ent. Neuvostoliitto	6	1,0
Irak	5	0,8
Turkki	5	0,8
Viro	5	0,8
Muu	41	6,6
YHTEENSÄ	622	100

Taulukko 28

Rasistisista rikoksista epäiltyjen sukupuoli ja ikä vuonna 2007, (N=603).²⁰

Ikäluokka	Miehet		Naiset		YHTEENSÄ	
	N	%	N	%	N	%
Alle 15-vuotiaat	20	4,0	3	3,1	23	3,8
15–24-vuotiaat	203	40,2	38	38,8	241	40,0
25–34-vuotiaat	129	25,5	9	9,2	138	22,9
35–44-vuotiaat	92	18,2	21	21,4	113	18,7
45–54-vuotiaat	43	8,5	14	14,3	57	9,5
Yli 55-vuotiaat	18	3,6	13	13,3	31	5,1
YHTEENSÄ	505	100	98	100	603	100

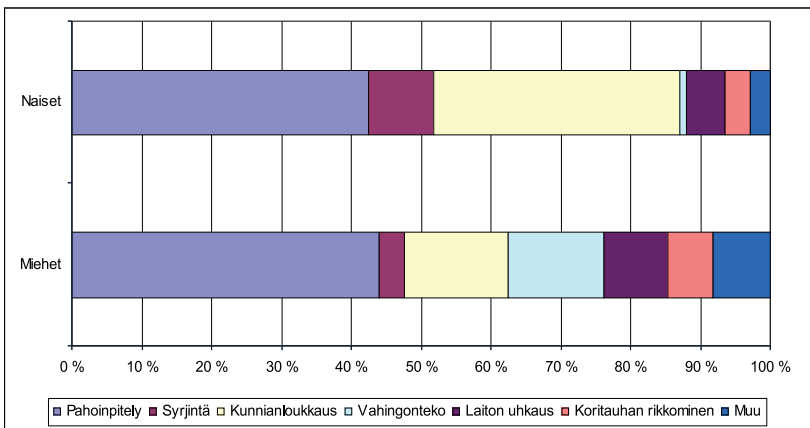
Kuvio 15 Rasistisista rikoksista epäiltyjen sukupuoli ja ikä vuonna 2007, %.

²⁰ Tarkasteluvuonna rasistisista rikoksista epäiltyjä oli yhteensä 622 henkilöä, mutta rikosilmoituksiin oli kirjattu ikä ja sukupuoli vain 603 kohdalla.

Edellisvuosien tapaan naisten ja miesten välillä oli vuonna 2007 jonkin verran eroavaisuuksia siinä, millaisista rikoksista he olivat epäiltyinä (taulukko 29 ja kuvio 16). Suurin osa sekä naisista että miehistä oli kuitenkin epäiltyinä pahoinpitelyrikoksista: 44 prosenttia miehistä ja 43 prosenttia naisista. Naiset olivat miehiä useammin epäiltyinä kunnianloukkauksesta, kun taas miehet olivat naisia useammin epäiltyinä vahingonteosta. Miehistä kunnianloukkauksesta oli epäiltyinä hieman alle 15 prosenttia, mutta

Taulukko 29 Rikosloukat epäillyn sukupuolen mukaan vuonna 2007, %.

Rikosloukka	Mies		Nainen		YHTEENSÄ	
	N	%	N	%	N	%
Pahoinpitely	226	44,0	46	42,6	270	43,4
Syrjintä	19	3,7	10	9,3	31	5,0
Kunnianloukkaus	76	14,8	38	35,2	114	18,3
Vahingonteko	70	13,6	1	0,9	71	11,4
Laiton uhkaus	48	9,3	6	5,6	54	8,7
Kotirauhan rikkominen	33	6,4	4	3,7	37	5,9
Muu	42	8,2	3	2,8	45	7,2
YHTEENSÄ	514	100	108	100	622	100

Kuvio 16 Rikosloukat epäillyn sukupuolen mukaan vuonna 2007, %.

naisilla vastaava luku oli noin 35 prosenttia. Vahingonteoissa sukupuolten välinen ero oli myös ilmeinen. Naisista vain yksi prosenti oli epäiltyä vahingonteosta, kun taas miehistä 14 prosenttia oli epäiltyä vahingonteosta. Syrjintärikosten kohdalla miehet olivat epäiltyä naisia useammin vuonna 2007.

Alle 15-vuotiaat ja 15–24-vuotiaat olivat useimmiten epäiltyä pahoinpitelyrikoksista, mutta muissakin ikäluokissa pahoinpitelyrikoksista epäiltyjen osuus oli suuri (Taulukko 30). Pahoinpitelyrikosten lisäksi 45–54-vuotiaat olivat usein epäiltyä kunnianloukkauksista ja laittomista uhkauksista. Ikäluokat 15–24-vuotiaat ja 25–34-vuotiaat olivat myös usein epäiltyä vahingontekorikoksista. Yli 55-vuotiaat olivat useimmiten epäiltyä kunnianloukkauksista.

Taulukko 30 Rikosloukat epäillyn iän mukaan vuonna 2007, (N=603).²¹

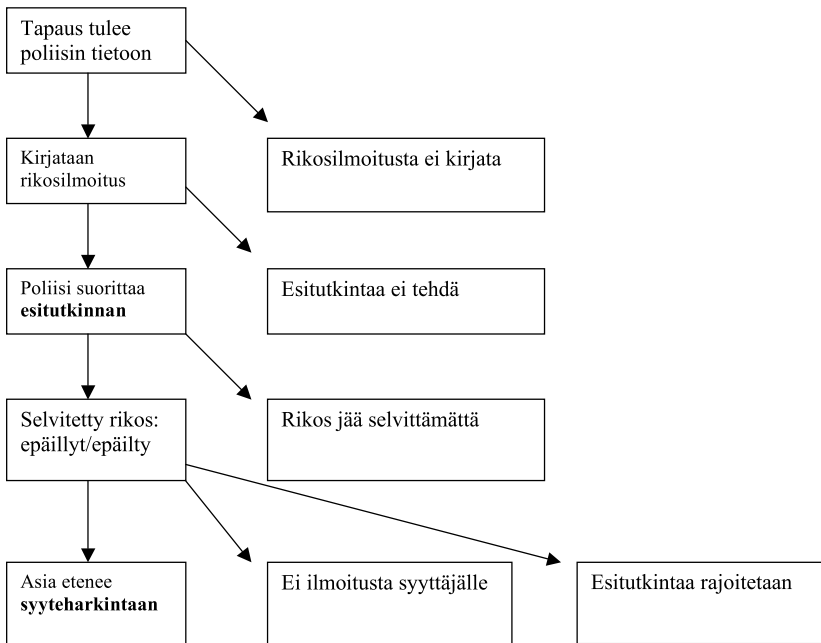
Rikosluokka		Alle 15 v.	15–24 v.	25–34 v.	35–44 v.	45–54 v.	Yli 55 v.	KAIKKI
Pahoinpitely	N	14	126	60	44	17	5	264
	%	60,9	52,3	43,5	38,9	29,8	16,1	44,1
Syrjintä	N	0	2	6	11	6	4	29
	%	-	0,8	4,3	9,7	10,5	12,9	4,8
Kunnianloukkaus	N	2	30	21	22	15	16	106
	%	8,7	12,4	15,2	19,5	26,3	51,6	17,6
Vahingonteko	N	1	37	24	7	1	1	71
	%	4,3	15,4	17,4	6,2	1,8	3,2	11,8
Laiton uhkaus	N	3	12	13	12	10	3	53
	%	13,0	5,0	9,4	10,6	17,5	9,7	8,8
Kotirauhan rikkominen	N	2	13	6	7	5	2	35
	%	8,7	5,4	4,3	6,2	8,8	6,5	5,8
Muut	N	1	21	8	10	3	0	43
	%	4,3	8,7	5,8	8,8	5,3	-	7,1
YHTEENSÄ	N	23	241	138	113	57	31	603
	%	100	100	100	100	100	100	100

²¹ Tarkasteluvuonna rasistisista rikoksista epäiltyjä oli yhteensä 622 henkilöä, mutta rikosilmoituksiin oli kirjattu epäillyn ikä 603 henkilön kohdalla.

7 EPÄILTYJEN RASISTISTEN RIKOSTEN ETENEMINEN SYYTEHARKINTAAN

7.1 Poliisin esitutkintapäätökset epäillyissä rasistisissa rikoksissa

Tässä selvityksessä on tarkasteltu rikosilmoituksen kirjaamiseen johdaneita epäiltyjä rasistisia rikoksia vuonna 2007. Suomessa ei ole vielä olemassa julkaistua tutkimustietoa epäiltyjen rasististen rikosten etenemisestä rikosprosessissa, mutta sellainen tutkimus on parhaillaan käynnissä Poiisiammattikorkeakoulussa.²² Rikosprosessin eri vaiheet ovat esitutkinta, syyteharkinta, oikeudenkäynti tuomioistuimessa ja rangaistuksen täytäntöönpano. Alla esitetystä kuviossa on havainnollistettu poliisin kirjaaman epäillyn rikoksen kulkumahdollisuudet rikosprosessissa aina syyteharkintavaiheeseen saakka (kuvio 17).

Kuvio 17 Rikosprosessin eteneminen poliisilta syyttäjälle. (Lähde: Helminen et al 2005).

²² Tämän tutkimuksen odotetaan valmistuvan syksyn 2008 aikana.

Asetuksessa esitutkinnasta ja pakkokeinoista (1:1 §) säädetään, että esitutkintaviranomaisen on viipymättä kirjattava asianomistajan tai jonkun muun ilmoittama rikos tai tapahtuma, jota ilmoittaja pitää rikoksena. Esitutkintaviranomaisena poliisin ei kuitenkaan tarvitse ottaa ilmoitusta vastaan, jos jo itse ilmoituksesta voi selvästi päätellä, ettei sen johdosta voi ryhtyä mihinkään esitutkintaviranomaiselle kuuluviin toimenpiteisiin. Poliisin on toimitettava esitutkinta, kun sille tehdyn ilmoituksen perusteella tai muutoin on syytä epäillä, että rikos on tehty (ETL 2:1 §). Esitutkinta voidaan kuitenkin tietyin edellytyksin jättää toimittamatta. Se voidaan olla aloittamatta tapauksissa, joissa kyseessä olevasta rikoksesta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoja ja jota on kokonaisuudessaan pidettävä vähäisenä. Lisäedellytyksenä on, ettei asianomistajalla ole asiassa vaatimuksia (ETL 4:1 §). Tällaiset tapaukset selvitetään usein rangaistusmääräysmenettelyssä, jolloin tekijä saa sakkoa. Rangaistusmääräysmenettely on mahdollista silloin, kun asianomistaja siihen suostuu. Myös syyttäjä voi tutkinnanjohtajan esityksestä ja tiettyjen edellytysten vallitessa päättää, ettei esitutkintaa toimiteta tai että se lopetetaan (ETL 4:3 §). (Helminen et al 2005).

Jäljempänä olevassa taulukossa on kuvattu esitutkinnan tilaa ja poliisin tekemiä esitutkintapäätöksiä tässä selvityksessä tarkasteltujen rasististen rikosepäilyjen osalta. Edellisvuoden tapaan tarkasteluun on poimittu vuoden ensimmäisen kuuden kuukauden aikana kirjatut rikosepäilyt. Ajalla 1.1.–31.6.2007 kirjatut rikosilmoitukset on valittu tarkastelujaksoksi, koska niiden kohdalla on todennäköisintä, että esitutkinta on jo päättynyt. Näin ollen tapausten etenemistä syyteharkintaan voidaan tarkastella luotettavammin kuin koko vuoden kattavan tarkastelujakson avulla. Esitutkinnan päättämisen yhteydessä poliisi lähettää esitutkintapöytäkirjan syyteharkintaan tai tekee asiassa muunlaisen päätöksen. Jälkimmäisessä tilanteessa on pääasiallisesti kyse siitä, ettei rikostunnusmerkistön täyttävää tekoa ei ole tapahtunut tai ketään ei voi panna syytteeseen (ETL 43:1 §). Poliisi voi myös esitutkinnan päätyttyä luopua toimenpiteistä, jos rikoksesta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoja, ja tekoa on kokonaisuudessaan pidettävä vähäisenä, eikä asianomistajalla ole vaatimuksia. (Helminen et al 2005).

Tarkastelujakson aikana kirjatuista epäillyistä rasistisista rikoksista oli esitutkinta saatettu päätökseen 61 prosentissa vuoden loppuun mennessä (taulukko 31). Esitutkinta oli vielä käynnissä (avoin juttu) yhdeksässä prosentissa tapauksista ja tutkinta keskeytetty 30 prosentissa tapauksista. Tutkinta voidaan käytännössä keskeyttää, jos uutta todistusaineistoa ei ole saatavilla. Keskeyttämiseen liittyy kuitenkin aina se mahdollisuus, että juttu avataan uudelleen tutkittavaksi ja esitutkintaa jatketaan. Tyypillisesti keskeyttämisspätös tehdään sellaisissa tapauksissa, jossa tekijä on poliisille tuntematon, eikä käytettävissä ole sellaista tietoa, jonka avulla tekijä voitaisiin selvittää.

Taulukko 31 Esitutinnan tila rikosluokkien mukaan (1.1–30.6.2007).

Tutkinnan tila		Pahoinpitely	Syrjintä	Kunnianloukkaus	Vahingon- teko	Laiton uhkaus	Kotirauhan rikkominen	Muut	KAIKKI
Avoin juttu	N	10	4	6	4	0	0	9	33
	%	6,9	11,1	14,6	5,4	0,0	0,0	42,9	8,8
Tutkinta keskeytetty	N	30	3	8	47	15	3	5	111
	%	20,8	8,3	19,5	63,5	35,7	18,8	23,8	29,7
Tutkinta päättynyt	N	104	29	27	23	27	13	7	230
	%	72,2	80,6	65,9	31,1	64,3	81,3	33,3	61,5
YHTEENSÄ	N	144	36	41	74	42	16	21	374
	%	100	100	100	100	100	100	100	100

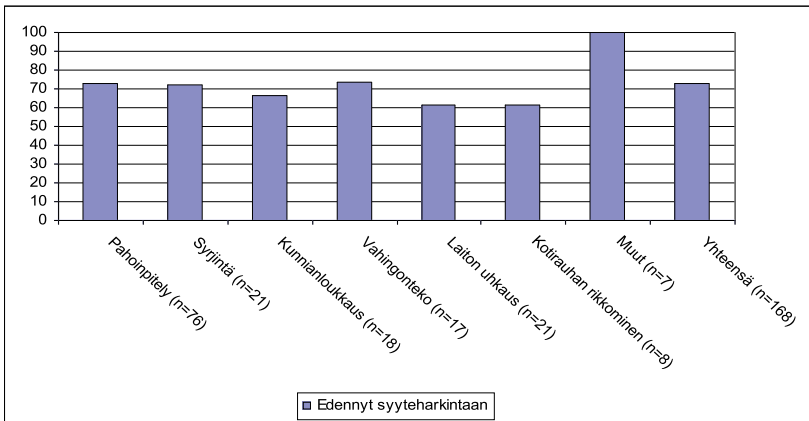
Tarkastelujakson aikana poliisin tietoon tuli yhteensä 374 epäiltyä rasisista rikosta, joista eriaisteiset pahoinpitelyt ja vahingonteot muodostivat suurimmat yksittäiset rikosluokat. Tutkinnan keskeytyksiä oli selkeästi eniten epäillyissä vahingonteoissa ja vähiten epäillyissä syrjintärikoksissa. Epäiltyjen vahingontekojen kohdalla keskeyttämisprosentti oli 64 prosenttia, kun se syrjintärikosten kohdalla oli vain kahdeksan prosenttia. Laittomissa uhkauksissa noin kolmanneksessa oli tehty päätös tutkinnan keskeyttämisestä, kun pahoinpitelyjen, kunnianloukkausten ja kotirauhan rikkomisten kohdalla keskeyttämisspäätös tehtiin noin viidennessä kaikista tapauksista. Tyypillisesti keskeyttämisspäätöksissä on kyse tapauksista, joissa tekijää ei ole saatu selville.

Tarkastelujakson rikosepäilyistä esitutkinta oli päättynyt 230 tapauksen osalta (taulukko 32 ja kuvio 18). Näistä yhteensä 73 prosenttia oli vuoden 2007 loppuun mennessä edennyt poliisilta syyttäjälle. Edellisenä vuonna vastaava luku oli noin kymmenen prosenttia suurempi. Tarkasteluvuonna eri rikosluokkien välillä ei ollut kovinkaan suuria eroavaisuuksia siinä, kuinka suuri osuus tapauksista eteni poliisilta syyttäjälle. Poikkeuksena luokkaan ”muut” kuuluneet tapaukset, joista jokainen oli edennyt syyteharkintaan. Näistä kolmessa päärikosnimike oli kiihottaminen kansanryhmää vastaan, kahdessa liikenneturvallisuuden vaarantaminen, yhdessä tapon yritys ja yhdessä törkeän ryöstön yritys. Epäillyistä pahoinpitely-, syrjintä- ja vahingontekorikoksista yli 70 prosenttia oli esitutkinnan päätyttyä edennyt syyteharkintaan. Vuonna 2006 epäillyistä syrjintärikoksista yli 95 prosenttia eteni syyttäjälle, mutta pahoinpitely- ja vahingontekorikosten kohdalla luvut olivat jokseenkin samanlaiset

kuin tarkasteluvuonna. Laittomista uhkauksista, kotirauhan rikkomisista ja kunnianloukkauksista yli 60 prosenttia eteni syyteharkintaan vuonna 2007. Edelliseen vuoteen verrattuna molemmat olivat laskeneet noin viidenneksellä. Tarkasteluvuonna selkeästi suurempi osuus kotirauhan rikkomisista (61 %) eteni syyteharkintaan kuin vuotta aiemmin, jolloin vain 27 prosenttia tapauksista oli edennyt poliisilta syyttäjälle.

Taulukko 32 Rasististen rikosepäilyjen eteneminen syyteharkintaan rikosluokittain vuonna 2007.

Syyte- harkinta		Pa- hoi- npi- tely	Syrjintä	Kunnian- loukkaus	Vahingon- teko	Laiton uhkaus	Kotirauhan rikkominen	Muut	KAIKKI
Kyllä	N	76	21	18	17	21	8	7	168
	%	73,1	72,4	66,7	73,8	61,5	61,5	100,0	73,0
Ei	N	28	8	9	6	6	5	0	62
	%	26,9	27,6	33,3	26,1	22,2	38,5	0,0	27,0
YHTEENSÄ	N	104	29	27	23	27	13	7	230
	%	100	100	100	100	100	100	100	100

Kuvio 18 Rasististen rikosepäilyjen eteneminen syyteharkintaan rikosluokittain vuonna 2007, % (N=230).

Tietoa siitä, mitä syyteharkintaan edenneille tapauksille tapahtui, ei ole. Syyttäjä päättää joko syytteen nostamisesta tai tekee prosessuaalisen tai seuraamusluonteisen syyttämättäjättämispäätöksen. Prosessuaalinen syyttämättäjättäminen tarkoittaa, että syyttäjä on katsonut, ettei tapauksessa ole tehty rikosta, näyttöä joko rikoksesta tai epäillyn syyllisyydestä ei ole, rikoksen syyteoikeus on vanhentunut tai syyttäjällä ei ole syyteoikeutta. Syyteoikeuden puuttuminen liittyy asianomistajarikoksiin, joissa syyttäjä ei voi nostaa syytettä jos asianomistaja ei vaadi tekijälle rangaistusta. Seuraamusluonteisia syyttämättäjättämissä syyttäjä voi tehdä neljällä perusteella: vähäisyys-, nuoruus-, kohtuus- ja konkurrenssiperusteella. Vähäisyysperustetta (ROL 1:7:n 1 kohta) käytetään, jos rikoksesta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakko ja rikosta on kokonaisuutena arvostellen pidettävä vähäisenä. Kohtuusperustetta (ROL 1:8:n 1 kohta) syyttäjä voi käyttää, milloin oikeudenkäyntiä ja rangaistusta on pidettävä kohtuuttomina tai tarkoituksettomina ottaen huomioon tekijän ja asianomistajan välillä saavutettu sovinto tai muu tekijän toiminta rikoksensa vaikutuksen estämiseksi tai poistamiseksi, hänen henkilökohtaiset olonsa, rikoksesta hänelle aiheutuvat muut seuraukset, sosiaali- ja terveydenhuollon toimet tai muut seuraukset, eikä yleinen tärkeä yleinen tai yksityinen etu vaadi syytteen nostamista. Nuoruusperustetta (ROL 1:7:n 2 kohta) syyttämättäjättämispäätökselle voidaan puolestaan käyttää, jos tekijä on alle 18-vuotias, eikä rikoksesta ole odotettavissa enempää rangaistusta kuin sakkoa tai enintään kuusi kuukautta vankeutta ja teon katsotaan johtuneen pikemminkin ymmärtämättömyydestä tai harkitsemattomuudesta kuin piittaamattomuudesta. Konkurrenssiperusteella (ROL 1:8:n 2 kohta) syyttäjä voi tehdä syyttämättäjättämispäätöksen, jos rikos ei yhteisen rangaistuksen määräämistä tai aikaisemmin tuomitun rangaistuksen huomioonottamista koskevien säännösten johdosta olennaisesti vaikuttaisi kokonaisrangaistuksen määrään. Tätä perustetta voidaan esimerkiksi soveltaa tapauksissa, joissa asianomistajalla on syyteharkinnassa useita pahoinpitelyjä yhtä aikaa. (Helminen et al 2005).

8 YHTEENVETO

Tässä selvityksessä tarkastellaan vuonna 2007 poliisin tietoon tulleita epäiltyjä rasistisia rikoksia eli sellaisia rikosilmoituksen kirjaamiseen johtaneita tekoja, joissa on rasistinen motiivi tai selkeitä rasistisia piirteitä. Tällaisissa tapauksissa henkilö on joutunut uhriksi sen johdosta, että hän ihonväriältään, rodultaan tai etniseltä alkuperältään poikkeaa tekijästä. Selvityksen aineistona on käytetty poliisiasiain tietojärjestelmästä (PATJA) tietyin ehdoin poimittuja rikosilmoituksia. Aineisto perustuu pelkääntään rikosilmoituksiin kirjattuihin tietoihin, joten tapauksiin liittyvistä tuomioistuinten päätöksistä ei ole tietoa. Tarkastelun kohteena ovat nimennomaan epäillyt rasistiset rikokset, eivät rasistiset rikokset, sillä rikospäily muuttuu rikokseksi vasta kun tuomioistuin niin toteaa.

Tarkasteluvuonna kirjattiin yhteensä 698 epäiltyä rasistista rikosta. Määrä on hieman vähemmän kuin vuotta aiemmin. Aikaisempien vuosien tapaan yleisin poliisin tietoon tullut epäilty rasistinen rikos oli pahoinpitely. Yhteensä pahoinpitelyn yrityksiä ja eriasteisia pahoinpitelyitä oli 39 prosenttia kaikista tapauksista. Seuraavaksi eniten poliisin tietoon tuli eriasteisia vahingontekoja, joita oli yhteensä 19 prosenttia kaikista tapauksista. Eriasteisia vahingontekoja oli merkittävästi enemmän kuin aikaisempina vuosina. Silmiinpistävä erityispiirre tarkasteluvuoden aineistossa olikin niin sanottuihin etnisiin ravintoloihin kohdistuneiden vahingontekojen suuri määrä. Epäiltyjä syrjintärikoksia kirjattiin yhteensä 47 kappaletta ja epäiltyjä työsyryntärikoksia yhdeksän kappaletta. Kiihottaminen kansanryhmää vastaan oli päärikosnimikkeenä kymmenessä rikosilmoituksessa, joista seitsemässä oli kyse rasistisesta internetsivustosta. Tarkasteluvuonna poliisin tietoon tuli kaiken kaikkiaan 14 epäiltyä rasistista rikosta, joissa tapahtumapaikka oli internet. Yleisimmät epäiltyjen rasististen rikosten tapahtumapaikat olivat julkinen ulkoilmapaikka, kuten tie, katu, tori tai puisto, ja uhrin asuintalon piha tai porraskäytävä. Aikaisempien vuosien tapaan suurin osa (61 %) kaikista epäillyistä rasistisista rikoksista tehtiin illan ja yön aikana.

Kansalaisuuden mukaan tarkasteltuna epäillyistä rasistisista rikoksista puolet kohdistui Suomen kansalaisiin, mutta heistä 39 prosenttia oli ulkomaalaistaustaisia eli heidän syntymämaa oli muu kuin Suomi. Tarkasteluvuonna ulkomaan kansalaisista useimmin uhreiksi joutuivat somalialaiset, venäläiset ja iranilaiset. Suurin osa (76 %) epäiltyjen rasististen rikosten uhreista oli miehiä, joista useimmat (36 %) olivat iältään 15–24-vuotiaita. Myös naispuolisista uhreista suurin osa (35 %) kuului 15–24-vuotiaiden ikäryhmään. Naisiin ja miehiin kohdistuneet epäillyt rasistiset rikokset erosivat jonkin verran toisistaan. Miehiin kohdistui selkeästi enemmän epäiltyjä pahoinpitelyjä kuin naisiin. Naisiin taas kohdistui miehiä enemmän epäiltyjä syrjintä- ja kunnianloukkausrikoksia.

Valtaosa (84 %) rasistisista rikoksista epäillyistä henkilöistä oli miehiä. Rasistisista rikoksista epäillyistä 89 prosenttia oli kansalaisuudeltaan suomalaisia ja 85 prosentin syntymämaa oli Suomi. Epäillyistä 40 prosenttia oli 15–24-vuotiaita ja 23 prosenttia 25–34-vuotiaita. Tarkasteluvuonna selkeästi suurin osa (40 %) epäillyistä rasistisista rikoksista oli sellaisia, että rikoksesta epäilty oli uhrille entuudestaan tuntematon. Erityisesti epäillyissä pahoinpitelyrikoksissa epäilty oli uhrille usein entuudestaan tuntematon. Tarkasteluvuonna kaiken kaikkiaan 17 prosenttia epäillyistä rasistisista rikoksista oli sellaisia, että rikoksesta epäilty ei ollut tiedossa. Näistä suurimmassa osassa oli kyse vahingonteosta. Uhrin ja rikoksesta epäillyn välillä oli asiakassuhde 13 prosentissa tapauksista. Uhrin naapuri oli epäiltynä rasistisesta rikoksesta yhteensä 11 prosentissa tapauksista. Uhrin naapuria epäiltiin useimmiten kotirauhan rikkomisesta tai kunnianloukkauksesta.

Hieman yli puolet (52 %) epäillyistä rasistisista rikoksista kirjattiin tapahtuneeksi Etelä-Suomen läänissä, missä suurin osa Suomen ulkomaalaistaustaisesta väestöstä asuu. Länsi-Suomen läänissä kirjattiin noin kolmannes kaikista epäillyistä rasistisista rikoksista. Helsingissä kirjattiin noin viidennes kaikista epäillyistä rasistisista rikoksista. Seuraavaksi eniten epäiltyjä rasistisia rikoksia kirjattiin Vantaalla ja Espoossa. Kaiken kaikkiaan pääkaupunkiseudulla kirjattiin reilu kolmannes kaikista epäillyistä rasistisista rikoksista. Pääkaupunkiseudun ulkopuolella eniten epäiltyjä rasistisia rikoksia kirjattiin Turussa, Tampereella ja Jyväskylässä.

Suurin osa (73 %) tarkasteluvuoden ensimmäisen puoliskon aikana kirjatuista epäillyistä rasistisista rikoksista eteni esitutinnan päätyttyä syyttäjälle syyteharkintaan. Epäillyistä pahoinpitely-, syrjintä- ja vahingontekorikoksista yli 70 prosenttia oli esitutinnan päätyttyä edennyt syyteharkintaan. Epäillyistä laittomista uhkauksista, eriasteisista kotirauhan rikkomisista ja kunnianloukkauksista myös yli 60 prosenttia eteni syyteharkintaan. Näiden tulosten perusteella näyttää siltä, että epäillyt rasistiset rikokset etenevät hyvin poliisilta syyttäjälle. Tietoa siitä, millaisia päätöksiä syyttäjä kyseisten tapausten kohdalla teki, ei tämän selvityksen puitteissa ollut mahdollista selvittää.

LÄHDELUETTELO

- Ellonen, Noora (2006). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2005. Espoo: Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 53.
- European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia (2004a). Manifestations of Antisemitism in the EU 2002-2003. Saatavana: <<http://fra.europa.eu/fra/material/pub/AS/AS-Main-report.pdf>>. 18.7.2008.
- European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia (2004b). Perceptions of Antisemitism in the European Union. Saatavana: <<http://fra.europa.eu/fra/material/pub/AS/AS-interviews-EN.pdf>>. 18.7.2008.
- European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia (2006). Muslims in the European Union: Discrimination and Islamophobia. Saatavana: <http://fra.europa.eu/fra/material/pub/muslim/Manifestations_EN.pdf>. 18.7.2008.
- European Union Agency for Fundamental Rights (2008). Annual Report 2008: Situation regarding Racism and Xenophobia in the Member States of the EU for the year 2007. Saatavana: <http://fra.europa.eu/fra/material/pub/ar08/ar08_en.pdf>. 18.7.2008.
- Helminen, Klaus, Lehtola, Kari & Virolainen, Pertti (2005). Esitutkinta ja pakkokeinot. Helsinki: Talentum.
- Huttunen, Laura, Löytty, Olli & Rastas, Anna (toim.) (2005). Suomalaisen vieraskirja: Kuinka käsitellä monikulttuurisuutta. Tampere: Vastapaino.
- Jasinskaja-Lahti, Inga, Liebkind, Karmela & Vesala, Tiina (2002). Rasismi ja syrjintä Suomessa - maahanmuuttajien kokemuksia. Helsinki: Gaudeamus.
- Keränen, Tuunia (2005a). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2003. Espoo: Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 39.
- Keränen, Tuunia (2005b). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2004. Espoo: Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 40.
- Kortteinen, Juhani (1996), ”Romanit ja muut perinteiset vähemmistömme”. Teoksessa: Dahlgren, Taina, Kortteinen, Juhani, Lång, K.J., Pentikäinen, Merja & Scheinin, Martin (toim.) (1996). Vähemmistöt ja niiden syrjintä Suomessa. Helsinki: Ihmisoikeusliitto.
- Lepola, Outi & Villa, Susan (toim.) (2007). Syrjintä Suomessa 2006. Helsinki: Ihmisoikeusliitto.
- Makkonen, Timo (2000). Rasismi Suomessa 2000. Helsinki: Ihmisoikeusliitto.
- Makkonen, Timo (2003). Syrjinnän vastainen käsikirja. Vammala: International Organization for Migration (IOM).

- Noponen, Tanja (2007). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2007. Espoo: Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 62.
- Perry, Barbara (2001). In the Name of Hate. Understanding Hate Crimes. New York: Routledge.
- Sisäasiainministeriö (1998). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 1997. Poliisiosaston julkaisu 4/1998.
- Sisäasiainministeriö (1999). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 1998. Poliisiosaston julkaisu 11/1999.
- Sisäasiainministeriö (2000). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 1999. Poliisiosaston julkaisu 9/2000.
- Sisäasiainministeriö (2001). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2000. Poliisiosaston julkaisu 15/2001.
- Sisäasiainministeriö (2002). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2001. Poliisiosaston julkaisu 12/2002.
- Sisäasiainministeriö (2003). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2002. Poliisiosaston julkaisu 12/2003.
- Sisäasiainministeriö (2008a). Sisäisen turvallisuuden ohjelma. [www-dokumentti] Saatavana: <[http://www.intermin.fi/intermin/hankkeet/turva/home.nsf/files/STO%20080508/\\$file/STO%20080508.pdf](http://www.intermin.fi/intermin/hankkeet/turva/home.nsf/files/STO%20080508/$file/STO%20080508.pdf)>. 18.7.2008.
- Sisäasiainministeriö (2008b). Hyvien etnisten suhteiden edistäminen ja etnisten vähemmistöjen turvallisuuden parantaminen. Sisäisen turvallisuuden ohjelman valmisteluun osallistuneen asiantuntijaryhmän loppuraportti. [www-dokumentti]. Saatavana: <[http://www.intermin.fi/intermin/hankkeet/turva/home.nsf/files/hyvien_etsnisten_suhteiden_edistaminen/\\$file/hyvien_etsnisten_suhteiden_edistaminen.pdf](http://www.intermin.fi/intermin/hankkeet/turva/home.nsf/files/hyvien_etsnisten_suhteiden_edistaminen/$file/hyvien_etsnisten_suhteiden_edistaminen.pdf)>. 18.7.2008.
- Salonen, Annamari & Villa, Susan (toim.) (2006). Rasismi ja etninen syrjintä Suomessa 2005. Helsinki: Ihmisoikeusliitto.
- Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö (2004). Suomen romanit. Helsinki: Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön esitteitä 2004:2.
- Tilastokeskus (2006). Oikeustilastollinen vuosikirja 2005. Helsinki: Tilastokeskus.
- Tilastokeskus (2007). Oikeustilastollinen vuosikirja 2006. Helsinki: Tilastokeskus.
- Tilastokeskus (2008). Oikeustilastollinen vuosikirja 2007. Helsinki: Tilastokeskus.
- Tilastokeskuksen StatFin-tilastotietokanta. <<http://www.tilastokeskus.fi/tup/tilastotietokannat/index.html>>. 18.7.2008.
- UN/Doc.E/CN.4/2006/54. UN Special rapporteur on contemporary forms of racism, racial discrimination, xenophobia and related intolerance. Saatavana: <<http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/G06/104/33/PDF/G0610433.pdf?OpenElement>>. 18.7.2008.

Vähemmistövaltuutettu (2006). Vuosikertomus 2005. Saatavana: <[http://www.ofm.fi/intermin/vvt/home.nsf/files/vuosikertomus_suomi2005/\\$file/vuosikertomus_suomi2005.pdf](http://www.ofm.fi/intermin/vvt/home.nsf/files/vuosikertomus_suomi2005/$file/vuosikertomus_suomi2005.pdf)>. 18.7.2008.

Vähemmistövaltuutettu (2007). Vuosikertomus 2006. Saatavana: <[http://www.ofm.fi/intermin/vvt/home.nsf/files/VVT_suomi_06/\\$file/VVT_suomi_06.pdf](http://www.ofm.fi/intermin/vvt/home.nsf/files/VVT_suomi_06/$file/VVT_suomi_06.pdf)>. 18.7.2008.

LIITE 1

Aineiston muodostaminen selvityksissä vuosina 1997–2007.

- **Vuoden 1997 selvitys:** aineistoon poimittiin ilmoitukset, joissa ainakin yhden asianomistajan kansalaisuus tai syntymämaa oli muu kuin Suomi. Poiminnassa olivat mukana vain tietyt rikosnimikkeet (68 rikosnimikettä). Lisäksi aineistoon otettiin mukaan kaikki ilmoitukset, joissa oli rikosnimikkeenä tuhotyö, kiihottaminen kansanryhmää vastaan tai syrjintä. Alkuperäisen aineiston koko oli 1 276 ilmoitusta. Nämä kaikki ilmoitukset käytiin läpi.
- **Vuoden 1998 selvitys:** aineistoon poimittiin kaikki rikosilmoitukset, joissa ulkomaalainen tai ulkomaalaissyntyinen henkilö oli rikoksen uhrina (kansalaisuus tai syntymämaa muu kuin Suomi). Alkuperäisen aineiston koko oli 4 101 ilmoitusta. Kaikki ilmoitukset käytiin läpi.
- **Vuoden 1999 selvitys:** aineistoon poimittiin kaikki rikosilmoitukset, joissa ulkomaalainen tai ulkomaalaissyntyinen henkilö oli rikoksen uhrina (kansalaisuus tai syntymämaa muu kuin Suomi). Poiminnassa olivat mukana vain tietyt rikosnimikkeet. Alkuperäisen aineiston koko oli 3 547 ilmoitusta. Kaikki ilmoitukset käytiin läpi.
- **Vuosien 2000–2002 selvitykset:** aineistoon poimittiin 1) kaikki sellaiset rikosilmoitukset, joihin kirjatuissa rikosnimikkeissä todennäköisimmin esiintyy rasistisia piirteitä, ja joissa oli asianomistajana ainakin yksi henkilö, jonka kansalaisuus tai syntymämaa on muu kuin suomi; 2) kaikki rikosilmoitukset, joissa oli rikosnimikkeenä syrjintä, työsyryntä tai kiihottaminen kansanryhmää vastaan; ja 3) kaikki rikosilmoitukset, jotka poliisi oli merkinnyt rasismikoodilla. Tämän jälkeen kaikki ilmoitukset käytiin läpi. Alkuperäisen aineiston koko vuonna 2000 oli 4 090 ilmoitusta, vuonna 2001 3 762 ilmoitusta ja vuonna 2002 4 122 ilmoitusta.
- **Vuosien 2003–2004 selvitykset:** aineistoon poimittiin 1) kaikki rikosilmoitukset, jotka poliisi oli merkinnyt rasismikoodilla; 2) kaikki rikosilmoitukset, joissa oli rikosnimikkeenä syrjintä, työsyryntä tai kiihottaminen kansanryhmää vastaan; 3) rikosilmoitukset, joihin kirjatuissa rikosnimikkeissä rasistisia piirteitä todennäköisimmin ilmenee, ja joissa asianomistajana oli ainakin yksi ulkomaalainen tai ulkomaalaissyntyinen eli hänen kansalai-

suudekseen ja/tai syntymämaakseen oli kirjattu muu kuin suomi; ja 4) kaikki rikosilmoitukset, joiden selostusosassa esiintyi kirjainyhdistelmä ”rasism” tai ”rasist”. Nämä poimintaehdot olivat viimeistä lukuun ottamatta samat kuin vuosien 2000–2002 selvityksissä. Alkuperäisen aineiston koko vuonna 2003 oli 4 784 ilmoitusta ja 5 121 ilmoitusta vuonna 2004. Kaikkia ilmoituksia ei käyty läpi, vaan niiden joukosta poimittiin hakusanoilla varsinainen aineisto.

- **Vuosia 2005–2007 selvitykset:** aineisto muodostettiin samalla tavalla kuin vuosina 2003–2004. Alkuperäisen aineiston (raaka-aineiston) koko oli 5 441 ilmoitusta vuonna 2005, vuonna 2006 ilmoituksia oli yhteensä 5 969 ja 6 755 vuonna 2007.
- Aineistojen keruutapoja on muutettu, koska on pyritty löytämään parempia ja ajanmukaisempia tapoja kerätä aineisto. Vuoden 2003 keruun uudistamisen tavoitteena oli toisaalta saada mukaan sellaisia tapauksia, jotka olisivat aikaisemmin voineet jäädä aineiston ulkopuolelle (”rasism”/”rasist” -poimintaehto raaka-aineiston poimintavaiheessa), ja toisaalta vähentää sellaisten luettavien ilmoitusten määrää, jotka saadaan valituilla poimintaehdoilla, mutta jotka eivät kuitenkaan sisällä rasismia (tämän vuoksi käytettiin hakusanoja poiminnan toisessa vaiheessa). Tämä tapa on osoittautunut hyväksi ja sitä on nyt toistettu viitenä vuotena peräkkäin, jotta tulokset olisivat vertailukelpoisia keskenään.

LIITE 2

Poiminnassa mukana olleet rikosnimikkeet (poimintaehto 3).

Heitteillepano	Surma
Ilkivalta	Surman yritys
Julkisrauhan rikkominen	Syrjintä
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan	Tapon yritys
Kotirauhan rikkominen	Tappeluun osallistuminen
Kunnianloukkaus	Tappo
Kuolemantuottamus	Tuhotyö
Laiton sikiön lähettäminen	Tuhotyön yritys
Laiton sikiön lähettäminen naisen tahtomatta	Tuottamuksellinen vapaudenriisto
Laiton sikiön lähettämisen yritys naisen tahtomatta	Työsyrintä
Laiton sikiön(sä) lähettämisen yritys	Törkeä julkisrauhan rikkominen
Laiton sikiönsä lähettäminen	Törkeä kotirauhan rikkominen
Laiton uhkaus	Törkeä kunnianloukkaus
Laittoman maahantulon järjestäminen	Törkeä kuolemantuottamus
Lapsen omavaltainen huostaanotto	Törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö
Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö	Törkeä pahoinpitely
Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön yritys	Törkeä raiskaus
Lapsensurma	Törkeä tuhotyö
Lapsensurman yritys	Törkeä vahingonteko
Lievä pahoinpitely	Törkeä vammantuottamus
Lievä vahingonteko	Törkeä vapaudenriisto
Lähestymiskiellon rikkominen	Törkeän lapsen seksuaalisen hyväksikäytön yritys
Murha	Törkeän luvattoman käytön yritys
Murhan yritys	Törkeän pahoinpitelyn yritys
Pahoinpitely	Törkeän raiskauksen yritys
Pahoinpitelyn yritys	Törkeän tuhotyön yritys
Pakottaminen	Vaaran aiheuttaminen
Pakottaminen seksuaaliseen tekoon	Vahingonteko
Pakottaminen sukupuoliyhteyteen	Vammantuottamus
Pelastustoimen laiminlyönti	Vapaudenriisto
Raiskauksen yritys	Väkivaltainen yksityisen kotirauhan rikkominen
Raiskaus	Yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen
Sukupuoliyhteyteen pakottamisen yritys	

LIITE 3

Muuttujien luokituksia.

- *Tapahtumapaikka.* Tapahtumapaikat luokiteltiin 12 eri luokkaan: 1) uhrin asunto, 2) muu asunto, 3) uhrin asuintalon piha tai porraskäytävä, 4) muu piha tai porraskäytävä, 5) koulu tai koulu-alue, 6) baari, ravintola, tanssipaikka, 7) muu julkinen rakennus, 8) tie tai katu, tori tai muu julkinen paikka, 9) julkinen kulkuväline, 10) uhrin työpaikka, 11) internet ja 12) muu paikka/ei tiedossa. Uhrin asunnossa tapahtuneiksi luokiteltiin sisällä uhrin asunnossa tapahtuneet teot, ulkoapäin uhrin asuntoon kohdistuneet teot kuten ikkunan tai ovien särkemiset sekä uhrin saamat kirjeet, puhelinsoitot ja tekstiviestit. Muussa asunnossa tapahtuneiksi luokiteltiin jonkun muun henkilön kuin uhrin asunnossa tapahtuneet teot. Uhrin asuintalon pihassa tai porraskäytävässä tapahtuneiksi luokiteltiin sellaiset teot, jotka olivat tapahtuneet uhrin asuintalon pihassa, parkkipaikalla, porraskäytävässä tai esimerkiksi pesutuvassa. “Muu piha tai porraskäytävä” -luokkaan luokiteltiin vastaavasti sellaiset teot, jotka olivat tapahtuneet jonkun muun henkilön pihalla tai vieraassa porraskäytävässä. Koulussa tai koulualueella tapahtuneiksi luokiteltiin koulurakennuksessa tai koulun pihalla tapahtuneet teot. “Baari, ravintola, tanssipaikka” -luokkaan kuuluivat näiden paikkojen sisätiloissa tai niiden edessä tapahtuneet rikokset. Muissa julkisissa rakennuksissa tapahtuneiksi luokiteltiin esimerkiksi kaupoissa, ostoskeskuksissa ja julkisissa viristorakennuksissa tapahtuneet teot. “Tie tai katu, tori tai muu julkinen paikka” -luokkaan kuuluivat kaikki ulkona julkisella paikalla tapahtuneet rikokset, kuten kadulla, torilla, puistossa tapahtuneet rikokset. Tähän luokkaan luokiteltiin myös liikenneasemilla tapahtuneet rikokset. Julkisissa kulkuvälineissä tapahtuneiksi luokiteltiin bussissa, junassa, raitiovaunussa, matkustajalaidalla tai taksissa sattuneet rikokset. “Uhrin työpaikka” -luokkaan luokiteltiin sellaiset rikokset, jotka tapahtuivat uhrin työpaikalla. Nämä ovat pääasiassa niin kutsuttuja etnisinä ravintoloita, ja tähän luokkaan luokiteltiin myös ravintolaan ulkoapäin kohdistuneet teot kuten ikkunoiden rikkomiset ja seinien töhrimiset. “Internet” -luokitus annettiin teoille, jotka olivat tapahtuneet internetissä. Sellaiset rikokset, joissa tapahtumapaikka ei ollut tiedossa tai joita ei voitu luokitella mihinkään edellä mainituista luokista, luokiteltiin viimeiseen luokkaan “muu paikka/ei tiedossa”. Edellä mainituista luokista yksityistä tilaa on oikeastaan vain uhrin asunto tai muu asunto.

- *Tapahtuma-aika.* Tapahtuma-aika luokiteltiin seitsemään eri luokkaan: 1) aamu, 2) päivä, 3) ilta, 4) yö, 5) ilta-yö-aamu, 6) muu aika ja 7) ei tiedossa. Aamulla tapahtuneiksi luokiteltiin klo 5.00–10.59 tapahtuneet rikokset, päivällä tapahtuneiksi klo 11.00–16.59 tapahtuneet rikokset, illalla tapahtuneiksi klo 17.00–22.59 sattuneet teot ja yöllä tapahtuneiksi klo 23.00–04.59 tapahtuneet rikokset. Luokkaan “ilta-yö-aamu” luokiteltiin illan ja aamun välillä tapahtuneet rikokset, joiden tarkka tapahtumaaika ei ollut tiedossa. “Muu aika” -luokkaan luokiteltiin esimerkiksi aamun ja illan välillä tapahtuneet rikokset ja sellaiset rikokset, joita ei voitu luokitella muihin edellä mainittuihin luokkiin, ja joissa oli kyse esimerkiksi pidempään jatkuneista teoista. “Ei tiedossa” -luokkaan jäivät sellaiset rikokset, joiden tapahtumaaika ei ollut lainkaan tiedossa.
- *Uhrin suhde epäiltyyn.* “Uhrin suhde epäiltyyn” luokiteltiin seitsemään luokkaan. Tuntematon -luokkaan luokiteltiin sellaiset tapaukset, joissa ilmoituksessa mainittiin epäillyn olevan uhrille tuntematon tai joissa puhuttiin epäilystä, ”joka myöhemmin osoittautui X:ksi”. Tähän luokkaan luokiteltiin myös sellaiset tapaukset, joissa voitiin muuten päätellä epäillyn olevan todennäköisesti uhrille tuntematon. Asiakassuhde-luokkaan luokiteltiin sellaiset tapaukset, joissa uhrin ja epäillyn välillä oli jonkinlainen asiakassuhde, esimerkiksi uhri oli ravintolan asiakas ja epäilty ravintolan työntekijä tai toisinpäin. Sellaiset tapaukset, joissa uhri mainitsi tuntevansa epäillyn tai ainakin tietävänsä epäillyn ulkonäöltä tai nimeltä, luokiteltiin luokkaan ”tuttu”. Myös samaa koulua käyvät nuoret luokiteltiin tähän luokkaan. Samassa työpaikassa työskentelevien tekemät rikokset luokiteltiin työtoverin tekemäksi. Luokkaan ”naapuri” luokiteltiin sellaiset tapaukset, joissa uhri ja epäilty olivat seinänaapureita tai asuivat samassa tai lähekkäisissä taloissa. Sellaiset ilmoitukset, joista uhrin ja epäillyn suhde ei käynyt ilmi, luokiteltiin luokkaan ”ei voi sanoa”. Tähän luokkaan luokiteltiin myös sellaiset tapaukset, joissa uhrin ja epäillyn suhdetta ei voitu määrittellä sen takia, että varsinaista uhria ei ollut (esim. kiihottaminen kansan ryhmää vastaan). Rikokset, joissa epäilty ei ollut tiedossa, jäivät luokkaan ”epäilty ei tiedossa”.
- Sekä uhrien että epäiltyjen ikä luokiteltiin kuuteen luokkaan: 1) alle 15-vuotiaat, 2) 15–24-vuotiaat, 3) 25–34-vuotiaat, 4) 35–44-vuotiaat, 5) 45–54-vuotiaat ja 6) yli 55-vuotiaat.
- *Rikosluokka.* Epäiltyjen rassististen rikosten päärikosnimikkeet on jaoteltu seitsemään eri luokkaan. Pahoinpitelyn yritykset ja eriaisteiset pahoinpitelyt (lievä pahoinpitely, pahoinpitely,

törkeän pahoinpitelyn yritys ja törkeä pahoinpitely) on yhdistetty luokkaan "pahoinpitelyt" ja eriaisteiset vahingonteot (lievä vahingonteko, vahingonteko ja törkeä vahingonteko) yhdistetty luokkaan "vahingonteko". Luokkaan "syrjintä" on yhdistetty syrjintä, työsyryntä ja kiskonnantapainen työsyryntä ja luokassa "kunnianloukkaus" on yhdistettynä kunnianloukkaukset ja törkeät kunnianloukkaukset. Luokassa "kotirauhan rikkominen" on yhdistettynä rikosnimikkeet kotirauhan rikkominen ja törkeä kotirauhan rikkominen. Laittomat uhkaukset ovat oma luokka ja loput päärikosnimikkeet on yhdistetty luokkaan "muut".

Liitetaulukko 1 Päärikosnimikkeet rasistisiksi luokitelluissa rikosilmoituksissa.

Päärikosnimike	N	%
PAHOINPITELY	176	25,2
VAHINGONTEKO	115	16,5
KUNNIANLOUKKAUS	86	12,3
LAITON UHKAUS	68	9,7
LIEVÄ PAHOINPITELY	64	9,2
SYRJINTÄ	47	6,7
KOTIRAUHAN RIKKOMINEN	21	3,0
LIEVÄ VAHINGONTEKO	18	2,6
TÖRKEÄN PAHOINPITELYN YRITYS	15	2,1
TÖRKEÄ KOTIRAUHAN RIKKOMINEN	13	1,9
KIIHOTTAMINEN KANSANRYHMÄÄ VASTAAN	10	1,4
PAHOINPITELYN YRITYS	10	1,4
TYÖSYRJINTÄ	9	1,3
TUHOTYÖ	6	0,9
TUHOTYÖN YRITYS	6	0,9
TÖRKEÄ PAHOINPITELY	6	0,9
TAPON YRITYS	5	0,7
TÖRKEÄ KUNNIANLOUKKAUS	4	0,6
RYÖSTÖ	3	0,4
VAARAN AIHEUTTAMINEN	3	0,4
VARKAUS	3	0,4
LIIKENNETURVALLISUUDEN VAARANTAMINEN	2	0,3
LIEVÄ PETOS	1	0,1
LUVATON KÄYTTÖ	1	0,1
LÄHESTYMISKIELLON RIKKOMINEN	1	0,1
MUU TUTKINTA	1	0,1
TÖRKEÄ VAHINGONTEKO	1	0,1
TÖRKEÄN RYÖSTÖN YRITYS	1	0,1
USKONRAUHAN RIKKOMINEN	1	0,1
VAMMANTUOTTAMUS	1	0,1
YHTEENSÄ	698	100

Liitetaulukko 2 Epäiltyjen rassististen rikosten uhrien kansalaisuudet.

Kansalaisuus	N	%
SUOMI	313	50,1
SOMALIA	51	8,2
VENÄJÄ	29	4,6
IRAN	26	4,2
TURKKI	26	4,2
IRAK	23	3,7
AFGANISTAN	19	3,0
NIGERIA	12	1,9
JUGOSLAVIA	11	1,8
VIRO	11	1,8
MAROKKO	10	1,6
SUDAN	10	1,6
KENIA	9	1,4
GHANA	8	1,3
EI TIEDOSSA	6	1,0
ERITREA	5	0,8
GAMBIA	4	0,6
RUOTSI	4	0,6
SENEGAL	4	0,6
BOSNIA-HERTZEGOVINA	3	0,5
KAMERUN	3	0,5
MYANMAR	3	0,5
PAKISTAN	3	0,5
ALGERIA	2	0,3
ANGOLA	2	0,3
BRITANNIA (ENGLANTI)	2	0,3
KIINA	2	0,3
LIBERIA	2	0,3
THAIMAA	2	0,3
TUNISIA	2	0,3
VALKO-VENÄJÄ	2	0,3
BANGLADESH	1	0,2
ETIOPIA	1	0,2

GUINEA	1	0,2
INTIA	1	0,2
ITALIA	1	0,2
KONGON DEMOKR. TASAVALTA	1	0,2
KUUBA	1	0,2
MAURITIUS	1	0,2
MONGOLIA	1	0,2
MUU KANSALLISUUS	1	0,2
RANSKA	1	0,2
RUANDA	1	0,2
SAKSA	1	0,2
TANSANIA	1	0,2
UKRAINA	1	0,2
YHDYSVALLAT (USA)	1	0,2
YHTEENSÄ	625	100

Liitetaulukko 3 Epäiltyjen rassististen rikosten uhrien syntymämaat.

Syntymämaa	N	%
SUOMI	190	30,4
SOMALIA	84	13,4
TURKKI	37	5,9
IRAN	35	5,6
IRAK	32	5,1
VENÄJÄ	30	4,8
EI TIEDOSSA	25	4,0
MAROKKO	18	2,9
AFGANISTAN	16	2,6
SUDAN	15	2,4
NIGERIA	14	2,2
JUGOSLAVIA	13	2,1
NEUVOSTOLIITTO	11	1,8
KENIA	9	1,4
GHANA	8	1,3
RUOTSI	7	1,1
VIRO	6	1,0
GAMBIA	4	0,6
PAKISTAN	4	0,6
SENEGAL	4	0,6
THAIMAA	4	0,6
VIETNAM	4	0,6
KAMERUN	3	0,5
TUNISIA	3	0,5
VALKO-VENÄJÄ	3	0,5
ALGERIA	2	0,3
ANGOLA	2	0,3
BANGLADESH	2	0,3
BOSNIA-HERTZEGOVINA	2	0,3

BRITANNIA (ENGLANTI)	2	0,3
EGYPTI	2	0,3
ETIOPIA	2	0,3
INTIA	2	0,3
KIINA	2	0,3
LIBERIA	2	0,3
MYANMAR	2	0,3
SAKSA	2	0,3
SAUDI-ARABIA	2	0,3
SRI LANKA	2	0,3
BULGARIA	1	0,2
DOMINIKAANINEN TASAVALTA	1	0,2
ESPANJA	1	0,2
GUINEA	1	0,2
ISRAEL	1	0,2
ITALIA	1	0,2
KONGON DEMOKR. TASAVALTA	1	0,2
KUUBA	1	0,2
LIBANON	1	0,2
LIETTUA	1	0,2
MAURITIUS	1	0,2
MONGOLIA	1	0,2
MOSAMBIK	1	0,2
RANSKA	1	0,2
RUANDA	1	0,2
TANSANIA	1	0,2
UGANDA	1	0,2
UKRAINA	1	0,2
YHTEENSÄ	625	100

SUMMARY

The purpose of this survey is to review suspected racially motivated offences reported to the police in Finland during 2007. In the context of this survey, a racially motivated offence is defined as an incident where the victim is subjected to an unlawful act because their skin colour, race or ethnicity differs from that of the suspected offender exhibiting clearly racist features. The survey data was extracted from the Finnish Police Information System (PATJA) using pre-defined criteria. It is limited to information recorded in the relevant police reports and as such does not provide information on any resulting convictions. It is emphasised that the survey examines suspected racially motivated offences only, not racially motivated offences per se, as all suspected offenders are presumed innocent until convicted.

A total of 698 suspected racist offences were recorded in 2007. The figure is slightly lower than the previous year. As before, assault was the most common type of offence, with attempted assaults and assaults making up 39 per cent of all recorded incidents. The second most reported offence was criminal damage. Criminal damage accounts for 19 per cent of all reported incidents, a significantly higher proportion than in previous years. Of particular note is the high incidence of criminal damage committed against so-called ethnic restaurants. A total of 47 cases of suspected discrimination and nine cases of suspected workplace discrimination were recorded. Incitement to ethnic hatred was the primary category in ten reported cases, of which seven related to racist websites. During the year under review, a total of 14 suspected internet-related racially motivated offences were reported to the police.

The majority of the suspected racially motivated offences were committed in public places including the street, market places, parks or the victim's stairwell or front yard/ garden. As in previous years, the majority of all suspected racially motivated offences (61 per cent) were committed during the evening or at night.

Of the suspected racially motivated offences, half were directed against Finnish nationals, although of these 39 per cent were of foreign extraction with a country of birth other than Finland. In the year under review, the risk of being the victim of a suspected racially motivated offence was highest for Somalis, Russians and Iranians. The majority of victims (76 per cent) were male, of whom the largest proportion (36 per cent) were aged between 15-24. Of female victims, the largest proportion (35 per cent) were also aged between 15-24. There was some variation in the suspected racially motivated offences reported by males and females. Males were clearly more likely to have been victims of suspected assault than females, with females more likely to suffer suspected discrimination and defamation.

A great majority of those suspected of racially motivated offences were men. A total of 89 per cent were Finnish nationals, with 85 per cent born in Finland. Forty per cent of suspects were aged between 15-24, with 23 per cent aged between 25-34. In the clear majority of the cases in question (40 per cent) the suspect was previously unknown to the victim. This was particularly the case in instances of suspected assault. During the year under review, in 17 per cent of all suspected racially-motivated incidents no known suspect was identified. The majority of these cases concerned criminal damage. In 13 per cent of all reported cases, a customer relationship existed between the victim and the suspect. In 11 per cent of the cases, the suspect was the victim's neighbour. The victim's neighbour was most likely to be suspected of breach of the peace or defamation.

Slightly more than half of all suspected racially motivated offences were committed in Southern Finland, where the majority of the population of foreign extraction is resident. Approximately a third of all suspected racially motivated offences were recorded in Western Finland. Approximately a fifth of all suspected racially motivated offences were recorded in Helsinki, followed by Vantaa and Espoo. Overall, more than a third of all suspected racially motivated offences were recorded in the Helsinki metropolitan area. Outwith the Helsinki metropolitan area, the greatest number of suspected racially motivated offences were recorded in Turku, Tampere and Jyväskylä.

The majority (73 per cent) of all suspected racially motivated offences reported during the first half of the year under review were passed to the prosecution service for the so-called consideration of charges process following a pre-trial investigation. More than 70 per cent of all suspected cases of assault, discrimination and criminal damage were passed to the prosecution service following a pre-trial investigation. More than 60 per cent of all cases involving suspected unlawful threat, breach of the peace and defamation were passed to the prosecution service. The results of this survey suggest that reports of suspected racially motivated offences are efficiently passed from the police to the prosecution service. However, it is not within the remit of this survey to investigate the decisions taken by the prosecutor thereafter.

Poliisiammattikorkeakoulun tutkimuksia

- Outi Roivainen ja Elina Ruuskanen:** Laki ja järjestys? Poliisien ja kaupunkilaisten näkemyksiä järjestyslaista sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden valvonnasta. 32/2008. 38,00 €.
- Anna Vanhala:** Piiri pieni pyörii. Poliisipäälliköiden ammatti-identiteetti ja työelämäkerrat. 31/2007. 29,00 €
- Anna-Liisa Heusala, Anja Lohiniva ja Antti Malmi:** Samalla puolella - eri puolilla rajaa. Rajaturvallisuuden edistäminen Suomen ja Venäjän viranomaisyhteistyönä. 30/2008. 43,00 €
- Kari Saari:** Poliisi ja joukkojenhallintatoiminta Suomessa. Joukkotilan- teet ja niihin liittyvä poliisitoiminta suomalaisten poliisien näkö- kulumasta tarkasteltuna. 29/2007. 32,00 €
- Marko Viitanen:** Poliisin rikokset. Tutkimus suomalaisen poliisirikok- sen kuvasta. 28/2007. 65,00 €
- Terhi Hakamo ja Anna Vanhala:** Poliisipäälliköt. Tutkimus paikallispoliis- in johtamisesta. 27/2007. 29,00 €
- Tanja Noponen:** “Ei muuta paikkaa”. Tutkimus poliisin päihtymyssuo- jan kanta-asiakkaista. 26/2006. 16,00 €
- Johan Bäckman:** Itämafia. Uhkakuvapolitiikka, rikosilmiöt ja kulttuuri- set merkitykset. 25/2006. 26,00 €
- Marja-Liisa Laapio:** Poliisi ja perheväkivalta. Tapaustutkimus poliisin toimintakulttuurista ja viranomaisverkostosta. 24/2005. 20,00 €
- Mari Kalliala:** Poliitiikkaa toisaalla. Poliittinen liike ja laitton toiminta. 23/2005. 18,00 €
- Seppo Kolehmainen:** Järjestyslaki – Susi jo syntyessään? Järjestyslain valmistelun arviointi. 22/2005. 14,00 €
- Markku Heiskanen & Outi Roivainen:** Helsinki! Tutkimus helsinkiläis- ten turvallisuudesta ja Helsingin poliisin palvelukyvyistä. 21/2005. 23,76 €
- Aarne Kinnunen & Riikka Perälä & Tarja Tuttavainen-Levanoja:** Poliisin huumevalvontaprojekti pääkaupunkiseudulla. Seuranta- tutkimus. 20/2005. 15,00 €
- Petri Raivola ja Reija Taiha-Vepsäläinen:** Työrukkasia ja visionääre- jä. Päälystökursseilta valmistuneiden näkemyksiä opinnoistaan ja valmiuksistaan. 19/2004. 11,88 €.
- Pekka Santtila et al.:** How far from home offenders travel. An interna- tional comparison of crime trips. 18/2004. 10,80 €

Poliisiammattikorkeakoulun oppikirjat

- Reima Kukkonen:** Keinotekoisista varallisuusjärjestelyistä ulosotossa ja velallisen rikoksissa 16/2007. 27,00€
- Risto Honkonen & Nora Senvall:** Poliisin johtamista kehittämässä. 15/2007. 39,00 €
- Arto Hankilanoja:** Työturvallisuus ja vastuun kohdentuminen poliisihallinnossa. 10/2003. 2., Uudistettu painos 2007. 16,00 €
- Janne Häyrynen ja Tero Kurenmaa:** Arvopaperimarkkinarikokset. 14/2006. 25,00 €
- Anne Alvesalo & Ari-Matti Nuutila:** Rangaistava työn turvattomuus. 13/2006. 21,00 €
- Anne Jokinen:** Rikos jää tekijän mieleen. Muistijälkitesti rikostutkimen menetelmänä. 12/2005. 20,00 €
- Nina Pelkonen:** Kriisin ABC. Käsikirja poliisin käyttöön. 11/2005. 10,80 €
- Kimmo Himberg:** Tekninen rikostutkiminta. Johdatus forensiseen tieteen. 9/2002. 12,96 €
- Marketta Vesisenaho:** Poliisialan sanasto. Suomi-ruotsi-englanti. 8/2002. 10,80 €
- Urpo Sarala:** Poliisitoimen kehittämisen johtaminen. 7/2001. 16,35 €
- Erkki Ellonen et al.:** Etiikka ja poliisin työ. 6/2000. 14,54 €
- Laura Ervo:** Esitutinnan optimaalisuus. Oikeudellisessa viittekehyyksessä. 5/2000. 9,17 €
- Hannu Kiehelä & Virta Sirpa (toim.):** Lähipoliisi lähestymistapana. 4/1999. 16,26 €
- Jyrki Wasastjerna:** Johdatus poliisin kansainväliseen yhteistyöhön. 3/1999. 14,62 €

Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita, 1.1.2008 alkaen Poliisiammattikorkeakoulun raportteja

- Anja Lohiniva:** ”Mistä se oikea partneri löytyy?” Selvitys suomalais-venäläisestä viranomaisyhteistyöstä talousrikosten torjunnassa ja tutkinnassa – Suomen keskusrikospoliisin näkökulma. 70/2008. Verkkojulkaisu.
- Anja Lohiniva:** Venäjän talousrikostutkintaviranomaiset. 69/2008. Verkkojulkaisu.
- Janne Laukkanen:** Poliisin tietoon tulleet sananvapauserikokset ja niiden esitutkinta 68/2008. 17,00 €.
- Arno Tanner (toim.):** Poliisi ja maahanmuuttajat – Kohti kotoutumista edistävää vuorovaikutusta 67/2008. 31,00 €.
- Kari Laitinen (toim.):** Tuhat ja yksi uhkaa – Tulkintoja terrorismista 66/2007. 25,00 €
- Arno Tanner:** Sisäisen turvallisuuden ohjelma asiantuntijoiden arvioimana. 65/2007. 13,00 €
- Noora Ellonen, Janne Kivivuori ja Juha Kääriäinen:** Lapset ja nuoret väkivallan uhreina. 64/2007. 8,00 €
- Kaisa Eskola:** Naispoliisien etenemismahdollisuuksiin yhteydessä olevat tekijät. 63/2007. Verkkojulkaisu.
- Tanja Noponen:** Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2006 62/2007. 12,00 €
- Elina Ruuskanen:** Rangaistuskäytäntö rekisterimerkintärikoksissa. 61/2007. Verkkojulkaisu
- Kaija Korhonen ja Noora Ellonen:** Maahanmuuttajanaiset väkivallan uhriina. Poliisin tietoon tullut maahanmuuttajanaisiin kohdistunut väkivalta vuonna 2005. 60/2007. 10,00 €
- Mikael Sainio et.al.:** Tasa-arvon toteutuminen ja kokeminen poliisissa. 59/2007. 11,00 €
- Tanja Noponen:** Arjen arvet. Pahoinpitely- ja kehokarttalomake väkivaltatyön välineenä. 58/2007. 17,00 €
- Juha Kääriäinen ja Noora Ellonen:** The Finnish Racist Crime Monitoring System. 57/2007. Verkkojulkaisu
- Janne Laukkanen:** ”Ei mitään korkeampaa tiedettä”. Selvitys talousrikosten esikäsittely-yksikön vastaanotosta. 56/2006. Verkkojulkaisu

Verkkojulkaisut osoitteessa www.poliisiammattikorkeakoulu.fi